

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015

Όθωνος 8, Αθήνα 105 57
www.eurobank.gr, Τηλ.: 210 333 7000
Αρ. Γ.Ε.ΜΗ.: 000223001000

Πίνακας Περιεχομένων των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων	Σελίδα
Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή.....	1
Ενοποιημένος Ισολογισμός	3
Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	4
Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	5
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης.....	6
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών	7
Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις	
1. Γενικές πληροφορίες	8
2. Βασικές λογιστικές αρχές	8
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	37
4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας.....	41
5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου	42
6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων.....	42
7. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων	48
7.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος	49
7.2.2 Κίνδυνος αγοράς.....	71
7.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας.....	75
7.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	79
8. Καθαρά έσοδα από τόκους	84
9. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	85
10. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες.....	85
11. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων	85
12. Λειτουργικά έξοδα.....	85
13. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	87
14. Λοιπές ζημιές απομείωσης και έκτακτα έσοδα/ (έξοδα) και προβλέψεις	87
15. Φόρος εισοδήματος και έκτακτες προσαρμογές φόρου	89
16. Αναβαλλόμενοι φόροι.....	91
17. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες.....	94
18. Κέρδη ανά μετοχή	98
19. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	98
20. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Κατάσταση Ταμειακών Ροών	99
21. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	99
22. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένου του εμπορικού χαρτοφυλακίου)	100
23. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων	100
24. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	102
25. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	103

26. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	105
27. Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	108
28. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης.....	112
29. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	115
30. Επενδύσεις σε ακίνητα	116
31. Άυλα πάγια στοιχεία.....	118
32. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	119
33. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες.....	121
34. Υποχρεώσεις προς λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	121
35. Υποχρεώσεις προς πελάτες	121
36. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	122
37. Λοιπές υποχρεώσεις.....	124
38. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	125
39. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές	126
40. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	128
41. Προνομιούχοι τίτλοι	129
42. Ειδικά αποθεματικά	130
43. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	131
44. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις	132
45. Λειτουργικές μισθώσεις	132
46. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα	133
47. Λοιπά σημαντικά γεγονότα και γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	137
48. Συνδεόμενα μέρη	138
49. Διοικητικό Συμβούλιο	139
50. Μερίσματα	140
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014.....	141

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Ανώνυμης Εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E.»

Έκθεση Ελέγχου επί των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Eurobank Ergasias A.E. και των θυγατρικών της («ο Όμιλος»), οι οποίες αποτελούνται από τον ενοποιημένο ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2015, τις ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση του Ομίλου κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στη γνώμη μας, επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 2.1 των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων όπου γίνεται αναφορά στις ουσιώδεις αβεβαιότητες που απορρέουν από τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και τις τρέχουσες εξελίξεις οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43^α (παρ.3δ) του κ.ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α (παρ.3α), 108 και 37 του κ.ν. 2190/1920.

Αθήνα, 18 Μαρτίου 2016

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

ΠράιςγουωτερχαουςΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Λεωφ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
ΑΜ ΣΟΕΛ 113

Μάριος Ψάλτης
ΑΜ ΣΟΕΛ 38081

Ενοποιημένος Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου	
		2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	19	1.798	1.948
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21	2.808	3.059
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	22	100	360
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	23	1.884	2.134
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	24	39.893	42.133
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	26	16.291	17.849
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	29	666	702
Επενδύσεις σε ακίνητα	30	925	876
Άυλα πάγια στοιχεία	31	127	150
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	16	4.859	3.894
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	32	2.151	2.143
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	17	2.051	270
Σύνολο ενεργητικού		73.553	75.518
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	33	25.267	12.610
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	34	4.516	10.256
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	23	2.359	2.475
Υποχρεώσεις προς πελάτες	35	31.446	40.878
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	36	150	811
Λοιπές υποχρεώσεις	37	742	2.020
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	17	1.941	164
Σύνολο υποχρεώσεων		66.421	69.214
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές	39	656	4.412
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	39	8.055	6.682
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον		(3.241)	(6.485)
Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	40	950	950
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας		6.420	5.559
Προνομιούχοι τίτλοι	41	43	77
Δικαιώματα τρίτων		669	668
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		7.132	6.304
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		73.553	75.518

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 έως 141 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		2.586	2.870
Τόκοι έξοδα		(1.123)	(1.400)
Καθαρά έσοδα από τόκους	8	1.463	1.470
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		370	367
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		(178)	(162)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	9	192	205
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	10	52	48
Έσοδα από μερίσματα		2	3
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	11	28	(9)
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	11	15	72
Λοιπά λειτουργικά αποτελέσματα		10	7
Λειτουργικά έσοδα		1.762	1.796
Λειτουργικά έξοδα	12	(1.017)	(1.035)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων		745	761
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	25	(2.665)	(2.264)
Ζημιές απομείωσης άυλων στοιχείων ενεργητικού	31	-	(100)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	14	(87)	(205)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	14	(79)	57
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες		0	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου		(2.086)	(1.751)
Φόρος εισοδήματος	15	604	484
Έκτακτες προσαρμογές φόρου	15	432	246
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(1.050)	(1.021)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	17	(105)	(175)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)		(1.155)	(1.196)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν σε τρίτους		26	23
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν στους μετόχους		(1.181)	(1.219)
		€	€
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	18	(4,02)	(10,58)
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	18	(3,68)	(9,06)

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 έως 141 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	(1.155)	(1.196)
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:		
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	32	(28)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	<u>6</u>	<u>18</u>
	38	(10)
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	98	(31)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 26)	<u>(10)</u>	<u>(55)</u>
	88	(86)
Συναλλαγματικές διαφορές		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	<u>(13)</u>	<u>(35)</u>
	(13)	(35)
	<u>113</u>	<u>(131)</u>
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	<u>0</u>	<u>(7)</u>
Λοιπά αποτελέσματα	113	(138)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί σε:		
Μετόχους		
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(979)	(1.232)
- από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>(89)</u>	<u>(124)</u>
	(1.068)	(1.356)
Δικαιώματα τρίτων		
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	26	22
- από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>(0)</u>	<u>(0)</u>
	26	22
	<u>(1.042)</u>	<u>(1.334)</u>

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 έως 141 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας								
	Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές	Υπέρ το άρτιο	Ειδικά αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	Προνομιούχοι τίτλοι	Δικαιώματα τρίτων	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου 2014	1.641	6.669	3.658	(8.753)	950	77	281	4.523
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	-	(1.219)	-	-	23	(1.196)
Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(137)	-	-	-	(1)	(138)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014	-	-	(137)	(1.219)	-	-	22	(1.334)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα	2.771	13	-	-	-	-	-	2.784
Απόκτηση/μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	-	(45)	-	-	376	331
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 39)	(0)	0	-	0	-	-	-	(0)
Αναβαλλόμενος φόρος επί συναλλαγών ιδίων μετοχών και προνομιούχων τίτλων	-	-	-	11	-	-	-	11
Διανεμηθέντα μερίσματα από θυγατρικές του Ομίλου με δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	-	(12)	(12)
Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους:								
- Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	(0)	-	-	-	1	1
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	-	-	(228)	228	-	-	-	-
	2.771	13	(228)	194	-	-	365	3.115
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	4.412	6.682	3.293	(9.778)	950	77	668	6.304
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	4.412	6.682	3.293	(9.778)	950	77	668	6.304
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	-	-	-	(1.181)	-	-	26	(1.155)
Λοιπά αποτελέσματα μετά από φόρο απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	113	-	-	-	0	113
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015	-	-	113	(1.181)	-	-	26	(1.042)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μετά από έξοδα (σημ. 39)	612	1.374	-	(0)	-	-	-	1.986
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου (σημ. 39)	(4.368)	-	4.368	-	-	-	-	-
Επίδραση λόγω αλλαγής του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος σε έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου	-	-	-	5	-	-	-	5
Απόκτηση/μεταβολή ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	-	(0)	-	-	(2)	(2)
(Αγορά)/πώληση προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρο (σημ. 41)	-	-	-	(61)	-	(34)	-	(95)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 39)	0	(1)	-	(0)	-	-	-	(1)
Διανεμηθέντα μερίσματα από θυγατρικές του Ομίλου με δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	-	(24)	(24)
Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους:								
- Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	-	-	-	-	1	1
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	-	-	12	(12)	-	-	-	-
	(3.756)	1.373	4.380	(68)	-	(34)	(25)	1.870
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	656	8.055	7.786	(11.027)	950	43	669	7.132
	Note 39	Note 39			Note 40	Note 41		

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 έως 141 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(2.086)	(1.751)
Προσαρμογές για:			
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις		2.665	2.264
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις		159	207
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων		82	99
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	20	(100)	(170)
Αποτελέσματα από πιστωτικούς τίτλους		87	8
Λοιπές προσαρμογές		16	(3)
		823	654
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		297	95
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		(39)	17
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		334	(622)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		(404)	890
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		181	(40)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		(194)	37
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		6.917	(4.224)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		(8.956)	(877)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		(22)	(48)
		(1.886)	(4.772)
Φόρος εισοδήματος που πληρώθηκε		(47)	(20)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		(1.110)	(4.138)
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες			
Αγορές ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		(129)	(215)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		23	24
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		255	1.288
Πώληση συμμετοχών σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	32	6	139
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες		2	2
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		157	1.238
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους		(766)	13
Εισπράξεις από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ)	39	2.039	2.864
Έξοδα που πληρώθηκαν για ΑΜΚ	39	(69)	(107)
Αγορά προνομιούχων τίτλων		(17)	-
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών		(1)	(0)
Διανεμηθέντα μερίσματα από θυγατρικές του Ομίλου με δικαιώματα τρίτων		(24)	(12)
Εισφορά δικαιωμάτων τρίτων σε ΑΜΚ θυγατρικών, μετά από έξοδα		-	192
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		1.162	2.950
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		(3)	(9)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		206	41
Καθαρές ταμειακές ροές από μη συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		(64)	492
Καθαρές ταμειακές ροές από μη συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		85	(506)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		21	(14)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	20	1.978	1.951
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	20	2.205	1.978

Οι σημειώσεις στις σελίδες 8 έως 141 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Εργασίας Α.Ε. (η «Τράπεζα») και οι θυγατρικές της εταιρείες (ο «Όμιλος») δραστηριοποιούνται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, στον τομέα παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών διαχείρισης κεφαλαίων και χαρτοφυλακίων, ασφαλιστικών και άλλων υπηρεσιών. Η Τράπεζα έχει συσταθεί στην Ελλάδα και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα και στις περιοχές της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, οι οποίες περιλαμβάνουν και το Παράρτημα, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 17 Μαρτίου 2016.

2. Βασικές λογιστικές αρχές

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που είναι σε ισχύ ή έχουν εκδοθεί και εφαρμοστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας της Τράπεζας

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Μακροοικονομικό περιβάλλον

Το 2015, το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα ήταν αρκετά δύσκολο για το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Στο πρώτο εξάμηνο, η παρατεταμένη αβεβαιότητα σχετικά με τη συμφωνία με τους εταίρους της Ευρωζώνης αναφορικά με την εφαρμογή των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων για την ολοκλήρωση του Δεύτερου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης, η ανεπιτυχής λήξη του προηγούμενου προγράμματος, οι δυσχερείς συνθήκες ρευστότητας εξαιτίας των προβλημάτων στη χρηματοδότηση του Ελληνικού Δημοσίου και οι σημαντικές εκροές καταθέσεων - οι οποίες έχουν παρατηρηθεί από τα τέλη του 2014 - οδήγησαν στην επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls) και σε προσωρινή τραπεζική αργία την 28 Ιουνίου 2015. Στα μέσα Αυγούστου, η Ελληνική Κυβέρνηση κατέληξε σε τελική συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους της για ένα νέο τριετές πρόγραμμα χρηματοδότησης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) - το Τρίτο Πρόγραμμα Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ) - που περιλάμβανε χρηματοδότηση περίπου € 86 δις και μια σειρά μεταρρυθμίσεων στοχεύοντας στην αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, στη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας, στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων και στη δημιουργία ενός σύγχρονου κράτους και δημόσιας διοίκησης. Η Ελληνική Κυβέρνηση ολοκλήρωσε δύο δέσμες προαπαιτούμενων μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με το ΤΠΟΣ στο τέλος Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου 2015. Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου 2015, ολοκληρώθηκε η ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών τραπεζών με τη χρήση € 5,4 δις περίπου από τα συνολικά € 25 δις που είχαν αρχικά προβλεφθεί. Τα κεφάλαια που δεν χρησιμοποιήθηκαν αφαιρέθηκαν από το δάνειο του ΕΜΣ, μειώνοντας το ύψος του σε περίπου € 64,5 δις στο τέλος Ιανουαρίου 2016.

Το τρέχον οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα παραμένει αρκετά δύσκολο. Οι κύριοι κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας σχετίζονται με (α) την καθυστέρηση της ολοκλήρωσης της πρώτης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ, (β) την αρνητική επίδραση στην πραγματική οικονομία ενδεχόμενων πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων επιπλέον αυτών που έχουν ήδη συμφωνηθεί με το ΤΠΟΣ, (γ) τις αυξανόμενες κοινωνικοπολιτικές εντάσεις ως αποτέλεσμα της εγχώριας ύφεσης από το 2008 και της μεταρρυθμιστικής κόπωσης, (δ) την περαιτέρω καθυστέρηση στην άρση μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων, (ε) την επίδραση της προσφυγικής κρίσης στην εγχώρια οικονομία εφόσον δεν καταστεί βιώσιμη η επερχόμενη λύση από την ΕΕ, και (στ) τις γεωπολιτικές συνθήκες στην ευρύτερη περιοχή και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από την παγκόσμια οικονομία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η γρήγορη ολοκλήρωση της αξιολόγησης του προγράμματος μπορεί να συμβάλει σε σημαντικά θετικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανόμενης της επαναφοράς της άρσης από την ΕΚΤ της εξαίρεσης των χρεογράφων που έχει εκδώσει το Ελληνικό Δημόσιο, τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ, την έναρξη των επίσημων διαπραγματεύσεων για πρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους της Ελλάδας και τη σταδιακή χαλάρωση των μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων, που τελικά θα οδηγήσουν στην οριστική άρση τους. Επιπλέον, η αποδεδειγμένη ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος το 2015 και η ενεργοποίηση της χρηματοδότησης της ΕΕ για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας θα διευκόλυναν την περαιτέρω σταθεροποίηση του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος και την επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης από το δεύτερο εξάμηνο του 2016.

Κίνδυνος ρευστότητας

Μετά τη σταδιακή ομαλοποίηση της οικονομικής και πολιτικής κατάστασης στην Ελλάδα και σε συνέχεια της επιτυχημένης ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας, ο Όμιλος ενίσχυσε τη ρευστότητά του και μείωσε την εξάρτησή του από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 24,3 δις στο τέλος Φεβρουαρίου 2016 από € 33,3 δις στις αρχές Ιουλίου 2015 μέσω των συμφωνιών επαναφοράς χρεογράφων στη διατραπεζική αγορά, της αύξησης των καταθέσεων και του συνολικού προϊόντος της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου (σημ. 7.2.3).

Με βάση τη συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους, οι αρχές έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν επαρκή ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα, εφόσον η Ελλάδα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ. Η αποφασιστική εφαρμογή των μέτρων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του νέου προγράμματος του ΕΜΣ θα επιτρέψει στην ΕΚΤ να επαναφέρει την εξαίρεση των χρεογράφων που έχει εκδώσει το Ελληνικό Δημόσιο και θα σηματοδοτήσει το σταδιακό επαναπατρισμό των καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο είναι μια σημαντική προτεραιότητα για τον Όμιλο, και την εκ νέου πρόσβαση στις αγορές για άντληση ρευστότητας.

Κίνδυνος κεφαλαιακής επάρκειας

Τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης (ΣΑ) ανακοινώθηκαν από την ΕΚΤ την 31 Οκτωβρίου 2015, σύμφωνα με τα οποία, για την Τράπεζα, προσδιορίστηκε έλλειμμα € 0,3 δις υπό το βασικό σενάριο βάσει του ορίου για Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 9,5% και € 2,1 δις υπό το δυσμενές σενάριο βάσει του ορίου για CET1 στο 8%, που είναι το χαμηλότερο έλλειμμα μεταξύ των Ελληνικών τραπεζών. Μετά τα αποτελέσματα της ΣΑ και σύμφωνα με το νέο πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησης που τέθηκε σε ισχύ με το Νόμο 4340/2015, η Τράπεζα προχώρησε σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 2.039 εκατ., η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από τις αγορές. Ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή του βάση και ο CET 1 ανήλθε στο 17% στο τέλος Δεκεμβρίου 2015.

Παρά την άμεση και έμμεση έκθεση του τραπεζικού συστήματος στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου, η επιτυχής ολοκλήρωση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας και των άλλων Ελληνικών συστημικών τραπεζών αποτέλεσε ένα σημαντικό σημείο-ορόσημο για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα και στην οικονομία γενικότερα.

Ο Όμιλος συνεχίζει την υλοποίηση του μεσοπρόθεσμου σχεδίου για τη δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου, το οποίο περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που δημιουργούν ή αποδεσμεύουν κεφάλαια CET1 ή/και μειώνουν το σύνολο των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού. Ένας από τους βασικούς τομείς που εστιάζει ο Όμιλος παραμένει η ενεργή διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αξιοποιώντας την εσωτερική υποδομή και τις σημαντικές νομοθετικές αλλαγές που έχουν γίνει ή αναμένεται να γίνουν, με στόχο τη σημαντική μείωση των προβλέψεών τους σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης του Ομίλου και την αναμενόμενη συνέχιση της πρόσβασης στο μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος στο προσεχές μέλλον, και παρά τις υφιστάμενες αβεβαιότητες για την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του τρέχοντος οικονομικού προγράμματος και τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ελλάδα, θεωρεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

Οι αρχές που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια στις χρήσεις 2015 και 2014, εξαιρουμένων εκείνων που παρατίθενται παρακάτω. Τα συγκριτικά στοιχεία, όπου κρίθηκε αναγκαίο, έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση που υιοθέτησε ο Όμιλος για την παρούσα χρήση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τροποποιήσεις σε πρότυπα και νέες διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις σε πρότυπα και οι νέες διερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διεργησιών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ), και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2015:

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2011-2013

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε τρία ΔΠΧΑ, ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2011-13 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του ΣΔΛΠ, ως ακολούθως:

- Διευκρινίζουν ότι το ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του τη λογιστική αντιμετώπιση του σχηματισμού ενός από κοινού ελεγχόμενου σχήματος στις οικονομικές καταστάσεις του από κοινού ελεγχόμενου σχήματος,
- Διευκρινίζουν ότι η εξαίρεση στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας» για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας μίας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε συμψηφισμένη βάση, αφορά τα συμβόλαια, τα οποία εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής και αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση» ή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», ανεξαρτήτως εάν πληρούν τους ορισμούς των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση»,
- Αναφέρονται στην αλληλεξάρτηση του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» και του ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα», διευκρινίζοντας στο τελευταίο ότι η εταιρεία θα πρέπει να εξετάσει εάν: (α) το αποκτηθέν ακίνητο αποτελεί επενδυτικό ακίνητο στα πλαίσια του ΔΛΠ 40 και (β) η απόκτηση του επενδυτικού ακινήτου αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων, όπως αυτή ορίζεται στο ΔΠΧΑ 3.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΕΔΔΠΧΑ 21, Εισφορές

Η διερμηνεία διευκρινίζει ότι μία εταιρεία αναγνωρίζει μία υποχρέωση για εισφορά, που δεν είναι φόρος εισοδήματος, όταν η δραστηριότητα που προκαλεί την πληρωμή, όπως προσδιορίζεται από τη σχετική νομοθεσία, λαμβάνει χώρα. Διευκρινίζει, επίσης, ότι η υποχρέωση για την εισφορά αναγνωρίζεται σταδιακά μόνο εάν η δραστηριότητα που προκαλεί την καταβολή της εισφοράς πραγματοποιείται κατά την διάρκεια μίας χρονικής περιόδου, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Όταν η υποχρέωση εισφοράς προκύπτει με την επίτευξη ενός ελαχίστου ορίου, για παράδειγμα ενός καθορισμένου ύψους εσόδων, η διερμηνεία διευκρινίζει ότι καμία υποχρέωση δεν πρέπει να αναγνωρίζεται πριν την επίτευξη του καθορισμένου ελάχιστου απαιτούμενου ορίου.

Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Βλέπε επίσης σημ.12.

Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από τον Όμιλο

Ένα πλήθος νέων προτύπων και τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2015, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή ο Όμιλος δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο έχουν ως ακολούθως:

ΔΛΠ 1, Τροποποίηση - Γνωστοποιήσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Η τροποποίηση διευκρινίζει τις οδηγίες του ΔΛΠ 1 σχετικά με τις έννοιες της σημαντικότητας και της συγκέντρωσης, την παρουσίαση των μερικών αθροισμάτων, την δομή των οικονομικών καταστάσεων και τις γνωστοποιήσεις των λογιστικών αρχών.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 7, Τροποποίηση – Γνωστοποιήσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές στις υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αλλαγών από ταμειακές ροές όσο και μη ταμειακές μεταβολές. Οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις επιπροσθέτως ισχύουν για μεταβολές σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως περιουσιακά στοιχεία που αντισταθμίζουν υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, εάν οι ταμειακές ροές από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είχαν συμπεριληφθεί ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές αυτών θα συμπεριληφθούν στις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**ΔΛΠ 12, Τροποποίηση - Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)**

Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι (α) οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία στις οικονομικές καταστάσεις και σε κόστος για σκοπούς φορολογικούς μπορούν να επιφέρουν εκπεστέες προσωρινές διαφορές, ανεξαρτήτως εάν η εταιρεία πρόκειται να ανακτήσει την λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου μέσω πώλησης ή χρήσης (β) οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη εξαιρούν τις φορολογικές εκπτώσεις προερχόμενες από τον αντιλογισμό αυτών των εκπεστέων προσωρινών διαφορών (γ) η εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών φορολογητέων κερδών μπορεί να περιλαμβάνει την ανάκτηση ενός στοιχείου ενεργητικού για ποσό μεγαλύτερο από την λογιστική του αξία, εάν υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι είναι πιθανό ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί από την εταιρεία και (δ) μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση εξετάζεται σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, όταν ο φορολογικός νόμος δεν περιορίζει τις πηγές των φορολογητέων κερδών από τις οποίες εκπεστέες προσωρινές φορολογικές διαφορές που ανακτώνται μπορούν να εκπέσουν. Όπου υφίστανται περιορισμοί, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε συνδυασμό μόνο με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ίδιου τύπου.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 38, Τροποποιήσεις- Διευκρίνιση των Επιτρεπτών Μεθόδων Απόσβεσης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η χρήση μεθόδων βασισμένων στα έσοδα δεν είναι κατάλληλες για τον υπολογισμό της απόσβεσης ενός περιουσιακού στοιχείου και επίσης διευκρινίζει πως τα έσοδα δεν θεωρούνται γενικότερα κατάλληλη βάση επιμέτρησης για την ανάλυση των οικονομικών οφελών που ενσωματώνονται σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 19, Τροποποίηση – Προγράμματα Καθορισμένων Παροχών: Εισφορές Εργαζομένων (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Η τροποποίηση διευκρινίζει τη λογιστική αντιμετώπιση για προγράμματα συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τα οποία οι εργαζόμενοι ή τρίτοι απαιτείται να προβαίνουν σε εισφορές που είναι ανεξάρτητες από τον αριθμό των ετών που παρέχεται η εργασία, για παράδειγμα, εισφορές εργαζομένων που υπολογίζονται βάσει ενός σταθερού ποσοστού επί του μισθού τους. Η τροποποίηση επιτρέπει, οι εισφορές αυτές να αφαιρούνται από το κόστος υπηρεσίας, στην χρήση που η σχετική υπηρεσία παρέχεται από τον εργαζόμενο, αντί της κατανομής τους στα έτη υπηρεσίας του.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 27, Τροποποίηση – Μέθοδος της καθαρής θέσης στις Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση επιτρέπει στις οικονομικές οντότητες να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης προκειμένου να λογιστικοποιήσουν τις επενδύσεις σε θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς επιχειρήσεις στις ατομικές τους οικονομικές καταστάσεις, και επίσης αποσαφηνίζει τον ορισμό των ατομικών οικονομικών καταστάσεων. Συγκεκριμένα, οι ατομικές οικονομικές καταστάσεις είναι εκείνες που καταρτίζονται συμπληρωματικά των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή συμπληρωματικά των οικονομικών καταστάσεων ενός επενδυτή που δεν έχει επενδύσεις σε θυγατρικές αλλά έχει επενδύσεις σε συγγενείς ή κοινοπραξίες, οι οποίες απαιτείται βάσει του ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες, να λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΠΧΑ 9, Χρηματοοικονομικά μέσα (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Τον Ιούλιο του 2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) εξέδωσε στην τελική του μορφή το πρότυπο ΔΠΧΑ 9 το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα». Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει τις αναθεωρημένες απαιτήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, αναφέρεται στην αναγνώριση της μεταβολής της εύλογης αξίας του ίδιου χρέους που αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο το οποίο χρησιμοποιείται για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, βάσει των πραγματοποιηθέντων ζημιών, με ένα μοντέλο που βασίζεται στις αναμενόμενες ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου και, τέλος, ενσωματώνει αλλαγές σε ό, τι αφορά την λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 υιοθετεί μια ενιαία προσέγγιση για την ταξινόμηση όλων των κατηγοριών των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση των στοιχείων αυτών βασίζεται στο επιχειρησιακό μοντέλο που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση τους και στα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Το επιχειρησιακό μοντέλο αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η εταιρεία διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού της με σκοπό τη δημιουργία ταμειακών ροών, μέσω της συλλογής συμβατικών ταμειακών ροών ή της πώλησης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή και τον συνδυασμό αυτών. Κατόπιν αξιολόγησης, κάθε χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες: επιμέτρηση στο αναπόσβεστο κόστος, επιμέτρηση στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε επιμέτρηση στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση. Σε ό,τι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ο χειρισμός που ακολουθείται στο ΔΛΠ 39 μεταφέρεται στο ΔΠΧΑ 9, ουσιαστικά αμετάβλητος. Ωστόσο, σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και αποδίδονται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη ('own credit risk') θα πρέπει να καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση κι όχι στα αποτελέσματα υπό τον όρο ότι αυτό δεν θα είχε ως αποτέλεσμα μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία»).

Ο Όμιλος εξετάζει επί του παρόντος την επίπτωση των νέων απαιτήσεων ταξινόμησης και επιμέτρησης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, η οποία θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τις δραστηριότητες του Ομίλου και τη δομή του χαρτοφυλακίου του κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9.

Απομείωση των Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα μοντέλο απομείωσης βασιζόμενο στις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο, το οποίο θα εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία υπόκεινται σε λογιστική απομείωση και αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο των πραγματοποιηθέντων ζημιών του ΔΛΠ 39. Οι νέες απαιτήσεις του προτύπου καταργούν το όριο του ΔΛΠ 39, σύμφωνα με το οποίο οι ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο αναγνωρίζονταν μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιογόνου γεγονότος. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, οι ζημιές απομείωσης θα αναγνωρίζονται για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, συνεπώς οι νέες απαιτήσεις του προτύπου θα έχουν ως αποτέλεσμα οι πιστωτικές ζημιές να αναγνωρίζονται νωρίτερα.

Το νέο πρότυπο χρησιμοποιεί μία προσέγγιση «τριών σταδίων» η οποία θα αντικατοπτρίζει μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση. Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση, θα αναγνωρίζεται μία πρόβλεψη για ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο ίση με τις αναμενόμενες ζημιές 12 μηνών. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική τους αναγνώριση καθώς και τα απομειωμένα, κατά την αγορά ή γένεση τους, χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού θα αναγνωρίζεται πρόβλεψη ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για όλη τη διάρκεια τη ζωή τους ('lifetime expected losses'). Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα συνίσταται στον υπολογισμό ενός μεσοσταθμισμένου ποσού, βάσει πιθανοτήτων, το οποίο θα αντανακλά την αξία του χρήματος στο χρόνο. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Το νέο μοντέλο απομείωσης αναμένεται να οδηγήσει στο σχηματισμό υψηλότερων προβλέψεων για τον Όμιλο.

Λογιστική Αντιστάθμισης

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα αναθεωρημένο μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης, το οποίο στοχεύει να ευθυγραμμίσει την λογιστική αντιστάθμιση με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων από τη διοίκηση έτσι ώστε αυτές να αντικατοπτρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής οντότητας. Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, εφαρμόζονται νέες απαιτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης, η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης είναι επιτρεπτή μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις και διευρύνεται, σε σχέση με το ΔΛΠ 39, ο αριθμός των στοιχείων που μπορούν να συμμετάσχουν σε μια σχέση αντιστάθμισης είτε ως μέσα αντιστάθμισης είτε ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία.

Ο Όμιλος επί του παρόντος αξιολογεί την επίπτωση του αναθεωρημένου μοντέλου λογιστικής αντιστάθμισης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ο Όμιλος έχει ήδη ξεκινήσει την εκπόνηση του έργου εφαρμογής και επί του παρόντος διενεργεί συγκριτική ανάλυση μεταξύ των υπάρχουσών απαιτήσεων και αυτών του ΔΠΧΑ 9 προκειμένου να εντοπίσει τις ανάγκες σε δεδομένα, τις κύριες αλλαγές στα συστήματα Μηχανογράφησης, τις μεθοδολογίες και τις διαδικασίες ώστε να συμμορφωθεί με το ΔΠΧΑ 9, εστιάζοντας ιδιαίτερα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

στις απαιτήσεις που αφορούν την απομείωση όπου αναμένεται να υπάρξουν και οι σημαντικότερες αλλαγές. Η πρόοδος του έργου θα παρακολουθείται από Ειδική Μονάδα Διαχείρισης (Project Management Office) και θα εποπτεύεται από μία Συντονιστική Επιτροπή (Steering Committee) η οποία θα αποτελείται από ανώτερα στελέχη από όλες τις κύριες μονάδες του Ομίλου και θα εγκρίνει τις βασικές αποφάσεις λογιστικής πολιτικής και εφαρμογής του. Ο Όμιλος αναμένεται να ξεκινήσει τη φάση σχεδιασμού του έργου το πρώτο εξάμηνο του 2016 και σχεδιάζει να υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 9 κατά την ημερομηνία που αυτό θα τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ.

ΔΠΧΑ 10, ΔΠΧΑ 12 και ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις - Εταιρείες επενδύσεων: Εφαρμογή της απαλλαγής από την υποχρέωση ενοποίησης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν την εφαρμογή της απαλλαγής των εταιρειών επενδύσεων και των θυγατρικών τους από την υποχρέωση ενοποίησης.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΠΧΑ 10 και ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις - Πώληση ή εισφορά περιουσιακών στοιχείων μεταξύ ενός επενδυτή και μιας συγγενούς εταιρείας ή κοινοπραξίας του (η ημερομηνία ισχύος θα ανακοινωθεί από το ΣΔΛΠ, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις διευθετούν μία αντίφαση μεταξύ των διατάξεων του ΔΠΧΑ 10 και του ΔΛΠ 28 σχετικά με την πώληση ή εισφορά περιουσιακών στοιχείων μεταξύ ενός επενδυτή και των συγγενών εταιρειών ή κοινοπραξιών του. Η κύρια συνέπεια των τροποποιήσεων αφορά τη συνολική αναγνώριση του κέρδους ή της ζημιάς όταν η συναλλαγή ικανοποιεί τον ορισμό της επιχείρησης, ενώ την αναγνώριση αυτών μερικώς όταν η συναλλαγή περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν ικανοποιούν το ορισμό της επιχείρησης, ακόμα και αν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είναι εντός θυγατρικής.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΠΧΑ 11, Τροποποίηση - Από κοινού Συμφωνίες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016)

Αυτή η τροποποίηση απαιτεί από έναν επενδυτή να εφαρμόσει την μέθοδο της εξαγοράς όταν αποκτά συμμετοχή σε μία από κοινού δραστηριότητα, η οποία αποτελεί μία 'επιχείρηση'.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΠΧΑ 15, Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 15 θεσπίζει ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο υπόδειγμα αναγνώρισης των εσόδων με σκοπό την συστηματική εφαρμογή του σε όλες τις συμβάσεις πελατών, προσδιορίζει το χρόνο και το ύψος αναγνώρισης των εσόδων, πλην όμως, δεν επηρεάζει την αναγνώριση εσόδων από χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39. Επιπροσθέτως, το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά τα προγενέστερα πρότυπα ΔΛΠ 18 «Έσοδα» και ΔΛΠ 11 «Συμβάσεις Κατασκευής» μαζί με συναφείς διερμηνείες σε ότι αφορά την αναγνώριση εσόδων.

Ο Όμιλος εξετάζει επί του παρόντος τις επιπτώσεις του ΔΠΧΑ 15 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, ωστόσο, η υιοθέτησή του δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση σε αυτές.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 και τις σχετικές διερμηνείες, η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17. Το νέο πρότυπο προβλέπει την αναγνώριση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' (right of use asset) και της 'υποχρέωσης από μισθώσεις', στην παρούσα αξία των πληρωτέων μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει συμβόλαιο ή μέρος συμβολαίου που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο έναντι τιμήματος. Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του 'δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού' και τον τόκο-έξοδο της 'υποχρέωσης από μισθώσεις'. Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Επιπροσθέτως, ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιαστικά από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16.

Ο Όμιλος εξετάζει επί του παρόντος την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2010-2012 (σε ισχύ από τη 1 Ιανουαρίου 2016)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε επτά ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2010-12 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

- Ορισμός της προϋπόθεσης κατοχύρωσης στο ΔΠΧΑ 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»,
- Λογιστικός χειρισμός ενδεχόμενου τιμήματος σε μια συνένωση επιχειρήσεων στο ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων»,
- Συνάθροιση των λειτουργικών τομέων και συμφωνία του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού των τομέων προς αναφορά με τα στοιχεία ενεργητικού της οικονομικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 8 «Λειτουργικοί τομείς»,
- Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις στο ΔΠΧΑ 13 «Επιμέτρηση εύλογης αξίας»,
- Μέθοδος αναπροσαρμογής – αναλογική αναμόρφωση των συσσωρευμένων αποσβέσεων στο ΔΛΠ 16 «Ενσώματα πάγια»,
- Βασικά μέλη της Διοίκησης στο ΔΛΠ 24 «Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών» και
- Μέθοδος αναπροσαρμογής – αναλογική αναμόρφωση των συσσωρευμένων αποσβέσεων στο ΔΛΠ 38 «Άυλα περιουσιακά στοιχεία»

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2012-2014 (σε ισχύ από τη 1 Ιανουαρίου 2016)

Οι τροποποιήσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ ως επακόλουθο της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του κύκλου 2012-14 του ετήσιου προγράμματος βελτιώσεων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Τα θέματα που επηρεάζονται από τις τροποποιήσεις αυτές είναι τα ακόλουθα:

- Διευκρίνιση του ΔΠΧΑ 5 «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διακρατούμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες» πως όταν ένα περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδα στοιχείων) αναταξινομείται από «διακρατούμενο προς πώληση» σε «διακρατούμενο προς διανομή», ή το αντίθετο, αυτό δεν αποτελεί αλλαγή στο σχέδιο για πώληση ή διανομή και δεν πρέπει να λογιστικοποιείται σαν αλλαγή.
- Προσθήκη στο ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις» συγκεκριμένων οδηγιών προκειμένου να βοηθήσει τη διοίκηση να προσδιορίσει εάν οι όροι μίας συμφωνίας για την εξυπηρέτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου το οποίο έχει μεταβιβαστεί συνιστούν συνεχιζόμενη ανάμειξη. Επιπλέον, διευκρινίζει πως οι επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται βάσει της τροποποίησης του ΔΠΧΑ 7 «Γνωστοποιήσεις – Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων» δεν απαιτούνται για όλες τις ενδιάμεσες περιόδους, εκτός εάν απαιτείται από το ΔΛΠ 34.
- Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 19 «Παροχές σε εργαζομένους» ότι όταν προσδιορίζεται το επιτόκιο προεξόφλησης για τις υποχρεώσεις παροχών προσωπικού μετά την έξοδο από την υπηρεσία, το σημαντικό είναι το νόμισμα στο οποίο παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις και όχι η χώρα στην οποία αυτές προκύπτουν.
- Διευκρίνιση στο ΔΛΠ 34 «Ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» της έννοιας «πληροφόρηση που γνωστοποιείται οπουδήποτε αλλού στην ενδιάμεση χρηματοοικονομική αναφορά» που αναφέρεται στο πρότυπο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τους διαθέσιμους προς πώληση επενδυτικούς τίτλους και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το συναλλακτικό νόμισμα της Τράπεζας. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, για τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε Ευρώ έχει γίνει στρογγυλοποίηση στο πλησιέστερο εκατομμύριο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.2 Ενοποίηση

(i) Θυγατρικές επιχειρήσεις

Θυγατρικές είναι όλες οι εταιρείες που ελέγχονται από τον Όμιλο. Ο Όμιλος ελέγχει μια εταιρεία όταν έχει έκθεση, ή δικαιώματα, σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με την εταιρεία και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αυτές τις αποδόσεις μέσω της εξουσίας του πάνω στην εταιρεία. Ο Όμιλος ενοποιεί μια εταιρεία μόνο όταν συνυπάρχουν και τα τρία παραπάνω στοιχεία που συνιστούν έλεγχο.

Η εξουσία θεωρείται ότι υπάρχει όταν τα υφιστάμενα δικαιώματα του Ομίλου, του παρέχουν την τρέχουσα δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες της εταιρείας, δηλαδή τις δραστηριότητες εκείνες που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εταιρείας, και ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να ασκήσει αυτά τα δικαιώματα. Η εξουσία πάνω σε μια εταιρεία μπορεί να προκύψει μέσω δικαιωμάτων ψήφου από συμμετοχικούς τίτλους όπως οι μετοχές, ή σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να προέρχεται από συμβατικές συμφωνίες.

Όταν τα δικαιώματα ψήφου είναι σχετικά, ο Όμιλος θεωρείται ότι έχει έλεγχο όταν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερα από τα μισά δικαιώματα ψήφου μιας εταιρείας, εκτός αν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποιος άλλος επενδυτής έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος μπορεί να έχει εξουσία ακόμα και όταν κατέχει λιγότερα από την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας μέσω συμβατικής συμφωνίας με άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, δικαιωμάτων που προκύπτουν από άλλες συμβατικές συμφωνίες, ουσιαστών δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου, κατοχής του μεγαλύτερου ποσοστού των δικαιωμάτων ψήφου σε μια κατάσταση όπου τα υπόλοιπα δικαιώματα είναι ευρέως διασκορπισμένα («εκ των πραγμάτων εξουσία»), ή μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ο Όμιλος διαθέτει εκ των πραγμάτων εξουσία, λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, περιλαμβανομένου του σχετικού μεγέθους των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Όμιλος και της διασποράς των δικαιωμάτων που κατέχονται από άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, προκειμένου να καθοριστεί αν ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος έχει έκθεση ή δικαιώματα σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με μια εταιρεία όταν οι αποδόσεις αυτές δύνανται να μεταβάλλονται ως συνέπεια της επίδοσης της εταιρείας.

Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει το ύψος των αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία, ο Όμιλος καθορίζει αν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων λήψης αποφάσεων ενεργεί ως εντολοδόχος ή ως εντολέας. Ο Όμιλος ενεργεί ως εντολοδόχος όταν ενεργεί για λογαριασμό και προς όφελος ενός άλλου μέρους και ως εκ τούτου δεν ελέγχει την εταιρεία. Συνεπώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος δεν ενοποιεί την εταιρεία. Κατά την παραπάνω αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη το εύρος της εξουσίας λήψης αποφάσεων επί της εταιρείας, τα δικαιώματα που κατέχονται από άλλα μέρη, την αμοιβή που δικαιούται ο Όμιλος από την ανάμειξη του, και την έκθεση του στη μεταβλητότητα των αποδόσεων από άλλες συμμετοχές του σε αυτή την εταιρεία.

Ο Όμιλος έχει συμμετοχές σε εταιρείες που έχουν δομηθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαιώματα ψήφου δεν αποτελούν τον κύριο παράγοντα στην απόφαση ποιος ελέγχει την εταιρεία, όπως όταν τα δικαιώματα ψήφου σχετίζονται μόνο με θέματα διοικητικής φύσεως και οι συναφείς δραστηριότητες διευθύνονται μέσω συμβατικών δικαιωμάτων. Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει έλεγχο πάνω σε τέτοιου είδους οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Ο σκοπός και ο σχεδιασμός της εταιρείας,
- Αν ο Όμιλος κατέχει συγκεκριμένα δικαιώματα που του παρέχουν την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις δραστηριότητες της εταιρείας,
- Η ύπαρξη ειδικής σχέσης με την εταιρεία, και
- Ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στην μεταβλητότητα των αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία.

Πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρέχονται στην σημ. 28.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί το κατά πόσον ελέγχει ή όχι μια εταιρεία αν τα γεγονότα και οι συνθήκες υποδεικνύουν ότι υπάρχουν μεταβολές σε ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που συνιστούν έλεγχο. Περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις εκείνες όπου τα δικαιώματα που κατέχονταν από τον Όμιλο, και τα οποία επρόκειτο να είναι προστατευτικής φύσεως, μετατρέπονται σε ουσιαστικά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

δικαιώματα λόγω της παραβίασης ρητρών ή της αθέτησης πληρωμών σε μια δανειακή σύμβαση και έχουν ως αποτέλεσμα ο Όμιλος να έχει εξουσία πάνω στην εταιρεία.

Οι θυγατρικές εταιρείες ενοποιούνται πλήρως από την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος αποκτά δικαίωμα ελέγχου, και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατά αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό.

Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής του Ομίλου που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου στις θυγατρικές επιχειρήσεις αναγνωρίζονται ως συναλλαγές στην καθαρή θέση και η διαφορά μεταξύ του τιμήματος και της συμμετοχής στη νέα καθαρή θέση της θυγατρικής που αποκτήθηκε αναγνωρίζεται απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Κέρδη ή ζημιές από πωλήσεις ποσοστού συμμετοχής που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου της θυγατρικής αναγνωρίζονται επίσης απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Για πωλήσεις του ποσοστού συμμετοχής που επιφέρουν απώλεια ελέγχου, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τα στοιχεία ενεργητικού και τις υποχρεώσεις της θυγατρικής και τυχόν δικαιώματα τρίτων και λουπών στοιχείων ιδίων κεφαλαίων και αναγνωρίζει κέρδη και ζημιές στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν ο Όμιλος παύσει να έχει τον έλεγχο μιας θυγατρικής, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που απομένουν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους με όλες τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ενδοεταιρικές συναλλαγές, ενδοεταιρικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

(ii) Συνενώσεις επιχειρήσεων

Η απόκτηση θυγατρικών εταιρειών λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το μεταβιβασθέν αντάλλαγμα της απόκτησης ελέγχου υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που μεταφέρονται, τους συμμετοχικούς τίτλους που εκδίδονται ή ανταλλάσσονται ή των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία εξαγοράς, συμπεριλαμβάνοντας την εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος θα λογιστικοποιείται ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ο αποκτών ανέλαβε το κόστος. Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται σε μια επιχειρηματική συνένωση, επιμετρώνται αρχικά κατά την ημερομηνία απόκτησης στην εύλογη αξία τους, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής των δικαιωμάτων τρίτων. Εάν υπήρχαν ήδη συμμετοχικά δικαιώματα στον αποκτώμενο, αυτά επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης και ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος αναγνωρίζει κατά περίπτωση, την απόκτηση δικαιωμάτων τρίτων στον αποκτώμενο είτε στην εύλογη αξία τους είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου.

Το υπερβάλλον του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία απόκτησης, επί της εύλογης αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε, λογιστικοποιείται ως υπεραξία. Αν το σύνολο των παραπάνω είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν η αρχική λογιστικοποίηση μιας συνένωσης επιχειρήσεων δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία πραγματοποιήθηκε η συνένωση, ο Όμιλος γνωστοποιεί τις προσωρινές αξίες των στοιχείων εκείνων για τα οποία η λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι ανωτέρω προσωρινές αξίες, κατά την διάρκεια της περιόδου επιμέτρησης, αναπροσαρμόζονται αναδρομικά ώστε να αντικατοπτρίζουν τις νέες πληροφορίες που λήφθηκαν για τα γεγονότα και τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς και οι οποίες, εάν ήταν γνωστές κατά την ανωτέρω ημερομηνία, θα είχαν επηρεάσει αντίστοιχα τις αξίες που αναγνωρίστηκαν. Οι αναπροσαρμογές της περιόδου επιμέτρησης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, επηρεάζουν αντίστοιχα το ποσό της υπεραξίας που υπολογίστηκε αρχικά ενώ η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς.

Δεσμεύσεις για αγορά δικαιωμάτων τρίτων, μέσω παραγώνων χρηματοοικονομικών μέσων, στα πλαίσια μιας συνένωσης επιχειρήσεων λογιστικοποιούνται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χωρίς να αναγνωρίζονται δικαιώματα τρίτων. Η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετρώνται στην εύλογη αξία της, χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης που βασίζονται στις πιο κατάλληλες εκτιμήσεις, διαθέσιμες στη διοίκηση. Κάθε διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κατά την αρχική της αναγνώριση και της ονομαστικής αξίας του μεριδίου των δικαιωμάτων τρίτων στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζεται ως μέρος της υπεραξίας. Μεταγενέστερες αναθεωρήσεις στην αποτίμηση των παραγώνων χρηματοοικονομικών μέσων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για αποκτήσεις θυγατρικών εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης», ο Όμιλος κατανέμει το τίμημα στα μεμονωμένα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει των σχετικών ευλόγων αξιών τους την ημερομηνία εξαγοράς. Τέτοιου τύπου συναλλαγές ή γεγονότα δεν δημιουργούν υπεραξία. Πληροφορίες σχετικά με την απόκτηση θυγατρικών εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης» κατά την διάρκεια του 2015, αναφέρονται στη σημ. 27.

Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των θυγατρικών επιχειρήσεων έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Οι θυγατρικές επιχειρήσεις της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 27.

(iii) Συνενώσεις επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» και δεδομένου ότι οι συνενώσεις επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων», οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες προ συνένωσης προερχόμενες από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστική αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Το κόστος συμμετοχής των συνενώσεων αυτών, όπως αναγνωρίζεται από τον Όμιλο, είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκαν ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης εταιρείας.

Ίδρυση νέας εταιρείας του Ομίλου για τη πραγματοποίηση μιας συνένωσης επιχειρήσεων

Οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο και οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση μιας νέας εταιρείας του Ομίλου με σκοπό την πραγματοποίηση μιας επιχειρηματικής συνένωσης, συνενώνοντας δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις κάτω από την νέα εταιρεία του Ομίλου, λογιστικοποιούνται επίσης με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων.

Άλλες συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο και περιλαμβάνουν την απόκτηση μιας υφιστάμενης εταιρείας του Ομίλου ή ενός ομίλου επιχειρήσεων από μια νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε για αυτό τον σκοπό λογιστικοποιούνται ως κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις, καθώς δεν υφίσταται κάποια συνένωση επιχειρήσεων ή κάποια ουσιώδης οικονομική μεταβολή στον Όμιλο. Σε μια κεφαλαιακή αναδιοργάνωση, ο αποκτών ενσωματώνει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες όπως παρουσιάζονται στα βιβλία της αποκτώμενης, αντί αυτών που προέρχονται από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου. Η διαφορά ανάμεσα στο κόστος της συναλλαγής και τη λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια της νέας εταιρείας. Οι κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις δεν έχουν κάποια επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(iv) Συγγενείς επιχειρήσεις

Οι συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις λογίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συγγενείς είναι οι επιχειρήσεις στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν έχει έλεγχο.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, το μερίδιο του Ομίλου επί των ετήσιων κερδών ή ζημιών των συγγενών επιχειρήσεων, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στον ισολογισμό παρουσιάζεται το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου στη συγγενή επιχείρηση ως το μερίδιό του στην καθαρή θέση της συγγενούς επιχείρησης πλέον οποιαδήποτε υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά μετά την αφαίρεση τυχόν συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Εάν το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου επί των ζημιών μιας συγγενούς επιχείρησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μερίδιο συμμετοχής του σε αυτή, τότε παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό του επί των επιπλέον ζημιών, εκτός εάν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

της συγγενούς επιχείρησης. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των συγγενών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Εάν ο Όμιλος αποκτήσει ή παύσει να έχει ουσιώδη επιρροή σε μια επιχείρηση, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που προϋπήρχαν ή απέμειναν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους και όλες οι μεταβολές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση μετατρέπεται σε συμμετοχή σε κοινοπραξία, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

(ν) Από κοινού συμφωνίες

Μια από κοινού συμφωνία είναι μια συμφωνία βάσει της οποίας ο Όμιλος έχει από κοινού έλεγχο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα μέρη. Από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικός συμφωνηθείσα κοινή άσκηση ελέγχου και υφίσταται μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις σημαντικές δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μερών που ασκούν από κοινού τον έλεγχο. Οι συμμετοχές σε από κοινού συμφωνίες κατηγοριοποιούνται είτε ως κοινοπραξίες όταν τα μέρη που ασκούν από κοινού τον έλεγχο έχουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος είτε ως από κοινού δραστηριότητες όταν δύο ή περισσότερα μέρη έχουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες για τις υποχρεώσεις του σχήματος.

Ο Όμιλος εξετάζει τους συμβατικούς όρους των από κοινού συμφωνιών για να καθορίσει αν μια από κοινού συμφωνία αποτελεί κοινοπραξία ή από κοινού δραστηριότητα. Όλες οι από κοινού συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος αποτελούν κοινοπραξίες.

Όπως και οι συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις, οι συμμετοχές του Ομίλου σε κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συνεπώς, η λογιστική αρχή που περιγράφεται στη σημ. 2.2 (iv) ισχύει και για τις κοινοπραξίες. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των κοινοπραξιών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Όταν ο Όμιλος παύει να έχει από κοινού έλεγχο σε μια οικονομική οντότητα, παύει τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης. Κάθε τυχόν συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει στην οικονομική οντότητα επιμετράται εκ νέου στη εύλογη αξία του και κάθε μεταβολή στη λογιστική αξία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε κοινοπραξία μετατρέπεται σε συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

Οι συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημ. 32.

2.3 Ξένο νόμισμα

(i) Μετατροπή οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς, ενώ τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε μια θυγατρική του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εσόδων».

Οι συναλλαγματικές διαφορές από τις θυγατρικές του Ομίλου στο εξωτερικό μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(ii) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.4 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις. Κάποια παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, παρουσιάζονται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων έχει προσδιοριστεί με βάση την αγοραία αξία τους, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ή χρησιμοποιώντας κατάλληλες άλλες τεχνικές επιμέτρησης. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 2.12 και 7.3. Ο Όμιλος καταχωρεί ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας), (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών) ή (γ) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής της αξίας καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση εξωτερικού που σχετίζεται με τη μετάφραση των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της επένδυσης στο νόμισμα βάσης του Ομίλου.

Ο Όμιλος, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, στοιχειοθετεί τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης. Επίσης, στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημιάς από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι η προβλεπόμενη συναλλαγή να επηρεάσει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε επιχειρήσεις εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμίσεων χρηματικών στοιχείων που αποτελούν μέρος των καθαρών επενδύσεων, αντιμετωπίζονται με τρόπο παρόμοιο με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στο μέσο αντιστάθμισης σχετικά με την αποτελεσματική αναλογία της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ το κέρδος ή η ζημιά σχετικά με τη μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της επιχείρησης εξωτερικού σαν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση.

(iv) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, ή που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παράγωγων μέσων που κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς και για σκοπούς αντιστάθμισης, παρουσιάζονται στη σημ. 23.

2.5 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.6 Κατάσταση αποτελεσμάτων

(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην καθαρή λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, οι ταμειακές ροές υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη όλους τους όρους του συμβολαίου του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις μελλοντικές ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Ο υπολογισμός περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και όλα τα άλλα υπέρ και υπό το άρτιο ποσά.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Όπου ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί, ως αποτέλεσμα της σχετικής ζημιάς απομείωσης, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται με βάση το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών για το σκοπό της επιμέτρησης της ζημιάς απομείωσης.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες αναγνωρίζονται γενικά σε δεδουλευμένη βάση. Οι προμήθειες και αμοιβές που σχετίζονται με συναλλαγές ανταλλαγής συναλλάγματος/νομίσματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έσοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται με την ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής.

2.7 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα

(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έσοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έσοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσης ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν ο Όμιλος είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έσοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη
- Οχήματα: 5-7 έτη

(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα

Ως επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται τα ακίνητα που κατέχονται για αποδόσεις ενοικίων και/ή κεφαλαιουχικές ανατιμήσεις, και τα οποία δε χρησιμοποιούνται από εταιρείες του Ομίλου. Οι επενδύσεις σε ακίνητα παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης, συνεπώς η πολιτική που περιγράφεται παραπάνω ισχύει και για αυτή την κατηγορία περιουσιακών στοιχείων.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση όπου πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.26.

2.8 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας των προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία της εξαγοράς επί της εύλογης αξίας του μεριδίου του Ομίλου επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν. Η υπεραξία που προκύπτει από την εξαγορά θυγατρικών εταιρειών, περιλαμβάνεται στα «άυλα πάγια στοιχεία» και λογίζεται στο κόστος μετά την αφαίρεση συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Η υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά συγγενών και από κοινού ελεγχόμενων επιχειρήσεων δεν γνωστοποιείται ούτε ελέγχεται ξεχωριστά για απομείωση, αλλά περιλαμβάνεται στις «συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις» και στις «συμμετοχές σε από κοινού ελεγχόμενες επιχειρήσεις».

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(ii) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από τον Όμιλο αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 10 έτη.

(iii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.9 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά θυγατρικών δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται από τον Όμιλο στο τέλος κάθε χρήσης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση, όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή περιπτώσεις όπου η αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να αξιολογήσει αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανεμηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο, εντός του Ομίλου, στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής πληροφόρησης της διοίκησης. Ο Όμιλος παρακολουθεί την υπεραξία είτε σε επίπεδο ξεχωριστής νομικής οντότητας είτε ομάδας νομικών οντοτήτων σύμφωνα με την εσωτερική παρακολούθηση των επιχειρηματικών τομέων.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό τους. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της μονάδας. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use), η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Μια ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντισταθμίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

(ii) Λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, των επενδύσεων σε ακίνητα και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός της υπεραξίας, για τα οποία έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες του Ομίλου υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική αρχή.

2.10 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, καταχωρούνται, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, στις ακόλουθες κατηγορίες: χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία τους μέσω αποτελεσμάτων, δάνεια και απαιτήσεις, επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους και επενδυτικοί τίτλοι διαθέσιμοι προς πώληση. Η απόφαση για την κατηγοριοποίηση λαμβάνεται από τη Διοίκηση κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων.

(i) Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, και αυτά που προσδιορίστηκαν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού καταχωρείται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση όταν αποκτάται κυρίως με σκοπό βραχυπρόθεσμης πώλησης ή βραχυπρόθεσμης επαναγοράς ή όταν αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν κοινή διαχείριση και για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου βραχυπρόθεσμης αποκόμισης κερδών. Επίσης σε αυτήν την κατηγορία καταχωρούνται τα παράγωγα μέσα που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση, εκτός αν προσδιορίζονται και είναι αποτελεσματικά ως μέσα αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει κατά την αρχική αναγνώρισή τους ορισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

(ii) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, εκτός εκείνων που κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκαν από τον Όμιλο ως επενδύσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή ως διαθέσιμα προς πώληση. Τίτλοι που καταχωρούνται σε αυτήν την κατηγορία παρουσιάζονται στο χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων ως χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου.

(iii) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη

Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με συγκεκριμένη λήξη, με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές για τις οποίες ο Όμιλος έχει τη θετική πρόθεση και δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους. Αν ο Όμιλος πωλούσε ένα σημαντικό μέρος των επενδύσεων αυτών, τότε ολόκληρη η κατηγορία θα ακυρωνόταν και οι επενδύσεις θα επανακατηγοριοποιούνταν ως διαθέσιμες προς πώληση.

(iv) Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι

Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι, είναι οι τίτλοι που αποκτούνται για ακαθόριστο χρονικό διάστημα, οι οποίοι μπορεί να πωληθούν, λόγω ανάγκης ρευστότητας, ή αλλαγών στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, ή στις τιμές των μετοχών.

Λογιστικός χειρισμός και υπολογισμός

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται όταν εκταμειώνονται μετρητά στους πιστούχους. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των εξόδων συναλλαγής. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, παύουν να αναγνωρίζονται όταν τα δικαιώματα είσπραξης των

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ταμειακών ροών τους λήγουν ή όταν ο Όμιλος έχει ουσιαστικά μεταβιβάσει τους κινδύνους και τις αποδόσεις που συνεπάγεται η ιδιοκτησία.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, και στις μεταγενέστερες περιόδους αποτιμώνται και παρουσιάζονται στην εύλογη αξία. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, παρουσιάζονται στο αναπόσβεστο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων», περιλαμβάνονται, κατά την περίοδο που προκύπτουν, στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Κέρδη και ζημιές από μεταβολές στην εύλογη αξία διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων καταχωρούνται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μέχρι το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να αποαναγνωρισθεί ή να υποστεί απομείωση, οπότε, το συσσωρευμένο κέρδος ή η ζημιά που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι τόκοι τους όμως, που υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα μερίσματα από διαθέσιμους προς πώληση επενδυτικούς τίτλους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το δικαίωμα είσπραξης μερίσματος εγκριθεί από τους μετόχους.

2.11 Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση.

Ο Όμιλος προσδιορίζει τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν οποιοδήποτε από τα παρακάτω ισχύει:

- (α) απαλείφει ή μειώνει αισθητά μία ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση, ή
- (β) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μοιράζονται τους ίδιους κινδύνους και οι κίνδυνοι αυτοί αντιμετωπίζονται και εκτιμώνται με βάση την εύλογη αξία, ή
- (γ) σύνθετα προϊόντα περιλαμβάνουν ενσωματωμένα παράγωγα που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν σημαντικά τις ταμειακές ροές του κύριου συμβολαίου.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση του Ομίλου αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιαστικά, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιαστικά διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Παρομοίως, όταν ο Όμιλος επαναγοράζει χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο, αντιμετωπίζει λογιστικά τις συναλλαγές αυτές ως εξόφληση χρέους.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανακλά τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία και η διαφορά που προκύπτει με την τιμή συναλλαγής αναγνωρίζεται ως αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά. Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (σημ. 7.3).

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ή μιας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν λογίζονται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού θεωρείται απομειωμένο και αναγνωρίζεται σχετική ζημιά απομείωσης, όταν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου («ζημιογόνο γεγονός»), και το ζημιογόνο αυτό γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, και μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα.

Ενδείξεις απομείωσης

Για την έκθεση του Ομίλου σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, η αντικειμενική ένδειξη ότι ένα δάνειο ή ομάδα δανείων είναι απομειωμένο, αναφέρεται σε παρατηρήσιμα δεδομένα που περιέχονται σε γνώση του Ομίλου σχετικά με τα ακόλουθα ζημιογόνα γεγονότα:

- σημαντική οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου, σημαντική μείωση του ατομικού και/ή του οικογενειακού εισοδήματος ή απώλεια εργασίας,
- αθέτηση ή παραβίαση συμβολαίου,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- σημαντικές αλλαγές στην χρηματοοικονομική θέση και συμπεριφορά του πιστούχου (για παράδειγμα καθυστερήσεις στην αποπληρωμή των συμβατικών του υποχρεώσεων),
- μετρήσιμη μείωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές από ομάδα δανείων μέσω ενός αρνητικού μοντέλου αποπληρωμής όπως μη πραγματοποιηθείσες πληρωμές, ή μείωση στη τιμή των ακινήτων,
- ο Όμιλος παραχωρεί στον πιστούχο, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική του δυσχέρεια, διευκολύνσεις που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση, όπως μείωση της μηνιαίας δόσης για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή προσωρινή ή μόνιμη μείωση του επιτοκίου,
- είναι πιθανό ο πιστούχος να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλης χρηματοοικονομικής αναδιοργάνωσης, και
- ζημιόγωνα γεγονότα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητα του πιστούχου να αποπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις εντός του συμφωνηθέντος χρόνου όπως:
  - σοβαρή ασθένεια ή αδυναμία του οφειλέτη ή μέλους της οικογένειας,
  - θάνατος του πιστούχου.

Για όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης σε επιχειρηματικά δάνεια, ο Όμιλος αξιολογεί ανά περίπτωση εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή πιστούχου,
- αθέτηση ή παραβίαση της σύμβασης,
- σημαντικές αλλαγές στην χρηματοοικονομική θέση του πιστούχου, οι οποίες επηρεάζουν την ικανότητά του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις όπως:
  - λειτουργικές ζημιές
  - ανεπάρκεια κεφαλαίου κίνησης
  - αρνητική καθαρή θέση του πιστούχου
- άλλα γεγονότα που υποδηλώνουν την επιδείνωση της χρηματοοικονομικής θέσης του πιστούχου, όπως παραβίαση ρητρών ή άλλων όρων του δανείου ή μερική διαγραφή των υποχρεώσεων του πιστούχου εξαιτίας οικονομικών ή νομικών λόγων σχετικών με την οικονομική του κατάσταση,
- σημαντική μεταβολή στην αξία των εξασφαλίσεων,
- ο Όμιλος παραχωρεί στον πιστούχο, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική του δυσχέρεια, διευκολύνσεις που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση όπως μείωση της μηνιαίας δόσης για ορισμένο χρονικό διάστημα ή προσωρινή ή μόνιμη μείωση του επιτοκίου,
- είναι πιθανό ο πιστούχος να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλης χρηματοοικονομικής αναδιοργάνωσης,
- σημαντικές δυσμενείς μεταβολές στις συνθήκες του κλάδου ή στη γεωγραφική περιοχή που δραστηριοποιείται ο οφειλέτης, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητά του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις,
- πληροφορίες σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς που περιλαμβάνουν την κατάσταση άλλων δανειακών υποχρεώσεων του πιστούχου και
- σημαντική υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του οφειλέτη, είτε εσωτερικής είτε προερχόμενης από εξωτερικές πηγές, σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες.

(i) Στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης

Αξιολόγηση πρόβλεψης απομείωσης

Ο Όμιλος αρχικά αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης σε ατομική βάση για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που είναι από μόνα τους σημαντικά και σε συλλογική βάση για χρηματοοικονομικά στοιχεία που δεν είναι από μόνα τους σημαντικά. Εάν δεν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης για κάποιο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού τότε αυτό περιλαμβάνεται σε μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, και αξιολογείται για απομείωση σε συλλογική βάση. Οι ζημιές απομείωσης που αναγνωρίζονται για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού χωρίς αντικειμενική ένδειξη απομείωσης (incurred but not reported loss – IBNR) αποτελούν ένα ενδιάμεσο βήμα μέχρι την αναγνώριση ζημιών απομείωσης σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία της ομάδας. Όταν υπάρξει διαθέσιμη πληροφόρηση που να υποδεικνύει την αναγνώριση ζημιών απομείωσης σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία της ομάδας, τότε τα στοιχεία αυτά αφαιρούνται από την ομάδα.

Στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση και για τα οποία υπάρχει και συνεχίζει να αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης, δεν περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση για απομείωση σε συλλογική βάση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Για να οριστεί εάν ένα δάνειο είναι από μόνο του σημαντικό για σκοπούς αξιολόγησης απομείωσης, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη διάφορους παράγοντες, όπως τη σημασία της επιμέρους δανειακής σχέσης και τον τρόπο διαχείρισης αυτής, το μέγεθος του δανείου και τη κατηγορία του προϊόντος. Συνεπώς, τα δάνεια σε επιχειρήσεις και σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως επίσης και οι επενδυτικοί τίτλοι θεωρούνται γενικώς από μόνα τους σημαντικά. Τα χαρτοφυλάκια δανείων λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται γενικώς για απομείωση σε συλλογική βάση καθώς αποτελούνται από μεγάλα ομοιογενή χαρτοφυλάκια. Τα πιστωτικά ανοίγματα που υπόκεινται σε εξατομικευμένη διαχείριση αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση.

Ο Όμιλος αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης.

Επιμέτρηση πρόβλεψης απομείωσης

Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ζημιάς απομείωσης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που επιμετρώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης, το ποσό της ζημιάς υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ρών (εξαιρουμένων των μελλοντικών ζημιών από πιστωτικούς κινδύνους που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Αν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού φέρει κυμαινόμενο επιτόκιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης, είναι το τρέχον πραγματικό επιτόκιο που καθορίζεται στο συμβόλαιο. Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, μειώνεται μέσω της χρήσης ενός λογαριασμού πρόβλεψης για απομείωση δανείων και απαιτήσεων ή απευθείας για όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στην πράξη, ο Όμιλος μπορεί να υπολογίζει τη ζημιά απομείωσης βάσει της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες τιμές αγοράς.

Η παρούσα αξία εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ρών ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις αντικατοπτρίζει τις ταμειακές ροές που μπορεί να προκύψουν από τη διαδικασία πλειστηριασμού, μετά την αφαίρεση των εξόδων εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν ο πλειστηριασμός είναι πιθανός.

Για σκοπούς απομείωσης σε συλλογική βάση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή βάσει της διαδικασίας πιστοληπτικής διαβάθμισης του Ομίλου που λαμβάνει υπόψη τον τύπο του στοιχείου ενεργητικού, τον επιχειρηματικό τομέα, τη γεωγραφική θέση, το είδος των εξασφαλίσεων, την ύπαρξη καθυστέρησης πληρωμών και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ρών για ομάδες τέτοιων στοιχείων ενεργητικού, αφού είναι ενδεικτικά της ικανότητας του πιστούχου να αποπληρώσει όλες τις οφειλές του βάσει των όρων του συμβολαίου των στοιχείων ενεργητικού που αξιολογούνται.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μιας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που αξιολογούνται ομαδικά για πρόβλεψη απομείωσης, εκτιμώνται βάσει των συμβατικών ταμειακών ρών των στοιχείων ενεργητικού της ομάδας και των ιστορικών δεδομένων για ζημιές στοιχείων ενεργητικού με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά της ομάδας.

Οι εκτιμήσεις για αλλαγές στις μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας στοιχείων ενεργητικού πρέπει να αντικατοπτρίζουν και να είναι ευθυγραμμισμένες με τις αλλαγές σε παρατηρήσιμα δεδομένα από περίοδο σε περίοδο (για παράδειγμα, αλλαγές σε ποσοστά ανεργίας, τιμές ακινήτων, καθεστώς αποπληρωμών, ή άλλους παράγοντες που υποδεικνύουν αλλαγές στην πιθανότητα ζημιών στην ομάδα των στοιχείων ενεργητικού και στο μέγεθός αυτών). Τα ιστορικά δεδομένα για ζημιές αναθεωρούνται βάσει των παρόντων παρατηρήσιμων δεδομένων, ώστε να ενσωματώνεται η επίδραση των τρεχουσών συνθηκών που δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία βασίζονται τα ιστορικά στοιχεία, και να απαλείψει την επίδραση των συνθηκών εκείνων που δεν υπάρχουν σήμερα. Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ρών, αναθεωρούνται συχνά από τον Όμιλο σε τακτική βάση ώστε να μειώνουν τυχόν διαφορές μεταξύ των εκτιμώμενων ζημιών και των ζημιών που τελικώς πραγματοποιήθηκαν.

Αντιλογισμός πρόβλεψης απομείωσης

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της πρόβλεψης απομείωσης (όπως βελτίωση της πιστοληπτικής διαβάθμισης του πιστούχου), η προηγούμενως αναγνωρισθείσα ζημιά απομείωσης αντλογίζεται μέσω αναπροσαρμογής του λογαριασμού προβλέψεων απομείωσης ή της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου ενεργητικού. Το ποσό που αντλογίζεται αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Διαγραφή δανείων και απαιτήσεων

Ένα δάνειο και η σχετική πρόβλεψη απομείωσης διαγράφονται όταν δεν υπάρχει ρεαλιστική προοπτική ανάκτησης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλες τις σχετικές πληροφορίες όπως την πραγματοποίηση μιας σημαντικής αλλαγής στην οικονομική κατάσταση του πιστούχου, σε τέτοιο βαθμό ώστε ο τελευταίος να μην μπορεί να πληρώνει πλέον την υποχρέωση του.

Η χρονική στιγμή της διαγραφής εξαρτάται κυρίως από το εάν υπάρχουν εξασφαλίσεις, τις διαδικασίες πλειστηριασμού, καθώς επίσης και τις εκτιμήσεις του Ομίλου σχετικά με το εισπράξιμο ποσό. Ειδικά για τα πιστωτικά ανοίγματα με εξασφαλίσεις, η χρονική στιγμή των διαγραφών εξαρτάται κυρίως από τα κατά τόπους αρμόδια δικαστήρια και συνεπώς μπορεί να καθυστερήσει εξαιτίας διαφόρων νομικών κωλυμάτων. Ο αριθμός των ημερών καθυστέρησης αποτελεί για τον Όμιλο μια ένδειξη, χωρίς ωστόσο να θεωρείται ως καθοριστικός παράγοντας.

Το ανεξόφλητο χρέος εξακολουθεί να υπόκειται σε διαδικασίες ανάκτησης ακόμα και μετά τη διαγραφή, εκτός από περιπτώσεις όπου προβλέπεται σαφώς σε προγράμματα διαγραφής της οφειλής του πιστούχου.

Οι μεταγενέστερες ανακτήσεις των ποσών που έχουν διαγραφεί μειώνουν το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τροποποιήσεις δανείων

Τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους των δανείων μπορεί να προκύψουν εξαιτίας διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, διατήρηση της σχέσης με τον πελάτη και άλλους λόγους, καθώς και πιθανή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου. Τα μέτρα ρύθμισης δανείων (forbearance measures) λαμβάνονται στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικοί όροι αποπληρωμής του δανείου έχουν τροποποιηθεί λόγω επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου και ο Όμιλος έχει προβεί σε παραχωρήσεις, μέσω ευνοϊκότερων όρων και προϋποθέσεων, στις οποίες δεν θα προέβαινε εάν ο πιστούχος δεν αντιμετώπιζε οικονομικές δυσχέρειες. Άλλες επαναδιαπραγματεύσεις, κυρίως επιχειρηματικής φύσης δεν θεωρούνται μέτρα ρύθμισης.

Συνήθως, τα μέτρα ρύθμισης δεν οδηγούν στην αποαναγνώριση του υφισταμένου δανείου, εκτός εάν οι αρχικοί συμβατικοί όροι τροποποιηθούν σε τέτοιο βαθμό, ώστε να έχουν ως αποτέλεσμα την ουσιώδη διαφοροποίηση του.

Τροποποιήσεις που δεν ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- μείωση δόσεων ή πληρωμή μόνο των τόκων,
- διακοπές πληρωμής, περίοδος χάριτος,
- παράταση των περιόδων αποπληρωμής με επακόλουθη παράταση της αρχικής διάρκειας του δανείου,
- κεφαλαιοποίηση των ληξιπροθέσμων οφειλών, οι οποίες προστίθενται στο αρχικό κεφάλαιο, και
- μείωση επιτοκίων.

Σε περίπτωση που οι τροποποιημένοι όροι του ρυθμισμένου δανείου δεν έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώρισή του, τότε το δάνειο αξιολογείται για απομείωση, καθώς τα μέτρα ρύθμισης συνιστούν ένα είδος παραχώρησης στην οποία ο Όμιλος δεν θα προέβαινε υπό διαφορετικές συνθήκες. Η ζημιά απομείωσης υπολογίζεται βάσει της πολιτικής προβλέψεων του Ομίλου για τα ρυθμισμένα δάνεια (σημ. 7.2.1.2 (δ)).

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του λήγουν ή ο Όμιλος μεταφέρει το δικαίωμα είσπραξης αυτών των ταμειακών ροών μέσω άμεσης πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταφορά όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητά του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού.

Επιπλέον, όταν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού τροποποιείται, ο Όμιλος καθορίζει εάν απαιτείται η αποαναγνώριση του και η αναγνώριση ενός νέου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση των αλλαγών σε σχέση με τους αρχικούς συμβατικούς όρους.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τροποποιήσεις που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- μετατροπή ενός μη εξασφαλισμένου δανείου σε πλήρως εξασφαλισμένο,
- ενοποίηση οφειλών, όπου πολλά υφιστάμενα δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο δάνειο,
- αφαίρεση ή προσθήκη δικαιωμάτων μετατροπής στη δανειακή σύμβαση,
- αλλαγή στο νόμισμα του κεφαλαίου και/ή των τόκων του δανείου,
- αλλαγή στη διαβάθμιση του χρηματοοικονομικού μέσου, και
- άλλες αλλαγές που έχουν ως αποτέλεσμα οι όροι της νέας σύμβασης να θεωρούνται ουσιαστικά διαφορετικοί από τους όρους του αρχικού δανείου.

Όταν οι όροι της νέας σύμβασης εκτιμώνται ως ουσιαστικά διαφορετικοί από αυτούς της αρχικής σύμβασης, το αρχικό περιουσιακό στοιχείο αποαναγνωρίζεται και ένα νέο δάνειο αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία. Όποια διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του αποαναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου και της εύλογης αξίας του νέου δανείου, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Ομοίως, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι συμμετοχικοί τίτλοι οι οποίοι λαμβάνονται ως αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με κάθε προκύπτον κέρδος ή ζημιά να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(ii) Στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Ο Όμιλος, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, εξετάζει κατά πόσο υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης ενός στοιχείου ενεργητικού διαθέσιμου προς πώληση. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση των επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους, λαμβάνεται υπόψη τυχόν σημαντική και παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας του τίτλου κάτω από το κόστος του.

Όπου υπάρχει τέτοια ένδειξη για διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, η συσσωρευμένη ζημιά – που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τις ζημιές απομείωσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού που αναγνωρίστηκαν προηγουμένως στην κατάσταση αποτελεσμάτων – μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ζημιές απομείωσης σε μετοχικούς τίτλους που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, δεν αντλιογίζονται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός χρεωστικού τίτλου που αναγνωρίστηκε ως διαθέσιμος προς πώληση αυξηθεί, και η αύξηση αυτή μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με περιστατικό που πραγματοποιήθηκε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η ζημιά απομείωσης αντλιογίζεται μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων.

2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων**(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς**

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό του Ομίλου, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και διαφοράς μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει ο Όμιλος σε τρίτους παραμένουν στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείζεται ο Όμιλος δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, εκτός αν πωληθούν σε τρίτους, οπότε η υποχρέωση επιστροφής των χρεογράφων καταχωρείται στην εύλογη αξία ως εμπορική υποχρέωση (trading liability).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.15 Μισθώσεις

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις ενσώματων παγίων όπου ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στην αρχή της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία, μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου που εκμισθώθηκε και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα κατανέμεται μεταξύ της υποχρέωσης και των εξόδων χρηματοδότησης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο σε σχέση με την υποχρέωση που εκκρεμεί. Τα πάγια που αποκτούνται με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής τους και της περιόδου μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις, όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας παραμένουν στον εκμισθωτή καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις και το πάγιο που εκμισθώθηκε δεν αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Όταν στοιχεία ενεργητικού εκμισθώνονται βάσει χρηματοδοτικών μισθώσεων, η παρούσα αξία των καταβλητέων μισθωμάτων αναγνωρίζεται στα δάνεια και απαιτήσεις. Η διαφορά μεταξύ του μικτού ποσού της απαίτησης (gross investment) και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβλητέων πληρωμών (net investment), αναγνωρίζεται ως μη δεδουλευμένο μελλοντικό χρηματοοικονομικό έσοδο και αφαιρείται από τα δάνεια και απαιτήσεις. Τα έσοδα από μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης, που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αξιολογούνται για ζημιά απομείωσης, σύμφωνα με την πολιτική απομείωσης του Ομίλου για χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.13.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή στις επενδύσεις σε ακίνητα στον ισολογισμό και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα πάγια. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

2.16 Φόρος εισοδήματος

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής αξίας τους στις οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με τη μεταβολή στην εύλογη αξία των διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

(iii) Αθέβαιες φορολογικές θέσεις

Οι Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» το οποίο εκδίδεται κατόπιν φορολογικού έλεγχου ο οποίος διενεργείται από τον ίδιο νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (βλέπε σημ. 15).

Ο Όμιλος προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές του θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, ο Όμιλος αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέταση ομλικής συναλλαγής/υπόθεσης.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, ο Όμιλος, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, κάνοντας χρήση της μεθόδου της «αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

2.17 Παροχές στο προσωπικό

(i) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου αναγνωρίζονται ως έξοδα στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(ii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών σε Ελλάδα, Βουλγαρία, Σερβία και Ρουμανία βάσει σχετικά παρεμφερών κανονιστικών πλαισίων. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, ο Όμιλος σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Το ποσό της υποχρέωσης σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου τα δεδομένα της αγοράς για τέτοια ομόλογα δεν είναι επαρκή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης για τον Όμιλο αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Το κόστος παρελθούσας προϋπηρεσίας, το έξοδο τόκου και τα κέρδη/ ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης, αναγνωρίζονται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ο Όμιλος επιπλέον λαμβάνει υπόψη πιθανές αποχωρήσεις προσωπικού προ της κανονικής συνταξιοδότησης βάσει των όρων προηγούμενων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου.

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από τον Όμιλο πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του. Ο Όμιλος αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν ο Όμιλος δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν ο Όμιλος αναγνωρίζει τα κόστη μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iii) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους του Ομίλου.

(iv) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση του Ομίλου ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των μετοχών που χορηγούνται αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (ονομαστική αξία) και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση μη-διανεμόμενου αποθεματικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών. Οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης, με μεταφορά του μη-διανεμόμενου αποθεματικού στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.18 Ασφαλιστικές δραστηριότητες

(i) Αναγνώριση εσόδων

Για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια κάλυψης κατά ζημιών καθώς και για τα συμβόλαια ασφάλισων ζωής βραχυπρόθεσμης διάρκειας, τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδο αναλογικά με τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης (δεδουλευμένα ασφάλιστρα). Για τα συμβόλαια που παραμένουν ενεργά κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, το μέρος του ασφαλιστρού που έχει εισπραχθεί και δεν έχει καταστεί δεδουλευμένο αναγνωρίζεται ως μη δεδουλευμένο ασφάλιστρο και αποτελεί στοιχείο υποχρεώσεων. Τα έσοδα από ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν από τη μείωση από αναλογούσες προμήθειες ή αντασφαλιστικές εκχωρήσεις.

Για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια μακροπρόθεσμης διάρκειας τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται ως έσοδο, όταν καταστούν απαιτητά από τον συμβαλλόμενο. Τα έσοδα από ασφάλιστρα εμφανίζονται πριν από την αφαίρεση της προμήθειας. Η υποχρέωση για τις

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

συμβατικές παροχές οι οποίες αναμένεται να πραγματοποιηθούν στο μέλλον καταχωρείται ως στοιχείο υποχρεώσεων όταν το ασφαλιστήριο συμβόλαιο είναι σε ισχύ και αναγνωρίζονται τα ασφάλιστρα.

(ii) Ασφαλιστικές υποχρεώσεις

Οι ασφαλιστικές προβλέψεις διακρίνονται σε:

Μαθηματικές προβλέψεις

Οι μαθηματικές προβλέψεις αντιπροσωπεύουν ασφαλιστικές υποχρεώσεις για τις μακροχρόνιες συμβάσεις ασφάλισης ζωής. Υπολογίζονται βάσει αναλογιστικών μεθόδων, λαμβάνοντας υπ' όψη τις αναλογιστικές παραδοχές που ορίζονται από τους αρμόδιους φορείς (πίνακας θνησιμότητας και τεχνικό επιτόκιο) που ήταν σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, και λογίζονται ως η διαφορά μεταξύ της παρούσας αξίας των υποχρεώσεων που απορρέουν από το συμβόλαιο και της παρούσας αξίας των συμβατικά εισπρακτέων ασφαλίσεων.

Προβλέψεις μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων και κινδύνων σε ισχύ

Οι προβλέψεις για τα μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα σχηματίζονται για τα βραχυπρόθεσμα συμβόλαια ασφάλισης ζωής και τα συμβόλαια ασφάλισης κατά ζημιών. Το ποσό της πρόβλεψης προκύπτει ως το μέρος των εγγεγραμμένων ασφαλίσεων που αντιστοιχεί στην περίοδο από την ημερομηνία ισολογισμού έως τη λήξη της περιόδου την οποία αφορούν τα ασφάλιστρα των συγκεκριμένων συμβολαίων και αναλογεί στην επόμενη χρήση. Επιπλέον, σχηματίζονται προβλέψεις για κινδύνους σε ισχύ όταν αναμένεται ότι τα μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα δεν επαρκούν για την κάλυψη των προβλεπόμενων ζημιών και εξόδων για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που βρίσκονται σε ισχύ την ημερομηνία υπολογισμού.

Προβλέψεις εκκρεμών αποζημιώσεων

Οι προβλέψεις εκκρεμών αποζημιώσεων αφορούν υποχρεώσεις από απαιτήσεις που απορρέουν από ασφαλιστικά συμβάντα (ζημιές), οι οποίες έχουν αναγγελθεί αλλά δεν έχουν διακανονισθεί μέχρι την ημερομηνία ισολογισμού. Οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις σχηματίζονται ανά περίπτωση με τη μέθοδο φάκελο-προς-φάκελο, με τη συνδρομή ειδικών εκτιμητών βάσει των υφιστάμενων στοιχείων της αναγγελίας και του συμβάντος (πραγματογνωμοσύνες, ιατρικές εκθέσεις, δικαστικές αποφάσεις κλπ). Η επάρκεια των προβλέψεων εκκρεμών αποζημιώσεων εξετάζεται και με στατιστικές μεθόδους. Όταν το αποτέλεσμα των στατιστικών μεθόδων είναι μεγαλύτερο από τις σχηματισμένες τακτικές προβλέψεις για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν αναγγελθεί (incurred but not reported), ο Όμιλος αναγνωρίζει επιπλέον προβλέψεις.

(iii) Επάρκεια Ασφαλιστικών Προβλέψεων

Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς ο Όμιλος εξετάζει την επάρκεια των ασφαλιστικών προβλέψεων (Liability Adequacy Test-LAT) προκειμένου να εξετάσει κατά πόσο οι σχηματισθείσες ασφαλιστικές προβλέψεις είναι επαρκείς χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των αναμενόμενων ταμειακών ροών συμπεριλαμβάνοντας τα σχετικά έξοδα. Στις περιπτώσεις που οι σχηματισθείσες προβλέψεις δεν είναι επαρκείς υπό το πρίσμα των αναμενόμενων ταμειακών ροών, το σύνολο της διαφοράς αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(iv) Αντασφάλιση

Οι συμβάσεις που συνάπτονται με αντασφαλιστές όπου προβλέπεται ότι ο Όμιλος θα αποζημιώνεται για επελθούσες ζημιές που καλύπτονται από ένα ή περισσότερα συμβόλαια που εκδίδονται από τον Όμιλο (πρωτασφαλιστήρια) και που πληρούν τις απαιτήσεις ταξινόμησης για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ταξινομούνται ως αντασφαλιστικές συμβάσεις.

Οι παροχές τις οποίες ο Όμιλος δικαιούται σύμφωνα με τις ισχύουσες αντασφαλιστικές συμβάσεις, αναγνωρίζονται ως αντασφαλιστικό στοιχείο ενεργητικού. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία αποτελούνται από βραχυπρόθεσμα υπόλοιπα απαιτήσεων από αντασφαλιστές, καθώς και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις που εξαρτώνται από τις αναμενόμενες ζημιές και τα λοιπά οφέλη που απορρέουν από τις σχετικές αντασφαλιστικές συμβάσεις. Τα ποσά που μπορούν να ανακτηθούν και αποτελούν υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από αντασφαλιστές υπολογίζονται σύμφωνα με τα ποσά που συνδέονται με τις αντασφαλιστικές συμβάσεις ασφάλισης και σύμφωνα με τους όρους της κάθε σύμβασης αντασφάλισης. Υποχρεώσεις αντασφάλισης είναι κατά κύριο λόγο ασφάλιστρα που καταβάλλονται για να καλύψουν τις αντασφαλιστικές συμβάσεις και αναγνωρίζονται ως έξοδα όταν καταστούν απαιτητές.

Ο Όμιλος αξιολογεί εάν τα αντασφαλιστικά στοιχεία ενεργητικού έχουν υποστεί απομειώσεις σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι το αντασφαλιστικό στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί, ο Όμιλος μειώνει τη λογιστική αξία

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

του ανασφαλιστικού στοιχείου ενεργητικού σύμφωνα με το ποσό της απομείωσης και το αναγνωρίζει ως ζημιά απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.19 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωθέντων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόστη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις όπου ο Όμιλος, στα πλαίσια της λειτουργίας του, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδεικνύεται.

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.20 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- (α) την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα
- (β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα
- (γ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, και
- (δ) τις συνδεδεμένες εταιρείες

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συνολική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.21 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντλογίζεται.

2.22 Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Ο επιχειρηματικός τομέας είναι ένα ξεχωριστό τμήμα του Ομίλου που δραστηριοποιείται στην παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να αποφέρουν έσοδα και να δημιουργήσουν έξοδα, εντός ενός συγκεκριμένου οικονομικού περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίζονται βάσει των εσωτερικών αναφορών σχετικά με τα λειτουργικά αποτελέσματα των τμημάτων του Ομίλου, που επιβλέπει ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων και χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσής τους. Επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (η οποία αντικατέστησε την Διοικητική Επιτροπή (Executive Board) κατά τη διάρκεια του 2015), η οποία λαμβάνει στρατηγικές αποφάσεις. Τα έσοδα, έξοδα και η απόδοση ανά τομέα περιλαμβάνουν και μεταφορές μεταξύ τομέων δραστηριοτήτων. Αυτές οι μεταφορές λογίζονται σε ανταγωνιστικές τιμές, οι οποίες είναι συναφείς με τις χρεώσεις σε μη συνδεδεμένους πελάτες για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.23 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Όταν εταιρείες του Ομίλου αγοράζουν μετοχές της Τράπεζας (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.24 Προνομιούχοι τίτλοι

Οι προνομιούχοι τίτλοι που εκδίδονται από τον Όμιλο καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχο τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού. Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων προνομιούχων τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους προνομιούχων τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Όταν ο Όμιλος αγοράζει προνομιούχους τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.25 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου, σε περίπτωση που ο οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρηματοπιστωτικού μέσου. Τέτοιες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις δίδονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη διασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών εργασιών.

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις του Ομίλου επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ της αρχικής, μείον τις υπολογισμένες αποσβέσεις, ώστε να αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων το δεδουλευμένο έσοδο από την προμήθεια με την ευθεία μέθοδο στη διάρκεια ζωής της εγγύησης και να εκτιμηθεί το κόστος που απαιτείται για τον διακανονισμό της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την ημερομηνία αναφοράς. Οι εκτιμήσεις αυτές καθορίζονται βάσει της εμπειρίας από παρόμοιες συναλλαγές, του ιστορικού ζημιών, καθώς και της κρίσης της Διοίκησης. Οποιαδήποτε μεταβολή στην υποχρέωση που σχετίζεται με εγγυήσεις μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.26 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση επιμετρώνται στην χαμηλότερη μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πωλήσεως.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων εάν μία εταιρεία του Ομίλου ή ένα τμήμα μίας εταιρείας του Ομίλου έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

- (α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,
- (β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας, ή
- (γ) Αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε αποκλειστικά με σκοπό την μεταπώλησή της.

Τα κέρδη ή ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ συνεχιζόμενων και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων παρουσιάζονται σε μικτή βάση στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά την ταξινόμηση, μιας εταιρείας του Ομίλου ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναμορφώνει τις προηγούμενες περιόδους στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.27 Μεταφορά χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να μεταφέρει ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση από την κατηγορία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, εάν το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού δεν διακρατείται πλέον με σκοπό την πώλησή του στο προσεχές μέλλον. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός από αυτά που πληρούν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων μπορεί να μεταφερθούν από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση μόνο σε σπάνιες περιστάσεις που προκύπτουν από ένα μοναδικό γεγονός που είναι ασύνηθες και εξαιρετικά απίθανο να επαναληφθεί στο προσεχές διάστημα. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να μεταφέρει χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, που πληρούν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων, από αυτά που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση ή που είναι διαθέσιμα προς πώληση, εάν ο Όμιλος έχει την πρόθεση και την δυνατότητα να τα διακρατήσει για το ορατό μέλλον ή έως την λήξη, κατά την ημερομηνία της μεταφοράς.

Οι μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων πραγματοποιούνται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία μεταφοράς. Η εύλογη αξία αποτελεί το νέο κόστος ή την αναπόσβεστη αξία κτήσης, κατά περίπτωση, ενώ τα κέρδη ή ζημιές αποτίμησης που αναγνωρίστηκαν πριν από την ημερομηνία μεταφοράς δεν αντιλογίζονται μεταγενέστερα. Τα πραγματικά επιτόκια για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που μεταφέρθηκαν στις κατηγορίες των δανείων και απαιτήσεων και των διακρατούμενων μέχρι τη λήξη προσδιορίζονται την ημερομηνία μεταφοράς. Περαιτέρω αυξήσεις στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές προσαρμόζουν τα πραγματικά επιτόκια μελλοντικώς.

2.28 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.29 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους. Αυτό προϋποθέτει από τον Όμιλο να λαμβάνει αποφάσεις για την κατανομή, αγορά και πώληση σχετικά με ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών μέσων. Ο Όμιλος λαμβάνει έσοδο αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, ο Όμιλος δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένος σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, όπως αυτά παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές.

Λόγω των σημαντικών κινδύνων και των παραγόντων αβεβαιότητας που απορρέουν από το τρέχον μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και των επιπτώσεων αυτών στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας έως το 2016, οι οποίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους παράγοντες που περιγράφονται στη σημ. 2, συμπεριλαμβανομένων της αποτελεσματικότητας του νέου πακέτου μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας και του ρυθμού εφαρμογής ενός σημαντικού αριθμού διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ο Όμιλος επανεξέτασε και διαμόρφωσε αντίστοιχα τις κύριες παραδοχές και πηγές αβεβαιότητας που ενέχουν σημαντικό κίνδυνο να επιφέρουν σημαντικές προσαρμογές στα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, όπως αναλύεται περαιτέρω στις σημ. 2, 5, 16 και 25.

3.1 Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Ο Όμιλος εξετάζει το δανειακό του χαρτοφυλάκιο σε διαρκή βάση προκειμένου να αξιολογήσει εάν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιείται σε ατομική βάση για τα δάνεια και απαιτήσεις που είναι από μόνα τους σημαντικά και σε συλλογική βάση για τα δάνεια και απαιτήσεις που δεν είναι μεμονωμένα σημαντικά. Η Διοίκηση εξασκεί την κρίση της κατά τη υιοθέτηση των παραδοχών και εκτιμήσεων που χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των ταμειακών ροών που αναμένονται να εισπραχθούν από τα δάνεια και απαιτήσεις, είτε αυτά αξιολογούνται σε ατομική είτε σε συλλογική βάση.

Αξιολόγηση της πρόβλεψης απομείωσης σε ατομική βάση

Για τα δάνεια που αξιολογούνται σε ατομική βάση, κυρίως το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο του Ομίλου, η Διοίκηση προβαίνει στην καλύτερη δυνατή εκτίμηση για να προσδιορίσει την παρούσα αξία των ταμειακών ροών που αναμένονται να εισπραχθούν. Ο ανωτέρω προσδιορισμός περιλαμβάνει εκτιμήσεις σχετικά με την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των υφιστάμενων εξασφαλίσεων. Οι προσδοκώμενες ανακτήσεις από τα ακίνητα που λαμβάνονται ως εξασφαλίσεις, επηρεάζονται από την πτωτική τάση που παρατηρείται στις εμπορικές τους αξίες. Μια πτώση της τάξεως του 5% στις εκτιμώμενες ανακτήσιμες αξίες όλων των ακινήτων που λαμβάνονται ως εξασφαλίσεις και οι οποίες χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του επιχειρηματικού δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης απομείωσης το 2015 ποσού € 118 εκατ. περίπου (2014: € 115 εκατ.).

Κάθε δάνειο που αξιολογείται για απομείωση σε ατομική βάση, αξιολογείται κατά περίπτωση (σε συνεργασία της μονάδας Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και των επιχειρησιακών μονάδων) και στη συνέχεια εγκρίνεται ανεξάρτητα από τη μονάδα Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου.

Αξιολόγηση της πρόβλεψης απομείωσης σε συλλογική βάση

Η πρόβλεψη απομείωσης σε συλλογική βάση σχηματίζεται για (α) ομάδες μη απομειωμένων ή απομειωμένων δανείων λιανικής τραπεζικής που δε θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά, και (β) για ομάδες επιχειρηματικών ή δανείων λιανικής τραπεζικής που θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά αλλά δεν είναι απομειωμένα σε ατομική βάση.

Προκειμένου να καθορίσει εάν υπάρχουν ζημιές απομείωσης που θα πρέπει να αναγνωριστούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων, η Διοίκηση εξετάζει κατά πόσο υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις που να οδηγούν σε μετρήσιμη μείωση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χαρτοφυλακίου δανείων, πριν την αναγνώριση της μείωσης αυτής σε μεμονωμένα δάνεια του χαρτοφυλακίου. Τέτοια ένδειξη είναι δυνατόν να περιλαμβάνει παρατηρήσιμα δεδομένα που υποδηλώνουν ότι υπάρχει μια δυσμενής μεταβολή στη δυνατότητα αποπληρωμής μιας ομάδας πιστούχων, ή στις εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με την ομαλή εξυπηρέτηση των δανείων της ομάδας.

Αξιολογώντας την ανάγκη για συλλογική πρόβλεψη απομείωσης, η Διοίκηση λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως πιστοληπτική διαβάθμιση, μέγεθος του χαρτοφυλακίου, συγκεντρώσεις κινδύνου, καθώς και οικονομικούς παράγοντες. Οι εκτιμήσεις της Διοίκησης για τον προσδιορισμό των μελλοντικών ταμειακών ροών βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα ζημιών περιουσιακών στοιχείων με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά του δανειακού χαρτοφυλακίου υπό αξιολόγηση. Η Διοίκηση

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

επίσης ασκεί σημαντική κρίση προκειμένου να εκτιμήσει εάν οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε επίπεδο ζημιάς απομείωσης υψηλότερο ή χαμηλότερο από αυτό το οποίο προκύπτει με βάση τα ιστορικά δεδομένα. Υπό κανονικές συνθήκες, τα ιστορικά δεδομένα παρέχουν αντικειμενική και συναφή πληροφόρηση για την αξιολόγηση της ζημιάς του κάθε δανειακού χαρτοφυλακίου. Υπό άλλες συνθήκες, τα ιστορικά δεδομένα παρέχουν λιγότερο συναφή πληροφόρηση, για παράδειγμα όταν οι πρόσφατες τάσεις κινδύνου δεν αντικατοπτρίζονται επαρκώς στην ιστορική πληροφόρηση. Ειδικότερα, όταν οι αλλαγές στις οικονομικές, εποπτικές και συναλλακτικές συνθήκες μεταβάλουν τους παράγοντες κινδύνου του υπό εξέταση χαρτοφυλακίου οι οποίοι πλέον δεν αντικατοπτρίζονται πλήρως στο μοντέλο υπολογισμού της πρόβλεψης απομείωσης, τότε ο Όμιλος αναπροσαρμόζει ανάλογα την πρόβλεψη απομείωσης που προκύπτει με βάση τα ιστορικά δεδομένα.

Η αβεβαιότητα που ενέχεται στην εκτίμηση της ζημιάς απομείωσης, έχει αυξηθεί λόγω του τρέχοντος μακροοικονομικού περιβάλλοντος και επηρεάζεται από παράγοντες όπως η πολιτική αβεβαιότητα, το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας, τους δείκτες χρεοκοπίας, τη γεωγραφική συγκέντρωση, τις αλλαγές σε νόμους και κανονισμούς, τις τιμές των ακινήτων και το ύψος των επιτοκίων.

Για το στεγαστικό δανειακό χαρτοφυλάκιο του Ομίλου, οι δείκτες ανάκτησης που υπολογίζονται με βάση στατιστικά μοντέλα, αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της Διοίκησης σχετικά με την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των αστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση και το χρόνο πλειστηριασμού των ακινήτων αυτών, ο οποίος με τη σειρά του επηρεάζεται από το τοπικό νομικό πλαίσιο. Τόσο το ποσό όσο και ο χρόνος των αναμενόμενων ταμειακών ροών έχουν επηρεαστεί από την μείωση του επιπέδου δραστηριότητας στην αγορά ακινήτων και στις αλλαγές του εγχώριου φορολογικού και νομικού περιβάλλοντος. Μία πτώση της τάξεως του 3% στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων του Ομίλου, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης το 2015 ποσού €122 εκατ. περίπου (2014: € 108 εκατ.).

Για τα λοιπά χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής του Ομίλου, η στατιστική ανάλυση των ιστορικών δεδομένων ζημιών είναι το κύριο εργαλείο που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της μελλοντικής συμπεριφοράς του πελάτη και του προγράμματος αποπληρωμής των υποχρεώσεών του. Εξαιτίας του δυσμενούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, υπάρχει ένας βαθμός αβεβαιότητας, ανάλογα με το υπό εξέταση χαρτοφυλάκιο, όσον αφορά το επίπεδο των μελλοντικών ταμειακών ροών και του χρόνου είσπραξης αυτών. Όσον αφορά την έκθεση σε καταναλωτικά και δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις χωρίς εξασφάλιση, η Διοίκηση ασκεί σημαντική κρίση για να καθορίσει τις παραδοχές που είναι υποκείμενες στους ισχύοντες δείκτες ανάκτησης, οι οποίοι υπολογίζονται με βάση στατιστικά μοντέλα και επηρεάζονται από τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Μία πτώση στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης του χαρτοφυλακίου καταναλωτικών δανείων χωρίς εξασφάλιση κατά 5%, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης απομείωσης το 2015 ποσού € 45 εκατ. περίπου (2014: € 42 εκατ.), ενώ η ίδια μείωση στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης του χαρτοφυλακίου δανείων μικρών επιχειρήσεων, θα είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση πρόσθετης πρόβλεψης ποσού € 40 εκατ. περίπου (2014: € 42 εκατ.).

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις παραδοχές που εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις κατά την διάρκεια του 2015 παρέχονται στην σημ. 25.

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγησή των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποία είναι

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ανεξάρτητο από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται σε εκτίμηση ενός συμμετέχοντος στην αγορά για το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου,
- της άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανakλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβαια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων παρέχονται στη σημ. 7.3.

3.3 Απομείωση μετοχών χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση

Για τις μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση, μία σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία κάτω του κόστους, αποτελεί αντικειμενική ένδειξη απομείωσης. Προκειμένου να καθοριστούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού της ανωτέρω μείωσης ως σημαντική ή παρατεταμένη, η Διοίκηση του Ομίλου εξασκεί κρίση. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Όμιλος θεωρεί μία μείωση ως «σημαντική», όταν η εύλογη αξία των εισηγμένων μετοχών υπολείπεται της αξίας κτήσης περισσότερο από 30% με 40%, βάσει του χρηματιστηριακού δείκτη της κάθε μετοχής, και ως «παρατεταμένη» την μείωση της τιμής αγοράς μιας μετοχής κάτω του κόστους αυτής για περίοδο δώδεκα μηνών. Ο Όμιλος επίσης υπολογίζει, μεταξύ άλλων παραγόντων, την ιστορική μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής, την οικονομική ευρωστία του εκδότη, την απόδοση του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται, τις αλλαγές στην τεχνολογία, καθώς και τις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

3.4 Εκτιμήσεις για τον έλεγχο σε άλλες εταιρίες

Η Διοίκηση εξασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει εάν ο Όμιλος έχει τον έλεγχο μίας άλλης εταιρίας βάσει των στοιχείων που συνιστούν τον έλεγχο, όπως αυτά παρουσιάζονται στην σημ. 2.2 (i).

(α) Θυγατρικές επιχειρήσεις

Ο Όμιλος κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου σε όλες τις θυγατρικές του επιχειρήσεις, εκτός από την GRIVALIA PROPERTIES A.E. και τις θυγατρικές της, καθώς επίσης και την Hellenic Post Credit A.E. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση της άσκησης ελέγχου στις ανωτέρω εταιρίες παρέχονται στην σημ. 27.

(β) Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ως μέρος των χρηματοδοτικών του δραστηριοτήτων, ο Όμιλος προβαίνει στην τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων μέσω της σύστασης εταιριών ειδικού σκοπού, οι σημαντικές δραστηριότητες των οποίων προκαθορίζονται από τον Όμιλο στα πλαίσια του αρχικού τους σχεδιασμού. Ο Όμιλος έχει έκθεση στη μεταβλητότητα των αποδόσεων των εταιριών αυτών μέσω της κατοχής χρεωστικών τίτλων που εκδίδουν ή μέσω των διαφόρων μορφών κάλυψης πιστωτικού κινδύνου που παρέχονται σε αυτές από τον Όμιλο βάσει των εκάστοτε συμβατικών όρων. Για να αξιολογήσει την ύπαρξη ελέγχου στις ανωτέρω εταιρίες ειδικού σκοπού, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη κατά πόσον μπορεί να επηρεάσει τις ουσιώδεις αποφάσεις που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τις αποδόσεις τους. Συνεπώς, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι ελέγχει αυτές τις εταιρίες ειδικού σκοπού.

Ο Όμιλος συμμετέχει στον αρχικό σχεδιασμό διαφόρων αμοιβαίων κεφαλαίων προκειμένου να παρέχει στους πελάτες του επενδυτικές ευκαιρίες. Ο Όμιλος λειτουργεί κυρίως ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνοντας αποφάσεις εντός του προκαθορισμένου εποπτικού πλαισίου. Συνεπώς, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ελέγχει αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που συμμετέχει ο Όμιλος, είτε αυτές ενοποιούνται είτε όχι, παρέχονται στην σημ. 28.

3.5 Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης αυτού. Επίσης, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική απόδοση των εταιριών του Ομίλου στις οποίες, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωρισθεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας σε κάθε χώρα.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που, ο Όμιλος εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Κατά την διάρκεια του 2015, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσμενείς μακροοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, ο Όμιλος επανεξέτασε τις εκτιμήσεις του σχετικά με το ύψος των μελλοντικών φορολογικών κερδών έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όπως αυτά αποτυπώνονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας της νέας ανακεφαλαιοποίησης, και επαναξιολόγησε αντίστοιχα την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Η εφαρμογή του ανωτέρω σχεδίου αναδιάρθρωσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης εφαρμογής των συμφωνηθέντων ενεργειών για την αναβίωση της εγχώριας οικονομίας.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ποσό € 319 εκατ. έχει αναγνωρισθεί για αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις από μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, με βάση τις εκτιμήσεις και παραδοχές του Ομίλου, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, όπως περιγράφονται παραπάνω. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών παρέχονται στη σημ. 16.

3.6 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιοσδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου το βάθος αγοράς για τέτοια ομόλογα είναι ανεπαρκές, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και η λήξη των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών του Ομίλου και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση συνταξιοδότησης, όπως η μεταβολή του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε συνθήκες αγοράς.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημ. 38.

3.7 Απομείωση επενδύσεων σε ακίνητα

Ο Όμιλος εξετάζει, σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης, όπως μείωση στις τιμές της αγοράς και το επίπεδο δραστηριότητας αυτής για διαφορετικές κατηγορίες ακινήτων, τα οποία βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις απομείωσης, η Διοίκηση πρέπει να εξασκήσει κρίση για την εκτίμηση της εύλογης αξίας, μειωμένης με τα έξοδα πώλησης, των επενδύσεων σε ακίνητα. Οι εύλογες αξίες προσδιορίζονται από την θυγατρική του Ομίλου Eurobank Properties A.E., η οποία εξειδικεύεται στην αποτίμηση των ακινήτων, χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους ανεξάρτητους εκτιμητές και εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors. Οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σχετίζονται με την είσπραξη των συμβατικών μισθωμάτων, τις τιμές των μελλοντικών μισθωμάτων και τη χρονική διάρκεια της μίσθωσης, τα επιτόκια προεξόφλησης ή τους συντελεστές απόδοσης, τις τελικές αξίες, καθώς επίσης και το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων. Επιπρόσθετα, όταν η εύλογη αξία, μειωμένη με τα έξοδα πώλησης, προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Οι διαδικασίες και οι υποκείμενες παραδοχές για τον προσδιορισμό της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξία των ακινήτων από πλειστηριασμό είναι αντίστοιχες με εκείνες που περιγράφονται ανωτέρω για τις επενδύσεις σε ακίνητα.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου παρέχονται στην σημ. 30.

3.8 Λοιπές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από τον Όμιλο παρέχονται στις σημ. 17 και 37.

4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας

Η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008, όπως είναι σε ισχύ, ως ακολούθως:

(α) Πρώτος πυλώνας στήριξης – προνομιούχες μετοχές

Η έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών, χωρίς δικαίωμα ψήφου ονομαστικής αξίας € 950 εκατ. καλύφθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας την 21 Μαΐου 2009 (σημ. 40).

(β) Δεύτερος πυλώνας στήριξης – ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ. κατέχονταν πλήρως από την Τράπεζα. Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 5.105 εκατ., € 4.779 εκατ. έληξαν, ενώ η Τράπεζα προχώρησε στη μερική πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.000 εκατ. Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2016, η Τράπεζα προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 2.147 εκατ., ενώ έληξαν ομόλογα ονομαστικής αξίας € 500 εκατ., τα οποία διακρατούνταν πλήρως από την Τράπεζα (σημ. 36).

(γ) Τρίτος πυλώνας στήριξης – δανεισμός ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου

Η ρευστότητα που αντλείται από αυτόν τον πυλώνα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση στεγαστικών δανείων και δανείων σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Τον Αύγουστο 2015, τα ειδικά ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.918 εκατ. που η Τράπεζα είχε δανειστεί, επεστράφησαν στο σύνολό τους.

Σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008, κατά τη χρονική περίοδο που η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα μέσω των προνομιούχων μετοχών ή των ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου (βλέπε παραπάνω πυλώνες (α) & (β)), το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται να ορίσει εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, ο οποίος έχει το δικαίωμα να θέσει βέτο σε στρατηγικές αποφάσεις, ή σε αποφάσεις που μεταβάλλουν ουσιαδώς τη νομική ή χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας για την έγκριση των

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

οποίων απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, ή σε αποφάσεις σχετικές με τη διανομή μερίσματος καθώς και να θέσει βέτο σε αποφάσεις για τις αμοιβές των μελών της Διοίκησης, των γενικών Διευθυντών και των αναπληρωτών τους, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ή στην περίπτωση κατά την οποία ο εκπρόσωπος θεωρήσει ότι οι αποφάσεις μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσουν ουσιωδώς την φερεγγυότητα και την ομαλή λειτουργία της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Νόμο 3756/2009 όπως είναι σε ισχύ, οι τράπεζες που συμμετέχουν στον πρώτο πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας επιτρέπεται να διανείμουν μέρος στους κατόχους κοινών μετοχών για τις χρήσεις 2008 έως 2013, μόνο με τη μορφή κοινών μετοχών, εκτός από ίδιες μετοχές. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να προχωρήσουν σε αγορά ιδίων μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η συνολική λογιστική αξία των κυριότερων απαιτήσεων του Ομίλου από το Ελληνικό Δημόσιο είναι:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	2.157	2.410
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.677	1.584
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα με το Ελληνικό Δημόσιο	992	1.102
Χρηματοοικονομική εγγύηση που σχετίζεται με τον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου	208	204
Δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου	176	198
Δάνεια προς ελληνικές τοπικές αρχές και δημόσιους οργανισμούς	86	103
Λοιπές απαιτήσεις	17	20
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων με δημόσιους οργανισμούς	-	107
Σύνολο	<u>5.313</u>	<u>5.728</u>

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2015, η συνολική λογιστική αξία των κυριότερων απαιτήσεων από το Ελληνικό Δημόσιο των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων προς πώληση περιλαμβάνουν: α) Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου € 275 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 405 εκατ.) και β) Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου € 242 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 65 εκατ.).

Η επάρκεια της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων, τα οποία είτε είναι εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο είτε έχουν χορηγηθεί σε εταιρείες του δημοσίου τομέα, αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της πολιτικής απομείωσης στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου και επανεξέτασης των σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων (σημ. 25).

Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις για την κρίση του Ελληνικού χρέους προκειμένου να προσαρμόσει κατάλληλα τις εκτιμήσεις και παραδοχές του με βάση την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση (σημ. 2).

Πληροφορίες σχετικά με την εύλογη αξία των πιστωτικών κινδύνων από το Ελληνικό Δημόσιο παρέχονται στη σημ. 7.3.

6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Πλαίσιο και διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης

Την 23 Ιουλίου 2015, η Οδηγία 2014/59/ΕΕ για την ανάκαμψη και εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων (BRRD) ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Νόμο 4335/2015, με εξαίρεση τις προβλέψεις για την υποχρέωση απορρόφησης των ζημιών σε περίπτωση εφαρμογής μέτρων δημόσιας χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αναδιάρθρωση του παθητικού (bail-in) ως προς ορισμένες επιλέξιμες υποχρεώσεις, οι οποίες ισχύουν πλήρως από την 1 Ιανουαρίου 2016. Η ενσωμάτωση της αναφερθείσας Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Σερβίας, όπου ο Όμιλος δραστηριοποιείται, ολοκληρώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2016.

Σύμφωνα με τον Νόμο 4335/2015, ως προς τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) έχει οριστεί ως η Εθνική Αρχή Εξυγίανσης και το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) ως το εθνικό ταμείο εξυγίανσης. Οι αρμοδιότητες που έχουν εκχωρηθεί στην ΤτΕ χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: (α) προετοιμασία και πρόληψη (όπως

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κατάρτιση από τα πιστωτικά ιδρύματα σχεδίων ανάκαμψης, κατάρτιση από την ΤτΕ σχεδίων εξυγίανσης για κάθε πιστωτικό ίδρυμα κ.λπ.), (β) έγκαιρη παρέμβαση με παροχή εξουσιών στην ΤτΕ για να σταματήσει σε αρχικό στάδιο η χειροτέρευση της κατάστασης ενός πιστωτικού ιδρύματος ώστε να αποφευχθεί η αφερεγγυότητα και (γ) εξυγίανση, η οποία αποτελεί το μέσο για την αναδιάρθρωση ή την εκκαθάριση ενός πιστωτικού ιδρύματος συντεταγμένα χωρίς διαδικασία αφερεγγυότητας, διατηρώντας ταυτόχρονα τη συνέχιση των κρίσιμων λειτουργιών της και περιορίζοντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό κάθε έκθεση των φορολογουμένων σε ζημιές.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται πριν η αρχή εξυγίανσης αναλάβει εξυγιαντική δράση σε σχέση με ένα πιστωτικό ίδρυμα είναι οι ακόλουθες: (α) να διαπιστωθεί ότι το ίδρυμα τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας, (β) να προσδοκείται εύλογα, λαμβάνοντας υπόψη τη χρονική στιγμή και άλλες σχετικές περιστάσεις, ότι εναλλακτικά μέτρα προερχόμενα από τον ιδιωτικό τομέα ή εποπτικές ενέργειες δεν θα αποτρέψουν την αφερεγγυότητα του ιδρύματος εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και (γ) η ενέργεια εξυγίανσης να είναι αναγκαία για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Οι εξουσίες και τα εργαλεία εξυγίανσης που είναι στη διάθεση της ΤτΕ περιλαμβάνουν τα ακόλουθα μέτρα εξυγίανσης που μπορεί να εφαρμόζονται είτε μεμονωμένα είτε με οποιοδήποτε συνδυασμό: (α) την εντολή μεταβίβασης, (β) τη σύσταση μεταβατικού πιστωτικού ιδρύματος, (γ) το διαχωρισμό περιουσιακών στοιχείων, ο οποίος μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε συνδυασμό με άλλο μέτρο εξυγίανσης και (δ) την αναδιάρθρωση του παθητικού.

Επιπρόσθετα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις συστημικής κρίσης, είναι δυνατόν, σύμφωνα με το άρθρο 56 του Νόμου 4335/2015, να παρασχεθεί έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη, μέσω μέτρων δημόσιας χρηματοπιστωτικής σταθεροποίησης, τα οποία είναι η δημόσια κεφαλαιακή στήριξη και ο προσωρινός δημόσιος έλεγχος (άρθρα 57 και 58 του Νόμου 4335/2015). Από την 1 Ιανουαρίου 2016 για την παροχή της στήριξης αυτής πρέπει οι μέτοχοι, οι κάτοχοι άλλων τίτλων ιδιοκτησίας, οι κάτοχοι σχετικών κεφαλαιακών μέσων και οι κάτοχοι άλλων επιλέξιμων υποχρεώσεων να έχουν συνεισφέρει, μέσω απομείωσης, μετατροπής ή με άλλο τρόπο, στην απορρόφηση των ζημιών και στην ανακεφαλαιοποίηση με ποσό που ισοδυναμεί τουλάχιστον στο 8% των συνολικών υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ιδίων κεφαλαίων του υπό εξυγίανση ιδρύματος (άρθρο 56 του Νόμου 4335/2015).

Σε συνέχεια των ανωτέρω νομοθετικών ρυθμίσεων αναφορικά με την ανάκαμψη και εξυγίανση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, ο Νόμος 4340/2015 (όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 4346/2015) καθόρισε το νέο πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησής τους και επικαιροποίησε τις σχετικές διατάξεις του Νόμου 3864/2010 «Περί Ιδρύσεως του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ)». Συγκεκριμένα, οι νέες διατάξεις του Νόμου 3864/2010, μεταξύ άλλων, ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία για τη χορήγηση κεφαλαιακής ενίσχυσης από το ΤΧΣ στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, ενισχύουν τα δικαιώματα του ΤΧΣ έναντι των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία το ΤΧΣ έχει παράσχει κεφαλαιακή ενίσχυση και επίσης εισάγει πρόσθετες προβλέψεις για τη σύνθεση και αξιολόγηση των διοικητικών συμβουλίων και των επιτροπών των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν υπογράψει Συμφωνία Πλαισίου Συνεργασίας με το ΤΧΣ. Με βάση το νέο αυτό πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησης πραγματοποιήθηκαν και οι πρόσφατες αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου των τεσσάρων ελληνικών συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Κεφαλαιακή θέση

	31 Δεκεμβρίου 2015 € εκατ.	Pro-forma 31 Δεκεμβρίου 2014 ⁽¹⁾ € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2014 € εκατ.
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	6.420	5.559	5.559
Συν: Εποπτικά δικαιώματα τρίτων	401	532	532
Μείον: Υπεραξία	(0)	(4)	(4)
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(198)	(158)	(193)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	6.623	5.929	5.894
Συν: Προνομιούχοι Τίτλοι	30	62	62
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(30)	(62)	(62)
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier I)	6.623	5.929	5.894
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	15	141	141
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	147	15	15
Συνολικά Κεφάλαια	6.785	6.085	6.050
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	38.888	39.062	36.430
Δείκτες:	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio)	17,0	15,2	16,2
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (T 1 Capital ratio)	17,0	15,2	16,2
Δείκτης Συνολικού Κεφαλαίου (Total capital ratio)	17,4	15,6	16,6

⁽¹⁾ pro-forma με τον εποπτικό χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (σημ.16).

Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο CET1, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024, θα ήταν 13,1%. Πληροφορίες για τα στοιχεία των εποπτικών κεφαλαίων με τη χρήση των μεταβατικών διατάξεων την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014 παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1 των εποπτικών γνωστοποιήσεων (Βασιλεία III, Πυλώνας 3) που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

Ο Όμιλος επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του. Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου ελέγχεται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/ δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία της Τράπεζας. Από την 1 Ιανουαρίου 2014, ο υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας βασίζεται στους κανόνες της Βασιλείας III (CRD IV rules). Συμπληρωματικά σε αυτό, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process –ICAAP), ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητες του σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα δώδεκα μηνών.

Σε αυτή τη κατεύθυνση, ο Όμιλος, πέρα από τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκαν τον Απρίλιο 2014 και τον Νοέμβριο 2015, επικεντρώνεται στην ενίσχυση της κεφαλαιακής του θέσης με την ενεργή μείωση του κινδύνου που απορρέει από τα δανειακά χαρτοφυλάκια, μέσω της θέσπισης αυστηρότερων πιστωτικών πολιτικών και της αλλαγής της σύνθεσης των δανειακών χαρτοφυλακίων σε πιο εξασφαλισμένα δάνεια, καθώς και λαμβάνοντας διάφορες στρατηγικές πρωτοβουλίες με σκοπό την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου.

Τέλος, ο Όμιλος εξετάζει επιπρόσθετες ενέργειες προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή του βάση, οι οποίες σχετίζονται με την διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση καθώς και με την αναδιάρθρωση, το μετασχηματισμό ή τη βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν κεφάλαια ή/και θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Συνολική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας 2015

Οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, ειδικότερα από το δεύτερο τρίμηνο του 2015, είχαν αρνητική επίπτωση στη ρευστότητα των Ελληνικών τραπεζών και έγειραν ανησυχίες αναφορικά με τη κεφαλαιακή τους θέση (σημ. 2). Σύμφωνα με τη προκαταρκτική συμφωνία της Συνόδου Κορυφής τη 12 Ιουλίου 2015, το νέο πρόγραμμα του ΕΜΣ θα έπρεπε να συμπεριλάβει

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποθεματικό από € 10 δις έως € 25 δις για τον τραπεζικό τομέα, για να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης και κόστους εκκαθάρισης και η ΕΚΤ και ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single supervisory mechanism – SSM) θα διεξήγαγαν μια συνολική αξιολόγηση (ΣΑ) των τεσσάρων εποπτευόμενων Ελληνικών τραπεζών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ΣΑ πραγματοποιήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη συνδυαστική επίδραση των ακόλουθων:

- Του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού (AQR), αξιολογώντας την ποιότητα των χαρτοφυλακίων των τραπεζών στην Ελλάδα, περιλαμβανομένης της επάρκειας των αποτιμήσεων των στοιχείων ενεργητικού και των εξασφαλίσεων και των σχετικών προβλέψεων, και
- Της Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (ST) για να εξετάσει την ανθεκτικότητα των ισολογισμών των τραπεζών σε μια ενδεχόμενη περαιτέρω επιδείνωση των συνθηκών της αγοράς.

Η κεφαλαιακή επάρκεια αξιολογήθηκε για μία τριετή περίοδο (2015-2017) με βάση δύο σενάρια: το βασικό και το δυσμενές. Σύμφωνα με τη διαδικασία της Άσκησης, οι τράπεζες χρησιμοποίησαν ως σημείο αναφοράς τα προκαταρκτικά δεδομένα για το δεύτερο τρίμηνο του 2015 και υπέβαλλαν τα τριετή επιχειρηματικά σχέδια βασισμένα στις παραδοχές του βασικού σεναρίου: μεταβολή του ΑΕΠ όπως προβλέπεται από την ΕΚΤ για το 2015 -2,3%, για το 2016 -1,3% και για το 2017 +2,7%, ενώ οι λοιπές παραδοχές, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής των χορηγήσεων και καταθέσεων, ήταν σύμφωνες με τους οικονομολόγους των τεσσάρων τραπεζών. Τα επιχειρηματικά αυτά σχέδια εξετάστηκαν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων από την ΕΚΤ υπό το βασικό και το δυσμενές σενάριο για να εκτιμηθούν ενδεχόμενα κεφαλαιακά ελλείμματα.

Την 31 Οκτωβρίου 2015, η ΕΚΤ ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της ΣΑ που πραγματοποίησε στις τέσσερις, συστημικής σημασίας, Ελληνικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της Eurobank.

Αποτελέσματα ΣΑ για τη Eurobank

Τα αποτελέσματα της ΣΑ για την Eurobank συνοψίζονται ως ακολούθως:

Αποτελέσματα του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού

Το AQR περιελάμβανε έναν εκτεταμένο έλεγχο της τρέχουσας αξίας του ελληνικού δανειακού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας κατά την 30 Ιουνίου 2015, καλύπτοντας το 98% του εν λόγω χαρτοφυλακίου. Σύμφωνα με το AQR προσδιορίστηκαν επιπρόσθετες προβλέψεις € 1.906 εκατ. κυρίως λόγω της επιδείνωσης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα, με συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ζημιών που αναδείχθηκαν από το AQR, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 της Τράπεζας (CET1) να διαμορφώνεται στο 8,6%, βάσει ορίου για CET1 στο 9,5%, κάτι που αντιστοιχούσε σε κεφαλαιακές ανάγκες ύψους € 339 εκατ. Η προσαρμοσμένη κεφαλαιακή θέση βάσει του AQR αποτέλεσε το εναρκτήριο σημείο για τα ST.

Αποτελέσματα της Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων

Τα ST, υπό το βασικό σενάριο, δεν εντόπισαν περαιτέρω κεφαλαιακό έλλειμμα, διατηρώντας το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 8,6%, με τις κεφαλαιακές ανάγκες της Τράπεζας να ανέρχονται σε € 339 εκατ., για να καλυφθεί το έλλειμμα που δημιουργείτο έως το όριο CET1 του 9,5%.

Τα ST, υπό το δυσμενές σενάριο, διαμόρφωσαν το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) στο 1,3% που ισοδυναμούσε με κεφαλαιακές ανάγκες της τάξης των € 2.122 εκατ. ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα που προέκυπτε βάσει του ορίου για CET1 8% στο δυσμενές σενάριο.

Το AQR του 2015 αποτέλεσε μία άσκηση προληπτικής εποπτείας, η οποία βασίστηκε στην ίδια μεθοδολογία με αυτή του AQR του 2014. Η επίπτωση € 1.906 εκατ., αφορούσε κυρίως προσαρμογές σε προβλέψεις για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ποσού € 1.876 εκατ. και καθορίστηκε σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε από την ΕΚΤ για τους σκοπούς της ΣΑ του 2014, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια σε όλες τις τράπεζες, χωρίς να εισάγονται περαιτέρω οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των λογιστικών κανόνων εκτός από εκείνες που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο των εποπτικών μηχανισμών.

Τα αποτελέσματα του AQR δεν είχαν επίδραση στις λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, όπως περιγράφονται στη σημ. 2. Επιπλέον, τα αποτελέσματα του AQR έχουν ήδη αναγνωριστεί στα αποτελέσματα του Ομίλου την 30 Ιουνίου 2015 στο βαθμό που ενδείκνυται μέσω της εφαρμογής των υφιστάμενων λογιστικών πολιτικών απομείωσης του Ομίλου, οι οποίες ενσωματώνουν τη συνεχή αξιολόγηση και προσαρμογή των εκτιμήσεων και παραδοχών με βάση τις τελευταίες διαθέσιμες πληροφορίες (σημ. 25).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ενέργειες για την κεφαλαιακή ενίσχυση της Eurobank

Στις αρχές Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα υπέβαλλε κεφαλαιακό πλάνο για έγκριση προς την ΕΚΤ περιγράφοντας λεπτομερώς τα μέτρα που θα εφαρμόζε για να καλύψει το κεφαλαιακό έλλειμμα που καθορίστηκε με βάση τη ΣΑ, τόσο υπό το βασικό, όσο και υπό το δυσμενές σενάριο.

Σε αυτό το πλαίσιο, την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε τη σύγκληση Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης τη 16 Νοεμβρίου 2015 με σκοπό να εγκρίνει την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ) (σημ. 39) έως και € 2.122 εκατ. Την 13 Νοεμβρίου 2015, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism) της ΕΚΤ αναγνώρισε την ανερχόμενη σε €83 εκατ. δράση κεφαλαιακής ενίσχυσης που μείωνε το κεφαλαιακό έλλειμμα της Τράπεζας που προσδιορίστηκε από τη ΣΑ. Κατόπιν αυτής της αναγνώρισης, το μέγιστο ποσό των προς άντληση, μέσω της αύξησης κεφαλαίων μειώθηκε στα € 2.039 εκατ.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης σε θεσμικούς και άλλους ειδικούς επενδυτές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, μέσω διαδικασίας βιβλίου προσφορών (Προσφορά προς Θεσμικούς Επενδυτές), με παραίτηση των δικαιωμάτων προτίμησης των υπαρχόντων κατόχων κοινών και προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας.

Σε συνδυασμό με την προαναφερθείσα ΑΜΚ, την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME), για τη δημόσια προσφορά € 877 εκατ. (ονομαστική αξία) υφιστάμενων μη εξασφαλισμένων τίτλων κύριας οφειλής (senior securities), προνομιούχων τίτλων (Tier I securities) και τίτλων μειωμένης εξασφάλισης (Tier II securities) που πληρούν τις προϋποθέσεις.

Βάσει των αποτελεσμάτων της διαδικασίας του βιβλίου προσφορών, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας όρισε την τιμή διάθεσης στα €0,01 ανά νέα μετοχή ή €1,00 μετά τη συνένωση των τότε υφιστάμενων μετοχών της (reverse split) με αναλογία 100 προς 1. Αντίστοιχα, την 23 Νοεμβρίου 2015, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της ΑΜΚ ποσού € 2.039 εκατ., η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι οι συνολικά 2.038.920.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της που εκδόθηκαν δυνάμει της ΑΜΚ της κατανεμήθηκαν ως εξής: (α) 1.621.150.153 από τις νέες μετοχές (80% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν στους ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπληρώνουν ορισμένα κριτήρια, και (β) 417.769.847 από τις νέες μετοχές (20% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν σε επενδυτές των οποίων οι τίτλοι έγιναν αποδεκτοί τελικώς προς εξαγορά, σύμφωνα με τους όρους του προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME) (σημ. 36 και 41).

Οι νέες μετοχές είναι εισηγμένες στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και η διαπραγματέυσή τους ξεκίνησε τη 2 Δεκεμβρίου 2015.

Σχέδιο αναδιάρθρωσης

Την 29 Απριλίου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, το οποίο υποβλήθηκε μέσω του Υπουργείου Οικονομικών τη 16 Απριλίου 2014. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει δεσμευτεί ότι η Τράπεζα θα εφαρμόσει συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις και θα επιτύχει τους στόχους που αποτελούν ένα αναπόσπαστο μέρος του σχεδίου αναδιάρθρωσης.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας της νέας ανακεφαλαιοποίησης, το σχέδιο αναδιάρθρωσης αναθεωρήθηκε και υποβλήθηκε εκ νέου προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Την 26 Νοεμβρίου 2015, το αναθεωρημένο σχέδιο της Τράπεζας εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι μακροοικονομικές παραδοχές για την Ελλάδα που χρησιμοποιήθηκαν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (για τα έτη 2015-2018), οι οποίες ήταν σύμφωνες με τις παραδοχές που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΤΧΣ το Σεπτέμβριο του 2015, παρατίθενται κατωτέρω:

	2015	2016	2017	2018
Αύξηση ονομαστικού ΑΕΠ (%)	(3,2)	(0,7)	3,4	4,1
Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ (%)	(2,3)	(1,3)	2,7	3,1
Ποσοστό ανεργίας (%)	26,9	27,1	25,7	24,2
Ποσοστό πληθωρισμού (%)	(0,4)	1,5	0,9	1,0

Σύμφωνα με την κοινή πρόβλεψη των επικεφαλής οικονομολόγων των τεσσάρων Ελληνικών συστημικών τραπεζών ή/και των εκτιμήσεων των διοικήσεων, οι παραδοχές για την εγχώρια αγορά που χρησιμοποιήθηκαν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, προέβλεπαν την επιστροφή σε πιστωτική επέκταση μετά από το 2017, την αύξηση των καταθέσεων με ρυθμό υψηλότερο από εκείνο της ελληνικής οικονομίας και τη σταδιακή μείωση των δάνειων με καθυστέρηση άνω των 90 ημερών μέχρι το 2018.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι κύριες δεσμεύσεις του αναθεωρημένου σχεδίου αναδιάρθρωσης που πρέπει να υλοποιηθούν έως την 31 Δεκεμβρίου 2018 (ή αν αναφέρεται διαφορετικά κατωτέρω) σχετίζονται με:

(α) τις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα, τη μείωση των συνολικών δαπανών (εξαιρουμένων των εισφορών στο ταμείο εγγύησης καταθέσεων ή στο ταμείο εξυγίανσης) στο ανώτατο ποσό των € 750 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2017. Μέχρι αυτή την ημερομηνία θα πρέπει ο αριθμός των υπαλλήλων και των καταστημάτων να είναι 9.800 και 510 αντίστοιχα, κατ' ανώτατο όριο,

(β) τη μείωση του κόστους των καταθέσεων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας στο σχέδιο αναδιάρθρωσης,

(γ) τη μείωση του δείκτη καθαρών χορηγήσεων προς καταθέσεις για τις τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα σε 115% κατ' ανώτατο όριο,

(δ) τη μείωση του χαρτοφυλακίου αλλοδαπών στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου (μη σχετιζομένων με Έλληνες πελάτες) στο ποσό των €8,77 δισ. κατ' ανώτατο όριο έως την 30 Ιουνίου 2018,

(ε) τη μείωση του ποσοστού συμμετοχής σε συγκεκριμένες θυγατρικές χωρίς τραπεζικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, πώληση κατ' ελάχιστον ποσοστού 80% της συμμετοχής του Ομίλου στις ασφαλιστικές δραστηριότητες έως την 31 Δεκεμβρίου 2016 (σημ. 17) και πώληση του ποσοστού συμμετοχής 20% στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π.,

(στ) την πώληση του χαρτοφυλακίου σε μετοχές που υπερβαίνουν τα € 5 εκατ. (με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων), ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα, ούτως ώστε αυτό να μειωθεί σε ποσό χαμηλότερο από €35 εκατ. έως την 30 Ιουνίου 2016,

(ζ) περιορισμό στην παροχή κεφαλαίων στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου στο εξωτερικό εκτός εάν διαφορετικά προβλέπεται από το εποπτικό πλαίσιο της κάθε χώρας, στην αγορά τίτλων μη επενδυτικής διαβάθμισης (εκτός ορισμένων εξαιρέσεων), στις αμοιβές του προσωπικού, στην πληρωμή μερισμάτων, στην πιστωτική πολιτική που θα ακολουθηθεί και σε άλλες στρατηγικές αποφάσεις.

Η υλοποίηση των ανωτέρω δεσμεύσεων του Ομίλου είναι εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Αναφορικά με τις δεσμεύσεις που πρέπει να υλοποιηθούν εντός του 2016, ο Όμιλος έχει ήδη συνάψει συμφωνία για την πώληση του 80% της συμμετοχής του στις θυγατρικές με ασφαλιστικές δραστηριότητες (στοιχείο "ε" ανωτέρω), ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2015 διακρατούσε χαρτοφυλάκιο αξίας € 42,5 εκατ. σε μετοχές και άλλες επενδύσεις που πληρούν τα κριτήρια του ανωτέρω στοιχείου "στ".

Η υλοποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης θα βελτιστοποιήσει τις λειτουργίες του Ομίλου και θα μειώσει τα έξοδά του συντελώντας έτσι στον απώτερο στόχο της επιστροφής στην κερδοφορία. Ωστόσο, η υλοποίηση των ανωτέρω δεσμεύσεων ενδέχεται να έχει ουσιώδη δυσμενή αντίκτυπο στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στα λειτουργικά αποτελέσματα και στην οικονομική κατάσταση του Ομίλου.

Στην περίπτωση που μια τράπεζα δεν επιτύχει τη συμμόρφωσή της με τους όρους του σχεδίου αναδιάρθρωσης και κάθε πιθανής αναθεώρησης του, ενδέχεται να εκκινηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδικασία έρευνας για κακή χρήση της κρατικής ενίσχυσης. Αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει στη μερική ή ολική ανάκτηση της κρατικής ενίσχυσης και/ή στην επιβολή πρόσθετων δεσμεύσεων, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, περιορισμών στην υποστήριξη των θυγατρικών της Τράπεζας στο εξωτερικό, ή περιορισμών στην ικανότητα της Τράπεζας να κατέχει και να διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο κινητών αξιών της, σύμφωνα και με άλλες περιπτώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση που έλαβαν κρατικές ενισχύσεις. Ενδέχεται περαιτέρω, οι παραδοχές επί των οποίων βασίζεται το εκάστοτε ισχύον σχέδιο αναδιάρθρωσης, να αποδειχτούν ανακριβείς, καθιστώντας δυσκολότερη την επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνονται σ' αυτό.

Τραπεζικός Επίτροπος

Το Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών (ΜΟΧΠ) του Δεύτερου Προγράμματος Προσαρμογής για την Ελλάδα, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), προέβλεπε το διορισμό επιτρόπου (Monitoring Trustee) σε όλες τις τράπεζες που βρίσκονται σε καθεστώς Κρατικής Ενίσχυσης.

Την 22 Φεβρουαρίου 2013, η Τράπεζα όρισε την Grant Thornton ως Monitoring Trustee. Ο Monitoring Trustee παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και τις πρακτικές λειτουργίας, καθώς και την εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης και αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι γνωστοποιήσεις εποπτικής φύσεως σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και τη διαχείριση κινδύνων, βάσει του Κανονισμού αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βασιλεία III, Πυλώνας 3), είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

7. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

7.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες του Ομίλου σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Ο Όμιλος αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, τηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις του που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της είσπραξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, από τα δάνεια σε επιχειρήσεις και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λοιπές δεσμεύσεις.

Ο Όμιλος επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες και μη οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

7.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού και επιτοκιακού κινδύνου), κίνδυνο ρευστότητας, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές του Ομίλου.

Διαχείριση Κινδύνων

Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου διαμορφώνεται από την Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee - BRC) και τον Group Chief Risk Officer (GCRO), καθώς επίσης και από την Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC). Οι ανωτέρω επιτροπές αναφέρονται στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας (ΔΣ). Η δομή της Τράπεζας, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι ελεγκτικοί μηχανισμοί διασφαλίζουν αμφότερα την αρχή της ανεξαρτησίας και την άσκηση επαρκούς επίβλεψης.

Οι κυριότερες αρμοδιότητες του BRC για τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων αφορούν το σχεδιασμό και τη διατύπωση της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων, τον προσδιορισμό του βαθμού ανάληψης κινδύνων, τη διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-υποχρεώσεων και τη δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών για την αναγνώριση, αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων που δημιουργούνται από τις συνολικές δραστηριότητες του Ομίλου. Το BRC αποτελείται από πέντε μη εκτελεστικούς συμβούλους (τρεις μη εκτελεστικούς ένας εκ των οποίων είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ, και δύο ανεξάρτητους μη εκτελεστικούς), συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση.

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλή τον GCRO, είναι ανεξάρτητος από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, ρευστότητας και του λειτουργικού κινδύνου. Αποτελείται από τον Τομέα Πίστης, τον Τομέα Διεθνούς Πίστης, τον Τομέα Group Market & Counterparty Risk (GMCRS), τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου και τον Τομέα Λειτουργικού Κινδύνου.

Σε συνέχεια της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής 47/9.2.2015 της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία ενισχύει περαιτέρω τις υφιστάμενες εποπτικές οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Τράπεζα ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την προσαρμογή στις απαιτήσεις της ανωτέρω

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

οδηγίας και την ενίσχυση των διαδικασιών διαχείρισης των προβληματικών δανείων. Ειδικότερα, η Τράπεζα μετέβαλε το λειτουργικό μοντέλο προβληματικών δανείων σε μία κάθετη οργανωτική δομή μέσω της θέσπισης της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC) και της δημιουργίας της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG). Η δομή του TAG είναι πλήρως διαχωρισμένη από τις επιχειρηματικές μονάδες της Τράπεζας τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών (account management) όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζοντας διαφάνεια, ευελιξία, καλύτερη ιεράρχηση και υπεύθυνη διαχείριση. Το TAG με απευθείας γραμμή αναφοράς στο Διευθύνοντα Σύμβουλο (CEO) είναι ο συνολικά υπεύθυνος φορέας για όλη τη διαδικασία διαχείρισης των προβληματικών δανείων του Ομίλου, από το στάδιο που το δάνειο δεν παρουσιάζει καθυστέρηση για την περίπτωση δανείων υψηλού κινδύνου, έως το στάδιο της νομικής διευθέτησης. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail, τον Τομέα Απαιτήσεων Ειδικού Χειρισμού Τραπεζικής Επιχειρήσεων, τον Τομέα Διαχείρισης Επισφαλών Πελατών, τον Τομέα Πίστης Retail Remedial και τον Τομέα TAG Risk Management & Business Policies.

Το TAC με επικεφαλή τον Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου, επιβλέπει και παρακολουθεί τα προβληματικά δάνεια του Ομίλου. Ειδικότερα, οι κυριότερες αρμοδιότητες του TAC αφορούν την παρακολούθηση της διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση και της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης των προβληματικών δανείων, καθώς και την έγκριση και αξιολόγηση της βιωσιμότητας των μέτρων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης. Η δημιουργία ενός ανεξάρτητου φορέα, τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζει τη διαφάνεια, την ευέλικτη και υπεύθυνη διαχείριση, και μετατοπίζει τη διαχείριση από την ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στην ποιοτική διαχείρισή τους, σύμφωνα με το βαθμό ανάληψης κινδύνου του Ομίλου. Ειδικότερα, η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail είναι μια ανεξάρτητη μονάδα υπεύθυνη για την αξιολόγηση όλων των αιτήσεων τροποποίησης πιστοδοτήσεων προς νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις ως ένα συγκεκριμένο ποσό, ενώ για μεγαλύτερα ποσά και για τους επιχειρηματικούς πελάτες οι Επιτροπές Ειδικών Πιστωτικών Χειρισμών (Special Handling Credit Committees) είναι οι εξουσιοδοτημένοι φορείς για την έγκριση τροποποίησης δανείων.

7.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο Όμιλος εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, που είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους.

Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε ομόλογα, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, με τη δέουσα προσοχή και παρακολουθείται από κεντροποιημένες μονάδες κινδύνου, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

(α) Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ αυτών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ποικίλες Επιτροπές Πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια, προκειμένου να διαχειριστεί τους πιστωτικούς κινδύνους που απορρέουν από την τραπεζική επιχειρήσεων, που περιλαμβάνουν:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων, οι οποίες εγκρίνουν νέα πιστοδοτικά όρια, ανανεώνουν ή τροποποιούν τα υφιστάμενα, σύμφωνα με τα εγκριτικά τους όρια, και με βάση την συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του πιστούχου (υψηλή, μεσαία, χαμηλή), την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Περιφερειακές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων, οι οποίες αποτελούν επιτροπές μόνο της Τράπεζας και είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν τα πιστοδοτικά όρια των διεθνών δραστηριοτήτων του Ομίλου, όταν αυτά ξεπερνούν το εγκριτικό όριο που έχει η κάθε χώρα, ανάλογα και με τη διαβάθμιση του κινδύνου του πιστούχου, και

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Επιτροπές Ειδικών Πιστωτικών Χειρισμών, οι οποίες αποφασίζουν για θέματα πιστοδοτήσεων, και τις ενέργειες που θα ληφθούν για συγκεκριμένες περιπτώσεις προβληματικών δανείων.

Άλλες εξειδικευμένες επιτροπές έχουν θεσπιστεί με σκοπό την παρακολούθηση συγκεκριμένων χαρτοφυλακίων (π.χ. δάνεια σε καθυστέρηση που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης, δάνεια προσωπικού).

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Τομέας Πίστης

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πίστης περιλαμβάνουν:

- ανεξάρτητη αξιολόγηση των προτάσεων για πιστοδοτήσεις σε μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις,
- προετοιμασία γραπτής εισήγησης για κάθε πρόταση πριν την υποβολή της στην αρμόδια επιτροπή πιστοδότησης, στην οποία συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου, και
- έγκριση δανείων λιανικής τραπεζικής (μικρές επιχειρήσεις και νοικοκυριά), όταν η συνολική έκθεση ξεπερνά το προκαθορισμένο, κατά περίπτωση, όριο.

Τομέας Διεθνούς Πίστης

Ο Τομέας Διεθνούς Πίστης δημιουργήθηκε τον Απρίλιο 2008, προκειμένου να διασφαλισθεί ο πλήρης εναρμονισμός με τα ισχύοντα στον Όμιλο πρότυπα και λόγω των αυξημένων απαιτήσεων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου των επιχειρηματικών δανείων, στις χώρες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος. Οι κύριες δραστηριότητες της Διεύθυνσης Διεθνούς Πίστης περιλαμβάνουν:

- αξιολόγηση των προτάσεων για δάνεια σε μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όταν η συνολική έκθεση ξεπερνά το εγκριτικό όριο της κάθε χώρας και υποβολή των προτάσεων αυτών προς έγκριση στις αρμόδιες Περιφερειακές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων με συνοδευτική, κατά περίπτωση, εισήγηση,
- σύνταξη και αναθεώρηση, όταν απαιτείται, των πράξεων της διοίκησης αναφορικά με τις εγκριτικές διαδικασίες και τα εγκριτικά κλιμάκια,
- τήρηση ενιαίας πολιτικής πιστοδοτήσεων στις θυγατρικές εξωτερικού, σύμφωνα με τα πρότυπα της πολιτικής πιστοδοτήσεων του Ομίλου, και
- παρακολούθηση υψηλού κινδύνου πιστοδοτήσεων προς επιχειρήσεις.

Εγκριτική διαδικασία Λιανικής Τραπεζικής

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μέχρι € 2,5 εκατ.) γίνεται κεντροποιημένα, βάσει συγκεκριμένων οδηγιών σχετικά με τις αποδεκτές εξασφαλίσεις. Η αξιολόγηση στηρίζεται στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου, καθώς και σε στατιστικά υποδείγματα (statistical scorecards). Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς νοικοκυριά (Household Lending) γίνεται κεντροποιημένα. Υποστηρίζεται από την χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων (credit scoring models), καθώς και την εφαρμογή πιστωτικών κριτηρίων που βασίζονται στην συμπεριφορά πληρωμών των δανειοληπτών, το είδος και την ποιότητα των εξασφαλίσεων, την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας και άλλους παράγοντες. Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας και της απόδοσης του χαρτοφυλακίου οδηγεί σε αναπροσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών πιστοδοτήσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Η διαδικασία εγκρίσεων των αιτήσεων τροποποίησης της Λιανικής Τραπεζικής έχει διαχωριστεί πλήρως από τις μονάδες χορηγήσεως νέων δανείων, μέσω του ανεξάρτητου Τομέα Πίστης Retail Remedial.

Τομέας Group Market and Counterparty Risk

Ο τομέας Group Market and Counterparty Risk (GMCRS) ευθύνεται για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, δηλ. του κινδύνου ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων και τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά.

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστωτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, και στην κατηγορία του προϊόντος (π.χ. όρια ελέγχου καθαρών θέσεων σε παράγωγα ανά ποσό και διάρκεια, έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα και σε χρεόγραφα από τιτλοποιήσεις). Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

θυγατρική του Ομίλου, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται καθημερινά από τον Τομέα GMCR. Τα συμβόλαια μείωσης κινδύνου λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Στην περίπτωση των μη εξασφαλισμένων συναλλαγών παραγώγων, ο Όμιλος επιμετρά την τρέχουσα έκθεση παράλληλα με την πιθανή μελλοντική έκθεση χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικά μοντέλα. Η συνολική έκθεση χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της χρήσης των καθορισμένων ορίων.

Το σύστημα επιμέτρησης της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που χρησιμοποιείται από το GMCRS είναι επίσης διαθέσιμο στην διεύθυνση διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών του Ομίλου, δίνοντάς τους με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα παρακολούθησης τόσο της έκθεσης όσο και των διαθεσίμων ορίων ανά αντισυμβαλλόμενο.

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου

Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις άλλες μονάδες της Τράπεζας. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- παρακολούθηση και επισκόπηση της απόδοσης όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- πραγματοποίηση ελέγχων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου στις θυγατρικές εξωτερικού,
- συμμετοχή στην ανάπτυξη, έγκριση και εφαρμογή υποδειγμάτων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, σχεδιασμένων βάσει των χαρακτηριστικών του κάθε δανειακού χαρτοφυλακίου,
- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση της εφαρμογής Moody's Risk Advisor (MRA) που χρησιμοποιείται για την διαβάθμιση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- ανάπτυξη, επίβλεψη και υποστήριξη της εφαρμογής Transactional Rating (TR), η οποία υπολογίζει, για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το συνολικό κίνδυνο μιας δανειακής σχέσης λαμβάνοντας υπόψη την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου και τις προβλεπόμενες εξασφαλίσεις,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,
- καθορισμό της πολιτικής προβλέψεων και τακτικό έλεγχο της επάρκειας των προβλέψεων σε όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων, και
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου ευθύνεται για την ανάπτυξη και τήρηση της μεθόδου των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (IRB approach) για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου, με βάση το πλαίσιο της Βασιλείας (Basel) και της Οδηγίας Κεφαλαιακής Επάρκειας (Capital Adequacy Directive), την επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των δανειακών χαρτοφυλακίων των δανείων και την διαχείριση των θεμάτων πιστωτικού κινδύνου για εποπτικούς σκοπούς. Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας & Εποπτικού Πλαισίου (πιστωτικού κινδύνου) περιλαμβάνουν:

- διαχείριση των ελέγχων ποιότητας στοιχείων ενεργητικού (Asset Quality Reviews) και ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) που διενεργούνται από τρίτους,
- ανάπτυξη, εφαρμογή και επικαιροποίηση των μοντέλων Εσωτερικής Διαβάθμισης (IRB) για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- επιμέτρηση και παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου και υπολογισμό κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar I), καθώς και προετοιμασία των σχετικών αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές, και
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για σκοπούς Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου και σκοπούς Pillar II.

Οι θυγατρικές του Ομίλου σε Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Κύπρο, Λουξεμβούργο και Ουκρανία έχουν την ίδια δομή διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και τις ίδιες διαδικασίες ελέγχου με τη Τράπεζα και αναφέρονται απευθείας στον GCRO. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου εγκρίνονται και παρακολουθούνται από τους τομείς πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες σε επίπεδο Ομίλου τηρούνται και ότι η στρατηγική πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται ομοιόμορφα στον Όμιλο.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου (Troubled Assets Group General Division – TAG) έχει την γενικότερη ευθύνη για τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων προβληματικών δανείων του Ομίλου, περιλαμβανομένων των ρυθμισμένων δανείων, και διασφαλίζει τη στενή παρακολούθηση, τον αυστηρό έλεγχο και τη προσαρμογή των προγραμμάτων, αναγνωρίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τις μακροοικονομικές εξελίξεις, το εποπτικό και νομοθετικό πλαίσιο, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις νέες ή εξελιγμένες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση των πρακτικών που εφαρμόζονται και την ανάπτυξη των κατάλληλων μεθοδολογιών σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης δανείων και γενικά, την ανάπτυξη στρατηγικής διαχείρισης προβληματικών δανείων για όλα τα χαρτοφυλάκια. Οι εισηγήσεις και αναφορές της TAG στο Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλονται και στον GCRO, ο οποίος εκφράζει γνώμη.

Οι βασικές αρχές διακυβέρνησης της TAG περιλαμβάνουν:

- διατήρηση μιας σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των επιχειρηματικών μονάδων και της διαχείρισης προβληματικών δανείων,
- διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής της ανώτατης διοίκησης στη διαχείριση των προβληματικών δανείων και στη στενή παρακολούθηση των αντίστοιχων χαρτοφυλακίων,
- ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής επίλυσης προβλημάτων μέσω καινοτόμων προτάσεων που θα οδηγήσουν σε βιώσιμες λύσεις, εξασφαλίζοντας μια ενιαία προσέγγιση για τη διαχείριση προβληματικών δανείων όλων των χαρτοφυλακίων,
- σχεδιασμό βελτιώσεων στην παρακολούθηση και παροχή στοχευμένων λύσεων με την κατηγοριοποίηση των δανειοληπτών σε καθυστέρηση σε τομείς και το σχεδιασμό των μεθόδων διαχείρισης και ανάκτησης απαιτήσεων ανά τομέα,
- διασφάλιση μιας ενιαίας προσέγγισης σχετικά με τη διαχείριση των προβληματικών δανείων σε όλα τα χαρτοφυλάκια,
- περιορισμός των μη ενήμερων δανείων μέσω έγκαιρης παρέμβασης και σαφούς ορισμού των βασικών χρηματοοικονομικών στόχων των προβληματικών δανείων,
- παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον βαθμό καθυστέρησης των δανείων, καθώς και προσδιορισμός των ενεργειών περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου,
- μεγιστοποίηση των στόχων σχετικά με τους πιστούχους που επιστρέφουν σε ενήμερη κατάσταση μέσω μέτρων ρύθμισης ή αποπληρωμών,
- παρακολούθηση των ζημιών που προέρχονται από προβληματικά δάνεια, και
- καθορισμός των κριτηρίων για την αξιολόγηση των βιωσιμότητας των προτεινόμενων μέτρων ρύθμισης ή λύσεων, καθώς και των μέτρων οριστικής διευθέτησης, και σχεδιασμός των σχετικών δέντρων αποφάσεων.

(γ) Δανειακές δεσμεύσεις

Ο κύριος σκοπός των δανειακών δεσμεύσεων, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι εγγυήσεις και οι πιστωτικές επιστολές σε αναμονή φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι ο Όμιλος θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις του Ομίλου, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος του Ομίλου, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για επέκταση της πίστωσης σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

τις οποίες ο Όμιλος συνήθως εισπράττει προμήθεια. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Ο Όμιλος καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμα στοιχεία, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 20 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισης

Διαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, υπάρχουν διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται σε παραδοσιακούς, καθώς επίσης και σε ειδικούς τομείς, του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου:

- παραδοσιακός δανεισμός επιχειρήσεων: Moody's Risk Advisor (MRA) / Εσωτερικά αναπτυγμένο σύστημα διαβάθμισης (Internal Credit Rating - ICR) για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA,
- ειδικές χρηματοδοτήσεις (ναυτιλία, χρηματοδότηση ακινήτων και έργων): ειδική διαβάθμιση (slotting methodology).

Το MRA συγκεντρώνει ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσει την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσει την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, λαμβάνει υπόψη τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, τις τάσεις που υπάρχουν στον κλάδο δραστηριοποίησής της, την κατάσταση των ανταγωνιστών της, ποιοτικές εκτιμήσεις για την διοίκησή της, την εν γένει κατάστασή της και άλλους παράγοντες σχετικά με την δομή της αγοράς του κλάδου δραστηριότητάς της. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Υπάρχουν ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που δεν μπορεί να αξιολογηθούν με το MRA, λόγω ειδικών χαρακτηριστικών των οικονομικών τους καταστάσεων, όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι δημόσιοι οργανισμοί, οι χρηματιστηριακές εταιρείες και οι νεοσύστατες επιχειρήσεις. Στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιείται το ICR, το οποίο, όπως και το MRA, συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης, όπως το μέγεθος της επιχείρησης, τα έτη δραστηριότητας, το ιστορικό συναλλακτικής συμπεριφοράς, ο κλάδος δραστηριότητας).

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, με χρήση δεκατεταρτοβάθμιας (14) κλίμακας. Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, αποτελεί αντικείμενο λεπτομερούς αξιολόγησης από το κατά περίπτωση αρμόδιο εγκριτικό κλιμάκιο της Τράπεζας, βάσει της αντίστοιχης συνολικής πιστοληπτικής κλίμακας. Οι επιχειρήσεις-πιστούχοι χαμηλού κινδύνου εξετάζονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ενώ αυτές που είναι υψηλότερου κινδύνου είτε σε εξαμηνιαία βάση ή σε τριμηνιαία βάση. Τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου, άνω των € 5 εκατ., εξετάζονται από την Επιτροπή Δανείων Υπό Παρακολούθηση (Special Watchlist Committee) περιοδικά ή όταν προκύπτουν σημαντικά γεγονότα.

Για τα χαρτοφυλάκια των ειδικών χρηματοδοτήσεων, δηλ. αυτά για τα οποία κύρια πηγή αποπληρωμής είναι τα έσοδα που δημιουργούνται από τα περιουσιακά στοιχεία που χρηματοδοτούνται και όχι η ανεξάρτητη ικανότητα της εμπορικής επιχείρησης, η Τράπεζα χρησιμοποιεί ειδική διαβάθμιση (slotting method) προσαρμόζοντας και βελτιώνοντας τα κριτήρια της οδηγίας Capital Requirements Directive στις πρακτικές κινδύνου της Τράπεζας. Οι πελάτες που εμπίπτουν στην κατηγορία των ειδικών χρηματοδοτήσεων (ναυτιλία, χρηματοδότηση ακινήτων και έργων), εντάσσονται σε πέντε βαθμίδες: Strong-Ισχυρή, Good-Καλή, Satisfactory-Ικανοποιητική, Weak-Αδύναμη και Default-Αθέτηση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην εγκριτική διαδικασία, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην ανανέωση πιστοδοτικών ορίων,
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου (Risk Adjusted Pricing), και
- στην αξιολόγηση των επιταγών που λαμβάνονται ως ενέχυρο για την κάλυψη πιστοδοτήσεων.

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Η Τράπεζα αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών υποδειγμάτων τόσο κατά την έναρξη, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη ασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα υποδείγματα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και της αγοράς (ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.). Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πιστοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και σε συγκεκριμένους τομείς ή νέα προϊόντα.

Τα συστήματα διαβάθμισης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα πληρούν τις απαιτήσεις της Προέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων της Βασιλείας III (Basel III IRB approach). Η Τράπεζα είναι πιστοποιημένη σε IRB από το 2008 για τα ελληνικά χαρτοφυλάκια, τα επιχειρηματικά και τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής (όπως περιγράφεται στις γνωστοποιήσεις της Βασιλείας III, Πυλώνας III, τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Τράπεζας).

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας του Ομίλου παρακολουθεί ανεξάρτητα την δυνατότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης προκειμένου να κατηγοριοποιήσει τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και για να προβλέψει την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση. Η πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες τεκμηρίωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων. Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου επισκοπεί ανεξάρτητα σε ετήσια βάση την διαδικασία επικύρωσης.

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από τον Όμιλο

Ο Όμιλος έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτήρια και οικοπέδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- ασφαλιστήρια συμβόλαια και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική του Ομίλου.

Για θέσεις, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), ο Όμιλος αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να παράγουν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Οι εκτιμήσεις των ακινήτων για όλες της μονάδες γίνονται από την Eurobank Property Services A.E., θυγατρική του Ομίλου που απευθύνεται στον GCRO. Η Eurobank Property Services εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό της θυγατρικής. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε εσωτερικά κριτήρια εκτιμήσεων (Internal Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Το 2006 η Τράπεζα, σε συνεργασία με τις μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες, ξεκίνησε ένα έργο με σκοπό τη δημιουργία δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων. Η μεθοδολογία, η οποία αναπτύχθηκε από ανεξάρτητη εξειδικευμένη εταιρεία στατιστικών ερευνών, έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε χρήση του δείκτη επιτρέπει την δυναμική παρακολούθηση των τιμών των οικιστικών ακινήτων και των τάσεων της αγοράς σε ετήσια βάση.

Για τα εμπορικά ακίνητα, διενεργούνται επανεκτιμήσεις σε χρονικό ορίζοντα δύο με τρία χρόνια από πιστοποιημένους εκτιμητές. Οι επανεκτιμήσεις γίνονται ακόμα συχνότερα είτε με φυσική αυτοψία είτε με επισκόπηση εγγράφων για δάνεια με σημαντικά υπόλοιπα, για πιστούχους που υποβαθμίστηκαν σε «υπό επιτήρηση»/«υψηλό κίνδυνο», καθώς και για πιστούχους που δραστηριοποιούνται στον κλάδο ακινήτων.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπιλογής, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου, ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητα τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται εβδομαδιαία με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μηνιαία μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγισή τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Για τα δάνεια, οι οδηγίες που δίνονται από τον Όμιλο επικεντρώνονται στο γεγονός ότι οι πρακτικές και οι συνήθειες διαδικασίες που ακολουθούνται θα πρέπει να είναι έγκαιρες και να διεκπεραιώνονται με σύνεση, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι καλύψεις είναι υπό τον έλεγχο των θυγατρικών του Ομίλου, και ότι η σχετική σύμβαση δανείου και ενεχύρου, καθώς και το αντικείμενο της εξασφάλισης μπορούν νομίμως να εκτελεστούν. Συνεπώς, οι θυγατρικές του Ομίλου θα διατηρούν το δικαίωμα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

να εκποιήσουν τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και θα είναι σε θέση να διεκδικήσουν και να ελέγξουν το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένες συμβάσεις δανείων και ενεχύρων, διασφαλίζοντας τη νομική ισχύ τους.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωση πιστωτικού κινδύνου από τον Όμιλο, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Το ταμείο εγγυοδοσίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από τον Όμιλο είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησης τους. Επιπροσθέτως, Ο Όμιλος ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Ο Όμιλος περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους αντισυμβαλλόμενους που διενεργεί μεγάλο όγκο συναλλαγών. Οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν καταλήγουν γενικά στο συμψηφισμό των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του ισολογισμού, καθώς οι συναλλαγές συνήθως διακανονίζονται σε μικτή βάση. Εντούτοις, ο πιστωτικός κίνδυνος μειώνεται μέσω των κύριων συμβάσεων συμψηφισμού, σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου μέρους να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, οπότε οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται σε καθαρή βάση.

Στην περίπτωση των παραγώγων, ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή του μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex). Σύμφωνα με τις συμβάσεις αυτές, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), όπου χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ της αξίας του γερο και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων ISDA, CSAs και GMRAs, δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά άμεσα σε αύξηση της εξασφάλισης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

7.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο στοιχείων ισολογισμού:		
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.808	3.059
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:		
- Ομόλογα	85	98
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.884	2.134
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες:		
- Επιχειρηματικά δάνεια	19.606	19.475
- Στεγαστικά δάνεια	18.261	18.355
- Καταναλωτικά δάνεια	6.570	6.768
- Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	7.246	7.283
Μείον: συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(11.790)	(9.748)
Επενδυτικοί τίτλοι:		
- Ομόλογα	16.156	17.555
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	1.678	1.611
Έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο στοιχείων εκτός ισολογισμού (σημ. 44)	1.431	1.573
Σύνολο	63.935	68.163

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 31 Δεκεμβρίου 2014, αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις.

Τα στοιχεία του ισολογισμού, που περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα, εμφανίζονται στην καθαρή λογιστική τους αξία, όπως αυτή αναφέρεται στον ισολογισμό. Τα στοιχεία εκτός ισολογισμού περιλαμβάνουν εγγυήσεις, πιστωτικές επιστολές σε αναμονή, ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων και ενέγγυες πιστώσεις.

7.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται αναλυτική επισκόπηση της έκθεσης του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες κατηγοριοποιούνται σε «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα», «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» και «απομειωμένα δάνεια».

Η κατηγορία «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα» περιλαμβάνει τα δάνεια για τα οποία δεν υπάρχουν εκπρόθεσμες καταβολές, βάσει σύμβασης, καθώς και καμία άλλη ένδειξη απομείωσης.

Η κατηγορία «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» περιλαμβάνει τα δάνεια για τα οποία υπάρχουν εκπρόθεσμες καταβολές, βάσει σύμβασης, τουλάχιστον για μία ημέρα, χωρίς ωστόσο να έχει απομειωθεί η αξία τους εκτός εάν υπάρχουν συγκεκριμένες πληροφορίες που να υποδεικνύουν το αντίθετο. Αυτό συνήθως συμβαίνει για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις, τα οποία είναι υπερήμερα λιγότερο από 90 ημέρες, για τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία είναι υπερήμερα λιγότερο από 180 ημέρες, ενώ για τα επιχειρηματικά δάνεια λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ημέρες υπερημερίας όσο και η εσωτερική διαβάθμισή τους, η οποία αντανακλά τη γενικότερη χρηματοοικονομική κατάσταση του πιστούχου.

Για τα δάνεια των ανωτέρω κατηγοριών, παρόλο που δεν θεωρούνται απομειωμένα, ο Όμιλος αναγνωρίζει «συλλογική» ζημιά απομείωσης (όπως αναφέρεται στη σημ. 2.13 «Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού»).

Η κατηγορία «απομειωμένα δάνεια», τα οποία αξιολογούνται για απομείωση «σε ατομική βάση», περιλαμβάνει τα επιχειρηματικά δάνεια καθώς και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και τα στεγαστικά δάνεια, για τα οποία αναγνωρίζεται «ατομική» πρόβλεψη απομείωσης. Τα υπόλοιπα δάνεια λιανικής τραπεζικής θεωρούνται απομειωμένα, όταν είναι σε υπερημερία μεγαλύτερη από 90 ημέρες για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και μεγαλύτερη από 180 ημέρες για τα στεγαστικά δάνεια, για τα οποία αναγνωρίζεται «συλλογική» πρόβλεψη απομείωσης. Επιπρόσθετα, τα απομειωμένα δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης ενδέχεται να περιλαμβάνουν δάνεια σε υπερημερία μικρότερη από 90 ημέρες για τα καταναλωτικά δάνεια και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και μικρότερη από 180 ημέρες για τα στεγαστικά δάνεια.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα παρατηρήσιμα δεδομένα που αξιολογούνται από τον Όμιλο, ώστε να προσδιοριστεί αν υπάρχει αντικειμενική ένδειξη ότι ένα δάνειο ή ομάδα δανείων έχουν απομειωθεί αναφέρονται στη σημ. 2.13.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες, προ απομείωσης, η οποία αποτελεί και τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ απομείωσης, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (δηλ. «δάνεια χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα» και «δάνεια σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα») και απομειωμένα. Επίσης, οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και μέθοδο προσδιορισμού του υπολοίπου αυτής (δηλ. «ατομική» ή συλλογική» αξιολόγηση), τη συνολική καθαρή αξία των δανείων και απαιτήσεων, μετά την απομείωση, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια. Ο Δημόσιος Τομέας περιλαμβάνει την έκθεση στην κεντρική κυβέρνηση, στις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος. Η συγκριτική πληροφόρηση για την κατηγοριοποίηση του χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικών δανείων και Δημοσίου Τομέα έχει προσαρμοστεί ώστε να συνάδει με την πληροφόρηση που παρουσιάζεται το 2015.

Επιπρόσθετα, η αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης.

	31 Δεκεμβρίου 2015									
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συσσωρευμένη πρόβλεψη			Συνολική καθαρή αξία		Αξία εξασφαλίσεων
	Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική αξία προ απομείωσης	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	μετά την απομείωση		
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	14.399	3.606	2.834	11.238	32.077	(1.449)	(5.648)	24.980	19.341	
- Στεγαστικά δάνεια	10.011	2.434	156	5.660	18.261	(44)	(2.128)	16.089	14.892	
- Καταναλωτικά δάνεια	1.580	453	3	2.774	4.810	(1)	(2.131)	2.678	142	
- Πιστωτικές κάρτες	847	85	-	828	1.760	-	(633)	1.127	34	
- Μικρές επιχειρήσεις	1.961	634	2.675	1.976	7.246	(1.404)	(756)	5.086	4.273	
Επιχειρηματικά	8.637	1.799	8.339	3	18.778	(4.522)	(163)	14.093	10.486	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	6.541	1.416	5.429	0	13.386	(3.288)	(102)	9.996	7.414	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	2.096	383	2.910	3	5.392	(1.234)	(61)	4.097	3.072	
Δημόσιος τομέας	824	3	1	-	828	(1)	(7)	820	54	
- Ελλάδα	800	1	1	-	802	(1)	(7)	794	54	
- Λουπές Χώρες	24	2	-	-	26	-	-	26	-	
Σύνολο	23.860	5.408	11.174	11.241	51.683	(5.972)	(5.818)	39.893	29.881	

	31 Δεκεμβρίου 2014									
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συσσωρευμένη πρόβλεψη			Συνολική καθαρή αξία		Αξία εξασφαλίσεων
	Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική αξία προ απομείωσης	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	μετά την απομείωση		
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	16.063	4.309	2.929	9.105	32.406	(1.327)	(4.358)	26.721	20.617	
- Στεγαστικά δάνεια	11.012	2.841	80	4.422	18.355	(28)	(1.449)	16.878	15.973	
- Καταναλωτικά δάνεια	1.873	561	1	2.492	4.927	(0)	(1.909)	3.018	119	
- Πιστωτικές κάρτες	944	111	-	786	1.841	-	(556)	1.285	31	
- Μικρές επιχειρήσεις	2.234	796	2.848	1.405	7.283	(1.299)	(444)	5.540	4.494	
Επιχειρηματικά	8.560	1.994	7.986	-	18.540	(3.888)	(166)	14.486	10.386	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	6.603	1.479	5.477	-	13.559	(2.981)	(98)	10.480	7.398	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.957	515	2.509	-	4.981	(907)	(68)	4.006	2.988	
Δημόσιος τομέας	526	409	0	-	935	(0)	(9)	926	163	
- Ελλάδα	525	409	0	-	934	(0)	(9)	925	163	
- Λουπές Χώρες	1	-	-	-	1	-	-	1	0	
Σύνολο	25.149	6.712	10.915	9.105	51.881	(5.215)	(4.533)	42.133	31.166	

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα

Τα εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης των πιστούχων που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο, παρακολουθούν τα σημαντικά υπόλοιπα, βάσει ποσοτικών και ποιοτικών παραγόντων. Σχετικά με τα δάνεια και απαιτήσεις χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα, τα επιχειρηματικά δάνεια κατηγοριοποιούνται σε υψηλή διαβάθμιση, ικανοποιητική διαβάθμιση και υπό παρακολούθηση, ενώ τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις και τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αξιολογούνται για απομείωση σε «ατομική βάση», κατηγοριοποιούνται σε ικανοποιητική διαβάθμιση και υπό παρακολούθηση. Τα υπόλοιπα δάνεια λιανικής τραπεζικής, τα οποία δεν αξιολογούνται σε «ατομική βάση», δεν διαβαθμίζονται και κατηγοριοποιούνται σε ικανοποιητική διαβάθμιση λόγω της μη ύπαρξης καθυστέρησης πληρωμών.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Υψηλής διαβάθμισης € εκατ.	Ικανοποιητικής διαβάθμισης € εκατ.	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου) € εκατ.	Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	35	14.364	-	14.399	10.123
- Στεγαστικά δάνεια	-	10.011	-	10.011	8.789
- Καταναλωτικά δάνεια	-	1.580	-	1.580	20
- Πιστωτικές κάρτες	-	847	-	847	0
- Μικρές επιχειρήσεις	35	1.926	-	1.961	1.314
Επιχειρηματικά	5.415	2.958	264	8.637	5.501
- Μεγάλες επιχειρήσεις	4.187	2.197	157	6.541	4.144
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.228	761	107	2.096	1.357
Δημόσιος τομέας	662	162	-	824	53
- Ελλάδα	662	138	-	800	53
- Λοιπές Χώρες	0	24	-	24	-
Σύνολο	6.112	17.484	264	23.860	15.677

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Υψηλής διαβάθμισης € εκατ.	Ικανοποιητικής διαβάθμισης € εκατ.	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου) € εκατ.	Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	0	16.023	40	16.063	11.604
- Στεγαστικά δάνεια	-	11.012	-	11.012	10.051
- Καταναλωτικά δάνεια	-	1.873	-	1.873	15
- Πιστωτικές κάρτες	-	944	-	944	0
- Μικρές επιχειρήσεις	0	2.194	40	2.234	1.538
Επιχειρηματικά	4.715	3.516	329	8.560	5.109
- Μεγάλες επιχειρήσεις	3.662	2.734	207	6.603	3.805
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.053	782	122	1.957	1.304
Δημόσιος τομέας	136	390	-	526	158
- Ελλάδα	136	389	-	525	158
- Λοιπές Χώρες	0	1	-	1	0
Σύνολο	4.851	19.929	369	25.149	16.871

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των δάνειων και απαιτήσεων από πελάτες σε καθυστέρηση και μη απομειωμένων, προ αναγνωρισθείσας πρόβλεψης, ανά κατηγορία δανείου:

	31 Δεκεμβρίου 2015								Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μικρομεσαίες ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
έως 29 ημέρες	1.761	342	59	364	768	212	0	1	3.507
30 έως 59 ημέρες	341	69	16	150	138	52	-	1	767
60 έως 89 ημέρες	193	42	10	120	510	119	1	-	995
90 έως 179 ημέρες	139	-	-	-	-	-	-	-	139
Σύνολο	2.434	453	85	634	1.416	383	1	2	5.408
Αξία εξασφαλίσεων	1.980	3	0	411	885	231	1	-	3.511

	31 Δεκεμβρίου 2014								Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μικρομεσαίες ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
έως 29 ημέρες	1.936	402	74	374	567	193	404	-	3.950
30 έως 59 ημέρες	486	105	24	247	162	38	-	-	1.062
60 έως 89 ημέρες	221	54	13	175	717	252	5	-	1.437
90 έως 179 ημέρες	198	-	-	-	33	32	0	-	263
Σύνολο	2.841	561	111	796	1.479	515	409	-	6.712
Αξία εξασφαλίσεων	2.462	2	0	519	978	327	5	-	4.293

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου:

	31 Δεκεμβρίου 2015								
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	4.502	2.493	786	4.253	5.477	2.509	-	-	20.020
Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών δανείων	(0)	(0)	-	0	(19)	19	-	-	-
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.502	2.493	786	4.253	5.458	2.528	-	-	20.020
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της χρήσης	1.392	424	75	532	215	585	1	-	3.224
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(134)	(92)	(17)	(98)	(90)	(54)	-	-	(485)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια	(42)	(42)	(15)	(81)	(89)	(57)	-	-	(326)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων	(42)	(19)	(4)	(25)	(120)	(92)	(0)	-	(302)
Πωλήσεις απομειωμένων δανείων	-	-	-	(0)	(0)	(10)	-	-	(10)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	140	13	3	70	55	13	-	-	294
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	5.816	2.777	828	4.651	5.429	2.913	1	-	22.415
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(1.914)	(2.079)	(619)	(2.085)	(3.279)	(1.234)	(1)	-	(11.211)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου (καθαρή αξία)	3.902	698	209	2.566	2.150	1.679	0	-	11.204
	31 Δεκεμβρίου 2014								
	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	
Υπόλοιπο τη 31 Δεκεμβρίου 2013	3.343	2.299	796	3.761	2.108	4.124	13	-	16.444
Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών δανείων	(0)	(0)	0	0	2.064	(2.064)	0	-	0
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	3.343	2.299	796	3.761	4.172	2.060	13	-	16.444
Μεταφορά σε μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(85)	(3)	(0)	(59)	(72)	(30)	-	-	(249)
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της χρήσης	1.384	418	89	899	1.099	573	0	-	4.462
Αναταξινόμηση ομολογιακών δανείων από χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση (σημ. 24)	-	-	-	-	535	57	-	-	592
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(92)	(99)	(3)	(250)	(100)	(69)	(13)	-	(626)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια	(43)	(40)	(30)	(19)	(76)	(66)	(0)	-	(274)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων	(13)	(103)	(62)	(99)	(70)	(24)	(0)	-	(371)
Πωλήσεις απομειωμένων δανείων	-	-	-	(1)	(8)	(6)	-	-	(15)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	8	21	(4)	21	(3)	14	-	-	57
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.502	2.493	786	4.253	5.477	2.509	0	-	20.020
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(1.385)	(1.849)	(545)	(1.714)	(2.972)	(907)	(0)	-	(9.372)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου (καθαρή αξία)	3.117	644	241	2.539	2.505	1.602	0	-	10.648

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου, μετά από απομείωση, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για τα καταγγεμένα δάνεια, ο Όμιλος παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

	31 Δεκεμβρίου 2015								Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	
έως 29 ημέρες	733	107	14	392	603	349	0	-	2.198
30 έως 59 ημέρες	158	23	1	86	39	27	-	-	334
60 έως 89 ημέρες	96	14	0	93	273	197	-	-	673
90 έως 179 ημέρες	255	46	11	173	115	91	-	-	691
180 έως 360 ημέρες	317	43	14	145	93	108	0	-	720
άνω των 360 ημερών	2.343	465	169	1.677	1.027	907	0	-	6.588
Σύνολο	3.902	698	209	2.566	2.150	1.679	0	-	11.204
Αξία εξασφαλίσεων	4.123	119	34	2.548	2.385	1.484	0	-	10.693

	31 Δεκεμβρίου 2014								Σύνολο των απομειωμένων δανείων € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας		
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	
έως 29 ημέρες	418	68	1	375	592	270	-	-	1.724
30 έως 59 ημέρες	69	10	0	54	53	22	-	-	208
60 έως 89 ημέρες	43	6	0	50	262	87	-	-	448
90 έως 179 ημέρες	115	35	16	171	97	77	-	-	511
180 έως 360 ημέρες	417	36	15	141	194	220	0	-	1.023
άνω των 360 ημερών	2.055	489	209	1.748	1.307	926	0	-	6.734
Σύνολο	3.117	644	241	2.539	2.505	1.602	0	-	10.648
Αξία εξασφαλίσεων	3.460	102	31	2.437	2.615	1.357	0	-	10.002

β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	4.042	4.323
50%-70%	2.730	3.140
71%-80%	1.385	1.595
81%-90%	1.261	1.451
91%-100%	1.215	1.429
101%-120%	2.031	2.255
121%-150%	2.367	2.064
Μεγαλύτερο από 150%	3.230	2.098
Σύνολο	18.261	18.355
Μέσος Όρος του δείκτη δανείου προς αξία εξασφάλισης	94,07%	83,56%

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

31 Δεκεμβρίου 2015					
Αξία εξασφαλίσεων					
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	18.813	249	279	19.341	206
Επιχειρηματικά	5.312	1.696	3.478	10.486	192
Δημόσιος τομέας	-	53	1	54	18
Σύνολο	24.125	1.998	3.758	29.881	416

31 Δεκεμβρίου 2014					
Αξία εξασφαλίσεων					
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	19.985	316	316	20.617	179
Επιχειρηματικά	5.771	1.259	3.356	10.386	267
Δημόσιος τομέας	2	155	6	163	30
Σύνολο	25.758	1.730	3.678	31.166	476

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή του συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενος άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από τον Όμιλο, σε αντιστάθμιση αποπληρωμής ή μείωσης του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία στην χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (βλέπε επίσης σημ. 2.19 και 32). Στις περιπτώσεις που τα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητες του, τότε αυτά κατηγοριοποιούνται ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία ή ως επενδύσεις σε ακίνητα αναλόγως (βλέπε σημ. 2.7, 29 και 30).

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται οι εξασφαλίσεις τις οποίες ο Όμιλος πήρε στη κατοχή του και τις αναγνώρισε στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, καθώς επίσης τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) που προέκυψαν από πωλήσεις τέτοιων περιουσιακών στοιχείων μέσα στη χρήση:

31 Δεκεμβρίου 2015							
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	607	47	(156)	(69)	451	16	1
- Κατοικίες	290	22	(58)	(24)	232	12	0
- Εμπορικά ακίνητα	317	25	(98)	(45)	219	4	1
Λοιπές εξασφαλίσεις	8	4	(4)	(1)	4	1	(1)

31 Δεκεμβρίου 2014							
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	586	65	(88)	(40)	498	7	(0)
- Κατοικίες	285	34	(34)	(11)	251	1	(0)
- Εμπορικά ακίνητα	301	31	(54)	(29)	247	6	0
Λοιπές εξασφαλίσεις	6	4	(3)	(1)	3	4	(1)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί ως επενδύσεις σε ακίνητα ή ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία το 2015 και τα οποία προήλθαν είτε από ανάκτηση ή από μεταφορά από τα ανακτηθέντα πάγια περιουσιακά στοιχεία, ανήλθαν σε € 22 εκατ. (2014: € 45 εκατ.).

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 7.2.1, ο Όμιλος κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα συνολικά δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, προ απομείωσης, τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, καθώς και τις προβλέψεις απομείωσης, ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2015								
	Ελλάδα			Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές χώρες		
	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	28.417	13.078	(6.600)	3.637	994	(497)	23	0	(0)
- Στεγαστικά δάνεια	16.449	5.470	(2.060)	1.790	346	(112)	22	-	(0)
- Καταναλωτικά δάνεια	3.965	2.576	(1.980)	844	201	(152)	1	0	(0)
- Πιστωτικές κάρτες	1.475	753	(581)	285	75	(52)	-	-	-
- Μικρές επιχειρήσεις	6.528	4.279	(1.979)	718	372	(181)	-	-	-
Επιχειρηματικά	13.392	6.805	(3.720)	3.618	1.367	(836)	1.768	170	(129)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες	6.182	3.411	(2.087)	1.696	627	(461)	673	139	(120)
-Βιομηχανία	3.209	1.318	(725)	518	162	(92)	16	-	(0)
-Ναυτιλία	118	51	(24)	37	12	(1)	619	28	(8)
-Κατασκευές	2.076	1.279	(664)	1.086	520	(262)	163	3	(1)
-Τουρισμός	1.291	678	(165)	100	17	(6)	-	-	-
-Ενέργεια	267	12	(13)	34	-	(0)	-	-	-
-Λοιπές	249	56	(42)	147	29	(14)	297	0	(0)
Δημόσιος τομέας	802	1	(8)	26	-	-	-	-	-
Σύνολο	42.611	19.884	(10.328)	7.281	2.361	(1.333)	1.791	170	(129)

	31 Δεκεμβρίου 2014								
	Ελλάδα			Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές χώρες		
	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Σύνολο δανείων € εκατ.	Εκ των οποίων: απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	28.667	11.026	(5.177)	3.733	1.008	(508)	6	-	-
- Στεγαστικά δάνεια	16.592	4.184	(1.363)	1.758	318	(114)	5	-	-
- Καταναλωτικά δάνεια	4.055	2.289	(1.761)	871	204	(148)	1	-	-
- Πιστωτικές κάρτες	1.529	707	(493)	312	79	(63)	-	-	-
- Μικρές επιχειρήσεις	6.491	3.846	(1.560)	792	407	(183)	-	-	-
Επιχειρηματικά	13.284	6.347	(3.088)	4.134	1.480	(849)	1.122	159	(117)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες	5.836	2.759	(1.424)	1.616	374	(220)	392	60	(53)
-Βιομηχανία	2.915	1.129	(499)	517	201	(118)	18	-	-
-Ναυτιλία	71	19	(3)	101	46	(30)	571	37	(18)
-Κατασκευές	2.153	1.180	(484)	775	485	(222)	11	4	(0)
-Τουρισμός	1.159	503	(122)	59	16	(11)	-	-	-
-Ενέργεια	297	14	(13)	63	6	(0)	-	-	-
-Λοιπές	853	743	(543)	1.003	352	(248)	130	58	(46)
Δημόσιος τομέας	934	0	(9)	1	-	-	-	-	-
Σύνολο	42.885	17.373	(8.274)	7.868	2.488	(1.357)	1.128	159	(117)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες**

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Ως συνέπεια του τρέχοντος μακροοικονομικού περιβάλλοντος, ο Όμιλος εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεων του με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεών του, να βελτιώσει την ανακτισιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης

Μετά τη δημοσίευση του τελικού σχεδίου των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA), στο τρίτο τρίμηνο του 2014, ο Όμιλος εφάρμοσε έναν κοινό ορισμό αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων για σκοπούς εποπτικής και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, και επανακαθόρισε, την 31 Δεκεμβρίου 2014, την περίμετρο των υφιστάμενων ρυθμισμένων δανείων κατά αντιστοιχία με αντίστοιχους ορισμούς της EBA. Από την 1 Ιανουαρίου 2015, ο Όμιλος παρακολουθεί όλες τις πρακτικές ρύθμισης δανείων βάσει των ανωτέρω προτύπων της EBA.

Επομένως, οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και ο Όμιλος παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από τον Όμιλο και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως απομειωμένα ή μη απομειωμένα αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση, κατά την ημερομηνία της ρύθμισης και κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Τα απομειωμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα. Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι απομειωμένα, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης είτε ρυθμίστηκαν εκ νέου είτε υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία απομειωμένα.

Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής κατηγοριοποιούνται είτε ως «ενήμερα και μη απομειωμένα» είτε ως «σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα» ανάλογα με τον βαθμό καθυστέρησής τους κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για την αντίστοιχη κατηγοριοποίηση των επιχειρηματικών δανείων, λαμβάνεται υπόψη τόσο η πιστοληπτική διαβάθμιση των οφειλετών όσο και ο βαθμός καθυστέρησης των δανείων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που ο Όμιλος εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελλόμενα απομειωμένα δάνεια σύμφωνα με τις διαδικασίες του Ομίλου για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελλόμενων δανείων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Προγράμματα Ρύθμισης Δανείων

Τα προγράμματα ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους και ταυτόχρονα η προστασία του Ομίλου από ενδεχόμενες ζημιές. Η Τράπεζα αναπτύσσει στοχευόμενες εναλλακτικές στρατηγικές με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις οικονομικές ανάγκες επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- ενοποιήσεις δανειακών υποχρεώσεων, όπου τα υφιστάμενα δανειακά υπόλοιπα του πιστούχου ενοποιούνται σε ένα δάνειο,
- μείωση ή πληρωμή μόνο των τόκων,
- διακοπές πληρωμής, περίοδος χάριτος,
- κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι οποίες προστίθενται στο κεφάλαιο του δανείου,
- παράταση της περιόδου αποπληρωμής του δανείου
- μείωση επιτοκίου,
- μερική διαγραφή της οφειλής του πιστούχου, και
- ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων συνδυάζεται γενικότερα με άλλα μέτρα (π.χ. επέκταση διάρκειας), έτσι ώστε να επιτυγχάνονται τόσο η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα ανεξασφάλιστα ανοίγματα του Ομίλου σε εξασφαλισμένα.

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση της περιόδου αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών και η μείωση ή πληρωμή μόνο τόκων.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG) αποτελεί μία ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει την συνολική ευθύνη για την διαχείριση των προβληματικών δανείων, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμισμένων. Η Διεύθυνση διασφαλίζει τον αυστηρό έλεγχο και τη στενή παρακολούθηση αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ρύθμισης και την απόδοση των δανειακών χαρτοφυλακίων που διαχειρίζεται. Η Διεύθυνση διασφαλίζει επίσης, τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών μέσω της διενέργειας ποιοτικών ελέγχων και λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, τις απαιτήσεις του εποπτικού και νομικού πλαισίου, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, και τις υφιστάμενες ή νέες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση και ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης και κατηγορία καθυστέρησης, ανά δανειακό χαρτοφυλάκιο. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη δομή και τις κυριότερες δραστηριότητες της TAG παρέχονται στις σημ. 7.2 και 7.2.1.

Αξιολόγηση Απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης του Ομίλου που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.13 και 7.2.1. Συγκεκριμένα, τα δάνεια λιανικής τραπεζικής διαχωρίζονται από τα άλλα χαρτοφυλάκια δανείων και η συλλογική αξιολόγηση απομείωσης που διενεργείται αντανακλά τον κίνδυνο μεγαλύτερων ζημιών, με αποτέλεσμα τις υψηλότερες προβλέψεις απομείωσης/κάλυψη σε σχέση με τα μη τροποποιημένα δάνεια. Η αξιολόγηση για την απομείωση των

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

επιχειρηματικών δανείων πραγματοποιείται σε ατομική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες πτυχές του κίνδυνου (όπως η πιστοληπτική αξιολόγηση του δανειολήπτη, η οικονομική του κατάσταση, η τήρηση του προγράμματος ρύθμισης και το επίπεδο των εξασφαλίσεων) και η σχετική ζημιά απομείωσης υπολογίζεται αναλόγως.

Ανταλλαγή Χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Στα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, ο Όμιλος συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος της διαδικασίας στήριξης των επιχειρήσεων, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.13. Το 2015, στο πλαίσιο ρύθμισης δανείων με ανταλλαγή χρέους έναντι μετοχών, ο Όμιλος απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 10,39% στη Σελόντα Ιχθυοτροφεία Α.Ε.Γ.Ε., αξίας € 0,2 εκατ. και μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 13,94% στη Νηρέυς Ιχθυοκαλλιέργειες Α.Ε., αξίας € 2,8 εκατ. Παρομοίως, το 2014, ο Όμιλος απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό συμμετοχής 12,8% στην NGP Plastic, αξίας € 1,3 εκατ.

Αποαναγνώριση δανείου

Ένα δάνειο του οποίου οι όροι έχουν τροποποιηθεί ενδέχεται να αποαναγνωριστεί και το ρυθμισμένο δάνειο να αναγνωριστεί ως νέο, όταν οι αλλαγές στους αρχικούς συμβατικούς όρους οδηγούν το δάνειο που υπόκειται σε μέτρα ρύθμισης να χαρακτηριστεί ως ένα ουσιωδώς διαφορετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού. Περιπτώσεις που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση περιγράφονται στη σημ. 2.13. Κατά την αποαναγνώριση, η διαφορά του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου δανείου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα απομειωμένα δάνεια που αποαναγνωρίστηκαν ως συνέπεια των μέτρων ρύθμισης, εξακολουθούν να κατηγοριοποιούνται ως απομειωμένα έως ότου υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την σημαντική μείωση στον κίνδυνο αθέτησης των μελλοντικών πληρωμών και την μη ύπαρξη άλλων ενδείξεων απομείωσης.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες του Ομίλου ανά είδος ρύθμισης:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Μετάθεση πληρωμής τόκων	251	152
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	3.432	1.639
Παροχή περιόδου χάριτος	87	767
Επέκταση διάρκειας δανείου	1.424	568
Κεφαλαιοποίηση καθυστερούμενων δόσεων	1.402	840
Διαγραφή μέρους του χρέους	35	21
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	1.081	1.215
Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση συμμετοχής	49	5
Λουιά	193	110
Σύνολο (καθαρή αξία)	7.954	5.317

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Συνολικό ποσό δανείων	Συνολικό ποσό ρυθμισμένων δανείων	% Ρυθμισμένων δανείων
	€ εκατ.	€ εκατ.	
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	23.860	2.780	11,7
Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	5.408	1.358	25,1
Απομειωμένα	22.415	5.541	24,7
Σύνολο	51.683	9.679	18,7
Ατομική πρόβλεψη απομείωσης	(5.972)	(680)	
Συλλογική πρόβλεψη απομείωσης	(5.818)	(1.045)	
Σύνολο (καθαρή αξία)	39.893	7.954	19,9
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	29.881	6.218	

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Συνολικό ποσό δανείων € εκατ.	Συνολικό ποσό ρυθμισμένων δανείων € εκατ.	% ρυθμισμένων δανείων
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	25.149	1.879	7,5
Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	6.712	855	12,7
Απομειωμένα	20.020	3.482	17,4
Σύνολο	51.881	6.216	12,0
Ατομική πρόβλεψη απομείωσης	(5.215)	(404)	
Συλλογική πρόβλεψη απομείωσης	(4.533)	(495)	
Σύνολο (καθαρή αξία)	42.133	5.317	12,6
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	31.166	4.160	

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2015 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	5.317
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης	3.239
Έσοδα από τόκους	216
Αποπληρωμές δανείων (μερικώς ή ολικώς)	(207)
Δάνεια που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης ⁽¹⁾	(265)
Πρόβλεψη για πιστωτικούς κινδύνους	(357)
Λοιπά	11
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	7.954

⁽¹⁾ Ένα σημαντικό ποσό των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αφορά καταγγελλόμενα δάνεια.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	6.239	3.749
- Στεγαστικά δάνεια	4.522	2.688
- Καταναλωτικά δάνεια	364	194
- Πιστωτικές κάρτες	27	18
- Μικρές επιχειρήσεις	1.326	849
Επιχειρηματικά	1.715	1.568
- Μεγάλες επιχειρήσεις	1.004	856
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	711	712
Σύνολο (καθαρή αξία)	7.954	5.317

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ελλάδα	7.175	4.602
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	769	715
Λοιπές Χώρες	10	-
Σύνολο (καθαρή αξία)	7.954	5.317

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

7.2.1.3 Ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

31 Δεκεμβρίου 2015					
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Ομόλογα διακρατούμενα μέχρι τη λήξη € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Aaa	-	155	-	128	283
Aa1 έως Aa3	-	-	10.129	85	10.214
A1 έως A3	-	96	114	60	270
Χαμηλότερα από A3	85	3.863	1.148	345	5.441
Χωρίς διαβάθμιση	-	33	-	-	33
Σύνολο	85	4.147	11.391	618	16.241

31 Δεκεμβρίου 2014					
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Ομόλογα διακρατούμενα μέχρι τη λήξη € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Aaa	-	411	-	145	556
Aa1 έως Aa3	-	-	10.138	49	10.187
A1 έως A3	0	154	140	110	404
Χαμηλότερα από A3	98	4.735	1.288	353	6.474
Χωρίς διαβάθμιση	0	32	-	-	32
Σύνολο	98	5.332	11.566	657	17.653

Τα ομόλογα με διαβάθμιση χαμηλότερη από A3 περιλαμβάνουν: ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου αξίας € 3.834 εκατ. (2014: € 3.994 εκατ.), κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης αξίας € 100 εκατ. (2014: € 906 εκατ.), ομόλογα Κυπριακού Δημοσίου αξίας € 307 εκατ. (2014: € 223 εκατ.) και κρατικά ομόλογα αξίας € 926 εκατ. που έχουν εκδοθεί κυρίως από λοιπά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υποψήφια μέλη (2014: € 1.003 εκατ.). Επιπρόσθετα, οι διακρατούμενες προς πώληση ασφαλιστικές εταιρείες κατείχαν ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου € 53 εκατ. με διαβάθμιση από A1 έως A3 (2014: € 55 εκατ.), € 1.407 εκατ. με διαβάθμιση χαμηλότερη από A3 (2014: € 1.314 εκατ.) εκ των οποίων € 517 εκατ. σχετιζόνταν με ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου και € 841 εκατ. με κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης (2014: € 470 εκατ. και € 807 εκατ., αντίστοιχα) και € 7 εκατ. ομόλογα χωρίς διαβάθμιση (2014: € 7 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά γεωγραφική περιοχή, με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων και τον τομέα δραστηριότητας:

31 Δεκεμβρίου 2015				
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	3.834	11.801	-	15.635
Τράπεζες	29	127	-	156
Επιχειρήσεις	190	237	23	450
Σύνολο	4.053	12.165	23	16.241

31 Δεκεμβρίου 2014				
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές Χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	3.994	12.747	165	16.906
Τράπεζες	32	187	0	219
Επιχειρήσεις	210	296	22	528
Σύνολο	4.236	13.230	187	17.653

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπρόσθετα, την 31 Δεκεμβρίου 2015 τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου που κατείχαν οι διακρατούμενες προς πώληση ασφαλιστικές εταιρείες, είχαν κατηγοριοποιηθεί με βάση τον τομέα δραστηριότητας των αντισυμβαλλόμενων, ως ακολούθως: Δημόσιο € 1.432 εκατ. (2014: € 1.339 εκατ.), Τράπεζες € 25 εκατ. (2014: € 26 εκατ.) και Επιχειρήσεις € 10 εκατ. (2014: € 10 εκατ.).

7.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Οι γνωστοποιήσεις όπως παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων τα οποία:

- α) συμψηφίζονται στον ισολογισμό του Ομίλου σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 ή
- β) υπόκεινται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από το εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή του Ομίλου 2.5.

Αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία, οι συναλλαγές που εμπίπτουν σε συμβάσεις ISDA και παρόμοιες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, καθώς το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης του Ομίλου ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος και οι αντισυμβαλλόμενοι του μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Παρόμοιες συμβάσεις με τις ISDA περιλαμβάνουν συμφωνίες εκκαθάρισης παραγώγων, global master repurchase agreements (GMRA) και global master securities lending agreements. Παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν παράγωγα, συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων («repos»), συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») και χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους. Χρηματοοικονομικά μέσα όπως δάνεια και καταθέσεις δεν υπόκεινται σε αυτήν την γνωστοποίηση εκτός εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Ο Όμιλος δεν έχει συμψηφίσει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και υποχρεώσεων την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, δεδομένου ότι τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Συνεπώς, η λογιστική αξία των αναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων ισούται με την αντίστοιχη καθαρή αξία στους παρακάτω πίνακες.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν συμψηφίζονται στον ισολογισμό, όπως παρουσιάζονται παρακάτω, υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες και έχουν κυρίως σχέση με παράγωγα, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων.

Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, ο Όμιλος λαμβάνει και παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» (περιλαμβανομένων μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) και «Εγγυήσεις σε μετρητά» στην εύλογη αξίας τους.

31 Δεκεμβρίου 2015					
		Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό			
Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν	Καθαρή αξία χρηματ/μικών απαιτήσεων	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού					
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με κεντρικές τράπεζες	29	-	29	(29)	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.846	-	1.846	(1.775)	49
Total	1.875	-	1.875	(1.804)	49

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2015					
	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων € εκατ.	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
				Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.349	-	2.349	(794)	(1.524)	31
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	3.969	-	3.969	(3.917)	(52)	-
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με πελάτες	53	-	53	(53)	-	-
Σύνολο	6.371	-	6.371	(4.764)	(1.576)	31

	31 Δεκεμβρίου 2014					
	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών απαιτήσεων € εκατ.	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
				Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.101	-	2.101	(1.978)	(54)	69

	31 Δεκεμβρίου 2014					
	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικρών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικρών υποχρεώσεων € εκατ.	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
				Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.450	-	2.450	(879)	(1.522)	49
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	9.594	-	9.594	(9.387)	(206)	-
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με πελάτες	53	-	53	(53)	-	0
Σύνολο	12.097	-	12.097	(10.319)	(1.728)	49

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αναπόσβεστη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

7.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών μεταβολών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα του Ομίλου ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του. Ειδικότερα, οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι εξής:

(α) Κίνδυνος επιτοκίου

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομική θέσης του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεων του σε swaption.

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια των ανοικτών θέσεων σε μετοχές, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς σε Ελλάδα και Κύπρο. Ο κίνδυνος αγοράς στον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων υπολογίζεται και παρακολουθείται χρησιμοποιώντας κυρίως αναλύσεις ευαισθησίας. Οι πληροφορίες για τον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων παρουσιάζονται ξεχωριστά, δεδομένου ότι προέρχονται από σημαντικά διαφορετικά οικονομικά περιβάλλοντα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινδύνου.

(i) VaR για 2015 και 2014

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανοικτές θέσεις (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια), ενώ η πραγματική έκθεση του Ομίλου επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Μέσο VaR ανά κατηγορία κινδύνου (εμπορικό και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο⁽¹⁾) - Ελλάδα και Κύπρος

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κίνδυνος Επιτοκίου	47	18
Κίνδυνος Συναλλάγματος	2	1
Μετοχικός Κίνδυνος	4	4
Σύνολο VaR	49	20

⁽¹⁾ Η διακύμανση των επιτοκίων έχει εφαρμοσθεί σε όλα τα χαρτοφυλάκια. Η διακύμανση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) έχει εφαρμοστεί μόνο στις θέσεις του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο.

Το VaR επιτοκιακού κινδύνου λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές στην εύλογη αξία όλων των στοιχείων που κατέχει ο Όμιλος, οι οποίες οφείλονται σε μεταβολές των επιτοκίων. Σε αυτό περιλαμβάνονται τα δάνεια και οι καταθέσεις, (πελάτες και διατραπεζική), χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα και πιστωτικοί τίτλοι, τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που κατέχονται από τον Όμιλο. Παρά το μεγάλο σχετικό μέγεθος των χαρτοφυλακίων δανείων και καταθέσεων, της χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα και τους πιστωτικούς τίτλους, η αντιστοίχιση (matching) ημερομηνιών λήξης και ποσών, σε συνδυασμό με το τρέχον επίπεδο των επιτοκίων, σημαίνει ότι η οριακή συνεισφορά αυτών των στοιχείων στο VaR επιτοκιακού κινδύνου δεν είναι σημαντική. Το VaR επιτοκιακού κινδύνου του Ομίλου, οφείλεται κυρίως στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων. Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο των χρεογράφων και παραγώγων του Ομίλου αναλύεται σε χρονικές περιόδους όπως παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων					
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	1	-	25	35	9
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	545	1.752	10.678	1.537	1.233
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	421	1.298	691	1.537	1.233
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	124	454	9.987	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα⁽¹⁾	275	(833)	1.298	(288)	(640)
	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων					
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	8	1	37	19	15
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	8	1	37	19	15
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	0	-	0	-	-
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	937	1.810	10.977	1.779	1.551
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	799	1.196	934	1.779	1.551
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	138	614	10.043	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα⁽¹⁾	1.073	(1.231)	1.357	(486)	(695)

⁽¹⁾ Για γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο. Για μη γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι delta ισοδύναμες ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(ii) Ανάλυση ευαισθησίας για το 2015 και 2014

Η ανάλυση ευαισθησίας που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς στον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων, εκτός Κύπρου, δεν αντιπροσωπεύει το χειρότερο δυνατό σενάριο.

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Ευαισθησία αποτελεσμάτων χρήσης € εκατ.	Ευαισθησία καθαρής θέσης € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επιτόκιο: +100 μονάδες βάσης μετακίνηση	(2)	(22)	(24)
Μετοχές/Δείκτες μετοχών/Αμοιβαία κεφάλαια: -10% μείωση των τιμών	(0)	-	(0)
Συνάλλαγμα: -10% υποτίμηση στο νόμισμα βάσης σε σχέση με τα ξένα νομίσματα	2	(50)	(48)

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Ευαισθησία αποτελεσμάτων χρήσης € εκατ.	Ευαισθησία καθαρής θέσης € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επιτόκιο: +100 μονάδες βάσης μετακίνηση	(2)	(19)	(21)
Μετοχές/Δείκτες μετοχών/Αμοιβαία κεφάλαια: -10% μείωση των τιμών	(0)	(0)	(0)
Συνάλλαγμα: -10% υποτίμηση στο νόμισμα βάσης σε σχέση με τα ξένα νομίσματα	11	(43)	(32)

(iii) Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο για την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014:

	31 Δεκεμβρίου 2015							
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	23	5	282	110	207	14	1.157	1.798
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	465	2	-	3	-	155	2.183	2.808
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1	-	65	-	3	-	31	100
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	2	3	-	-	-	1.860	1.884
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.207	4.683	681	240	1.197	293	31.592	39.893
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	237	-	279	96	9	2	15.668	16.291
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	17	1	166	68	52	4	8.420	8.728
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	211	31	23	-	-	82	1.704	2.051
Σύνολο ενεργητικού	2.180	4.724	1.499	517	1.468	550	62.615	73.553
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	61	-	13	3	21	2	29.683	29.783
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	36	-	336	1	375	-	1.611	2.359
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.860	54	1.230	90	1.368	351	25.493	31.446
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	-	-	-	-	-	150	150
Λοιπές υποχρεώσεις	22	11	33	-	17	5	654	742
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	40	10	19	-	-	65	1.807	1.941
Σύνολο υποχρεώσεων	3.019	75	1.631	94	1.781	423	59.398	66.421
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(839)	4.649	(132)	423	(313)	127	3.217	7.132
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	954	(4.667)	236	1	349	(15)	2.906	(236)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	115	(18)	104	424	36	112	6.123	6.896

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014							
	USD	CHF	RON	RSD	BGN	Λοιπά	ΕΥΡΩ	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	15	5	220	93	245	42	1.328	1.948
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	694	13	22	5	4	116	2.205	3.059
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	7	-	38	-	7	-	308	360
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	36	-	-	-	-	1	2.097	2.134
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.328	5.157	628	250	1.040	286	33.444	42.133
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	742	1	221	87	3	26	16.769	17.849
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	15	3	172	72	53	20	7.430	7.765
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	150	21	-	-	-	99	-	270
Σύνολο ενεργητικού	2.987	5.200	1.301	507	1.352	590	63.581	75.518
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	312	2	16	3	3	23	22.507	22.866
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	60	-	336	-	376	1	1.702	2.475
Υποχρεώσεις προς πελάτες	4.281	58	1.317	83	1.404	407	33.328	40.878
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	8	-	-	-	-	-	803	811
Λοιπές υποχρεώσεις	31	-	45	3	16	5	1.920	2.020
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	62	-	-	-	-	83	19	164
Σύνολο υποχρεώσεων	4.754	60	1.714	89	1.799	519	60.279	69.214
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(1.767)	5.140	(413)	418	(447)	71	3.302	6.304
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	1.759	(5.181)	463	15	351	76	2.553	36
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(8)	(41)	50	433	(96)	147	5.855	6.340

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άλλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις.

7.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («keros») και διατραπεζικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι λογαριασμοί περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά) και για συμβόλαια μείωσης κινδύνου (CSAs, GMRAs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Ο Όμιλος διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης του Ομίλου, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας του Ομίλου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας**

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας του Ομίλου ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής της Τράπεζας όσον αφορά στη ημερήσια διαχείριση ρευστότητας της Τράπεζας και για την προετοιμασία και παρακολούθηση του προϋπολογισμού ρευστότητας της Τράπεζας.
- Ο Τομέας Global Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 50/08.09.2015 της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), η Τράπεζα εφαρμόζει πολιτικές διαχείρισης κινδύνου, διαδικασίες και ελέγχους αναφορικά με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού. Οι πολιτικές, αυτές, λαμβάνουν υπόψη το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας, το επιχειρησιακό μοντέλο της Τράπεζας και τις ιδιαιτερότητες των χρηματοδοτικών αγορών, ενσωματώνουν τις στρατηγικές της Τράπεζας αναφορικά με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού στα σχέδια κάλυψης ενδεχόμενης χρηματοδοτικής ανάγκης.

Οι παρακάτω αναφορές ετοιμάζονται σε περιοδική βάση:

- (α) Η εποπτική ανάλυση του ανοίγματος ρευστότητας (liquidity gap) μαζί με τους εποπτικούς δείκτες ρευστότητας,
- (β) Οι ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού συστημικών έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα του Ομίλου,
- (γ) Αναφορά επί των προειδοποιητικών δεικτών έλλειψης ρευστότητας και αναλύσεων ευαισθησίας κινδύνων αγοράς που επηρεάζουν τη ρευστότητα,
- (δ) Εκτίμηση δεικτών κάλυψης ρευστότητας (Liquidity coverage ratios -LCR) (νέος δείκτης στα πλαίσια της Βασιλείας III),
- (ε) Αναφορά σχετική με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού.

Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Τα δάνεια μη ορισμένης λήξης παρουσιάζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές, ο Όμιλος έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώγων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	1.798	-	-	-	1.798
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	848	26	-	180	1.054
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	7.628	841	3.080	28.344	39.893
- Ομόλογα	426	1.333	716	13.766	16.241
- Μετοχές	-	-	-	150	150
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	77	77
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	44	2	8	8.674	8.728
- Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	104	207	58	1.682	2.051
	10.848	2.409	3.862	52.873	69.992

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	1.948	-	-	-	1.948
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	611	97	5	751	1.464
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	10.656	619	1.973	28.885	42.133
- Ομόλογα	849	1.189	982	14.633	17.653
- Μετοχές και προϊόντα Unit linked	-	-	-	556	556
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽²⁾	-	-	-	96	96
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	38	23	103	7.601	7.765
- Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	120	13	40	97	270
	14.222	1.941	3.103	52.619	71.885

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές και λοιπές απαιτήσεις.

⁽²⁾ Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, το ποσό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων έχει αναπροσαρμοσθεί προκειμένου να εξαφεθούν τα παράγωγα εκτός της διαπραγματευτικής αγοράς που καλύπτονται από συμβάσεις CSA, για τα οποία ο Όμιλος έχει λάβει εγγυήσεις υψηλής ρευστοποίησης.

Ο Όμιλος κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις του και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- (α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,
- (β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση,
- (γ) Διαπραγματευτικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Τα μη χρησιμοποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης και αποδεκτά από τις κεντρικές τράπεζες, παρέχουν δυνητικό απόθεμα ρευστότητας αξίας € 6 δις την 31 Δεκεμβρίου 2015 (2014: € 14,5 δις). Επιπρόσθετα, ο Όμιλος κατέχει και άλλους τύπους στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, όπως ορίζονται από τις εποπτικές αρχές, αξίας € 2,2 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2014: € 2,1 δις). Πρέπει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για την ΕΚΤ ποσού € 2,2 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου και για τις εξασφαλίσεις αυτές έχουν εφαρμογή προσωρινοί περιορισμοί από τις τοπικές εποπτικές αρχές και προσωρινά περιορίζεται η μεταφορά τους μεταξύ των εταιρειών του Ομίλου.

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2015 και το 2014. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμειευτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διαπραγματευτική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αυτών των συμβάσεων, ο Όμιλος έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών του υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν νωρίτερα από το αναμενόμενο (όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	(εισορές)/ εκροές
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	24.390	476	225	4.779	29.870
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	22.966	4.370	3.704	458	31.498
- Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	35	5	6	112	158
- Λοιπές υποχρεώσεις	255	113	355	19	742
- Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	138	31	263	1.909	2.341
	47.784	4.995	4.553	7.277	64.609
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	44	-	-	-	44

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δανειακές δεσμεύσεις	975	456
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	12	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	20	22
	1.007	478

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Εντός 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 μήνες έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους	(εισορές)/ εκροές
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	14.936	5.834	89	2.072	22.931
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	24.482	6.807	9.112	896	41.297
- Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	0	6	71	676	753
- Χρεόγραφα από τιτλοποίηση (αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων) ⁽¹⁾	3	6	25	94	128
- Λοιπές υποχρεώσεις	192	123	523	1.518	2.356
- Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	79	51	32	2	164
	39.692	12.827	9.852	5.258	67.629
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα:	51	-	-	-	51

⁽¹⁾ Οι εκροές από τιτλοποιήσεις καλύπτονται πλήρως από τις αντίστοιχες εισροές από στεγαστικά δάνεια που λήγουν στον ίδιο χρονικό ορίζοντα.

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω 1 έτους € εκατ.
Δανειακές δεσμεύσεις	1.020	553
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	9	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	22	26
	1.051	579

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Λόγω της κρίσης του ελληνικού χρέους, οι ελληνικές τράπεζες απέκτησαν μέρος της χρηματοδότησης τους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ). Η εξάρτηση του Ομίλου για χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα στο 2015 κορυφώθηκε στις αρχές Ιουλίου (9 Ιουλίου 2015: € 33,3 δις, εκ των οποίων € 23,1 δις χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας - ELA), ως αποτέλεσμα της αυξημένης αβεβαιότητας στην Ελλάδα, η οποία οδήγησε σε σημαντικές εκροές καταθέσεων και στην επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων και σε προσωρινή τραπεζική αργία την 28 Ιουνίου 2015.

Η αξιοπιστία του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος αποκαταστάθηκε σημαντικά μετά την τελική συμφωνία για το τριετές πρόγραμμα του ΕΜΣ στα μέσα του Αυγούστου 2015 και τη μείωση της πολιτικής αβεβαιότητας στην Ελλάδα μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου. Επιπροσθέτως, το Νοέμβριο του 2015, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της ΣΑ, η οποία πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ/ Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2015, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 2.039 εκατ. (σημ. 39), η οποία αύξησε τη ρευστότητά της κατά το (μικτό) ποσό των € 1,6 δις.

Οι προαναφερόμενες θετικές εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα μια σημαντική αύξηση της πρόσβασης της Τράπεζας σε πηγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης κατά € 4,6 δις στο τέλος του 2015 σε σύγκριση με το αποκορύφωμα της κρίσης, με συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με εξασφαλίσεις ομόλογα εκδόσεων του ευρωπαϊκού ΤΧΣ, τα οποία προηγουμένως περιλαμβάνονταν στην ομάδα των αποδεκτών εγγυήσεων από την ΕΚΤ και μια σημαντική αύξηση των πελατειακών καταθέσεων στην Ελλάδα ύψους € 1 δις. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η καθαρή χρηματοδότηση της Τράπεζας από την ΕΚΤ και τον ELA ανήλθε σε € 5,3 δις και € 20 δις, αντίστοιχα (2014: ΕΚΤ € 12,5 δις).

7.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (ήτοι, τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου που αποτιμώνται στην εύλογη αξία ή στην αναπόσβεστη αξία κτήσης των οποίων η εύλογη αξία έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

- α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία μια εταιρεία μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργός θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης αμοιβαία κεφάλαια και προϊόντα unit-linked τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.
- β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή εμμέσως, όπως: i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και χρεωστικούς τίτλους πιο χαμηλής ρευστοποίησης, τα οποία διακρατούνται ή εκδίδονται από τον Όμιλο.

- γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά την ανάπτυξη των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων του Ομίλου, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη εισηγμένες μετοχές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	99	0	1	100
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.865	19	1.884
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	4.191	49	42	4.282
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	4.290	1.914	62	6.266

Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:				
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	2.358	-	2.359
Υποχρεώσεις προς τους πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	4	-	4
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους				
- Σύνθετοι τίτλοι	-	38	-	38
Υποχρεώσεις συναλλαγών	10	-	-	10
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	11	2.400	-	2.411

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:				
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	116	1	0	117
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στη εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	243	-	-	243
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	2.132	2	2.134
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	5.506	69	51	5.626
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	5.865	2.202	53	8.120

Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων επιμετρούμενα στην εύλογη αξία:				
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	2.474	-	2.475
Υποχρεώσεις προς του πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	32	-	32
- Προϊόντα Unit linked	248	246	-	494
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους				
- Σύνθετοι τίτλοι	-	37	-	37
Υποχρεώσεις συναλλαγών	16	-	-	16
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	265	2.789	-	3.054

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος μετέφερε από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα € 25 εκατ., τα οποία αποτιμούνται χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης, όπου ο υπολογισμός της αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment – CVA) βασίζεται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα μια σημαντική αναπροσαρμογή του δείκτη CVA για το σύνολο της εύλογης αξίας των παραγώγων (2014: € 7 εκατ.).

Επιπροσθέτως, οι ασφαλιστικές εταιρείες ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση, κατείχαν € 1.770 εκατ. χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία (2014: € 1.735 εκατ.), τα οποία είχαν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 1 της ιεραρχίας εύλογης αξίας (2014: € 1.735 εκατ.).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία των προαναφερόμενων ασφαλιστικών εταιρειών, ανήλθαν σε € 273 εκατ. (2014: € 494 εκατ.), εκ των οποίων € 182 εκατ. είχαν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 1 (2014: € 248 εκατ.), € 2 εκατ. στο Επίπεδο 2 (2014: € 246 εκατ.) και € 89 εκατ. στο Επίπεδο 3 (2014: μηδέν).

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο τη 1 Ιανουαρίου	53	280
Μεταφορά σε επίπεδο 3	25	7
Μεταφορά από επίπεδο 3	(1)	-
Μεταφορά σε Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (σημ. 24)	-	(150)
Προσθήκες μετά από πωλήσεις και λήξεις	0	(25)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) χρήσης που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(13)	(61)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) χρήσης που περιλαμβάνονται στα λοιπά αποτελέσματα	0	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(2)	2
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	62	53

Από τη συνολική ζημιά ποσού € 13 εκατ. για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, € 6 εκατ. περιλαμβάνονται στη γραμμή «Λοιπές ζημιές απομείωσης» και € 7 εκατ. στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάστασης αποτελεσμάτων του Ομίλου (2014: από το σύνολο της ζημιάς ποσού € 61 εκατ., € 60 εκατ. εμφανίζονταν στη γραμμή «Λοιπές ζημιές απομείωσης» και € 1 εκατ. στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών»).

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης του Ομίλου

Ο τομέας Global Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και απαιτούν λίγη κρίση και εκτίμηση από τη διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επικυρώνονται έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιούργησε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της εταιρείας του Ομίλου και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναυπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου και τον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ του Ομίλου και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, ο Όμιλος λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Ο Όμιλος εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι πολύ σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Ο Όμιλος προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Για τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο και επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου έχει προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας δεδομένα έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές τίτλων με παρόμοια χαρακτηριστικά που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους εκδότες Ελληνικών τίτλων.

Οι μη εισηγμένοι μετοχικοί τίτλοι του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου προσδιορίζονται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την κατηγοριοποίηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	39.748	39.748	39.893
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων					
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	282	10.822	-	11.104	11.391
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	339	271	-	610	618
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	621	11.093	39.748	51.462	51.902
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	59	36	-	95	112
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	59	36	-	95	112

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	42.060	42.060	42.133
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων					
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	415	10.631	-	11.046	11.566
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	343	280	-	623	657
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	758	10.911	42.060	53.729	54.356
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	298	341	-	639	774
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων	298	341	-	639	774

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

- α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες: για τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε ομοιογενή περιουσιακά στοιχεία με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.
- β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης: η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών τίτλων προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών.
- γ) Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοπιστωτικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Επιπροσθέτως, οι ασφαλιστικές εταιρείες ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση, κατείχαν την 31 Δεκεμβρίου 2015 χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία, λογιστικής αξίας € 43 εκατ. (2014: € 43 εκατ.), η εύλογη αξία των οποίων ανήλθε σε € 48 εκατ. (2014: 49 εκατ.). Από τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία € 33 εκατ. είχαν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 1 (2014: € 23 εκατ.) και € 15 εκατ. στο Επίπεδο 2 (2014: € 26 εκατ.) της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία των προαναφερόμενων ασφαλιστικών εταιρειών, ανήλθαν σε λογιστική και εύλογη αξία € 148 εκατ. (2014: μηδέν), τα οποία είχαν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 1.

8. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	2.026	2.241
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	19	40
Επενδυτικοί τίτλοι ⁽¹⁾	232	283
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	<u>309</u>	<u>306</u>
	<u>2.586</u>	<u>2.870</u>
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες	(352)	(796)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(435)	(222)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	(27)	(30)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	<u>(309)</u>	<u>(352)</u>
	<u>(1.123)</u>	<u>(1.400)</u>
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>1.463</u>	<u>1.470</u>

⁽¹⁾ Τα έσοδα από τόκους από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών που περιλαμβάνονται δεν ήταν σημαντικά για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
	Τόκοι έσοδα	Τόκοι έσοδα	
	από μη-	από	
	απομειωμένα	απομειωμένα	
	δάνεια	δάνεια	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	955	298	1.253
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	<u>533</u>	<u>240</u>	<u>773</u>
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	<u>1.488</u>	<u>538</u>	<u>2.026</u>

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014		Σύνολο € εκατ.
	Τόκοι έσοδα από μη- απομειωμένα δάνεια € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια € εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	1.148	262	1.410
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	614	217	831
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	1.762	479	2.241

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα

Η μεταβολή της παρούσας αξίας της ζημιάς απομείωσης (σημ. 25) € 297 εκατ. (δάνεια λιανικής τραπεζικής € 203 εκατ., επιχειρηματικά δάνεια € 94 εκατ.) περιλαμβάνεται στα έσοδα από τόκους από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις πελατών (2014: δάνεια λιανικής τραπεζικής € 193 εκατ., επιχειρηματικά δάνεια € 93 εκατ.).

9. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Προμήθειες και λοιπά έσοδα από δάνεια	116	115
Προμήθειες αμοιβαίων κεφαλαίων και διαχείρισης περιουσίας	39	34
Προμήθειες υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς	19	31
Λοιπές προμήθειες	18	25
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	192	205

10. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες

Τα έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων και λοιπά έσοδα υπηρεσιών που παρέχονται από τον Όμιλο (π.χ. υπηρεσίες μισθοδοσίας, ηλεκτρονικό εμπόριο).

11. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ομόλογα και λοιπά χρηματοοικονομικά μέσα	68	25
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	8	67
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	(38)	(24)
Συναλλαγματικές διαφορές	5	(5)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	43	63

12. Λειτουργικά έξοδα

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού (σημ. 13)	(529)	(559)
Διοικητικά έξοδα	(249)	(257)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	(106)	(63)
Αποσβέσεις ενσώματων πάγιων στοιχείων	(56)	(61)
Αποσβέσεις άυλων πάγιων στοιχείων	(26)	(38)
Ενοίκια λειτουργικών μισθώσεων	(51)	(57)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(1.017)	(1.035)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων**

Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων (BRRD), η οποία είχε ενσωματωθεί στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4335/2015 τον Ιούλιο 2015 καθώς και στην εθνική νομοθεσία ορισμένων χωρών όπου ο Όμιλος δραστηριοποιείται, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι, έως την 31 Δεκεμβρίου 2024, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα των εθνικών τους αρχών εξυγίανσης ανέρχονται τουλάχιστον σε 1% του ποσού των καλυπτόμενων καταθέσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων με άδεια λειτουργίας στην επικράτειά τους. Κατά συνέπεια, τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης τουλάχιστον ετησίως. Όσον αφορά την Ελλάδα, σύμφωνα με το Νόμο 4335/2015, το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) ορίζεται ως το εθνικό ταμείο εξυγίανσης (σημ. 6).

Η Οδηγία 2014/49/ΕΕ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων εισάγει νέους εναρμονισμένους κανόνες στα συστήματα εγγύησης καταθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι, έως τον Ιούλιο 2024, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα του εκάστοτε συστήματος εγγύησης καταθέσεων θα φθάσουν τουλάχιστον ένα επίπεδο-στόχο που ανέρχεται στο 0,8% του ποσού των καλυπτόμενων καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι μέλη του εν λόγω συστήματος, μέσω της καταβολής εισφορών των εν λόγω ιδρυμάτων τουλάχιστον ετησίως. Σε περίπτωση που η ικανότητα χρηματοδότησης υστερεί έναντι του επιπέδου – στόχου, η καταβολή των εισφορών συνεχίζεται τουλάχιστον μέχρις ότου επιτευχθεί εκ νέου το επίπεδο-στόχος. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Οδηγία είχε ήδη ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και του Λουξεμβούργου όπου ο Όμιλος δραστηριοποιείται.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων, όπως γνωστοποιήθηκαν από τις σχετικές εθνικές αρχές, ανήλθαν σε € 94 εκατ. εκ των οποίων € 71 εκατ. σχετιζόνταν με την ετήσια συνδρομή της Τράπεζας στο ΤΕΚΕ, συμπεριλαμβανομένου ποσού € 30 εκατ. στο πλαίσιο της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ, ενώ € 23 εκατ. σχετιζόνταν με τις διεθνείς δραστηριότητες του Ομίλου. Επιπροσθέτως, σε συνέχεια απόφασης που γνωστοποιήθηκε από το ΤΕΚΕ τον Οκτώβριο του 2015, σύμφωνα με το Νόμο 3746/2009, οι Ελληνικές τράπεζες υποχρεώθηκαν στην καταβολή, κατά το έτος 2015, συμπληρωματικών εισφορών για την χρηματοδότηση μέτρων εξυγίανσης για την «Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε.», αναφορικά με τις οποίες η εισφορά της Τράπεζας ανήλθε σε € 12 εκατ. και αναγνωρίστηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2015.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Στην Ελλάδα, ο Νόμος 4370/2016 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/49/ΕΕ στην Ελληνική νομοθεσία, ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο στις 3 Μαρτίου 2016. Ο εν λόγω νόμος, ο οποίος αντικαθιστά το Νόμο 3746/2009, όπως ίσχυε, ορίζει μεταξύ άλλων το εύρος και συγκεκριμένες πλευρές της λειτουργίας του ΤΕΚΕ, τους όρους συμμετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιπροσθέτως, την διαδικασία καθορισμού και καταβολής εισφορών. Στην Κύπρο, το Κυπριακό Κοινοβούλιο ψήφισε την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/49/ΕΕ και της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ στην εθνική νομοθεσία τον Φεβρουάριο 2016 και τον Μάρτιο 2016, αντιστοίχως.

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει από το 2007 Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές του Ομίλου, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιοσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές του Ομίλου, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας να διασφαλίζει ότι υπάρχει ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ των ελεγκτικών και των μη ελεγκτικών εργασιών. Τέλος, σύμφωνα με την Πολιτική της Τράπεζας, οι τακτικοί ελεγκτές υπόκεινται σε περιοδική διαγωνιστική διαδικασία τουλάχιστον ανά τέσσερα έτη, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι αμοιβές που κατέβαλλε ο Όμιλος στον κύριο ανεξάρτητο ελεγκτή “PricewaterhouseCoopers” για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Τακτικός έλεγχος	(3,2)	(3,5)
Φορολογικός έλεγχος-άρθρο 65α, Ν.4174/2013	(0,5)	(0,6)
Λοιπές ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,6)	(0,6)
Λοιπές μη ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,8)	(1,6)
Σύνολο	(5,1)	(6,3)

Σημείωση: Οι λοιπές ελεγκτικές αμοιβές αφορούν κυρίως σε υπηρεσίες σχετικές με τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί, αντίστοιχα.

13. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Μισθοί, ημερομίσθια και έκτακτες αμοιβές	(389)	(417)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(81)	(89)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	(16)	(16)
Λοιπά έξοδα	(43)	(37)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(529)	(559)

Ο μέσος αριθμός των εργαζομένων του Ομίλου κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 17.521 εκ των οποίων 1.027 ήταν οι εργαζόμενοι των Ουκρανικών και ασφαλιστικών θυγατρικών (2014: 18.428 εκ των οποίων 1.123 ήταν οι εργαζόμενοι των Ουκρανικών και ασφαλιστικών θυγατρικών). Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο αριθμός των καταστημάτων του Ομίλου ανήλθε σε 962 εκ των οποίων 45 ήταν τα καταστήματα των θυγατρικών στην Ουκρανία.

14. Λοιπές ζημιές απομείωσης και έκτακτα έσοδα/ (έξοδα) και προβλέψεις

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς	(90)	(95)
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ομολόγων	9	(82)
Ζημιές απομείωσης από αμοιβαία κεφάλαια και μετοχές	(6)	(23)
Ζημιές απομείωσης από λοιπές απαιτήσεις	-	(5)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	(87)	(205)
Πρόβλεψη για το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου	(62)	-
Έξοδα συνένωσης που σχετίζονται με την λειτουργική συγχώνευση του Νέου ΤΤ και της Νέας Proton	0	(10)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(11)	(33)
Λοιπά έξοδα	(6)	(3)
Αντιλογισμός πρόβλεψης για απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	-	103
Λοιπά έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	(79)	57
Σύνολο	(166)	(148)

Οι τρέχουσες μακροοικονομικές συνθήκες και η συνεχιζόμενη μείωση των τιμών στην αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, όπως περιγράφονται στη σημ. 25, λήφθηκαν υπόψη από τον Όμιλο στην εκτίμηση του ανακτήσιμου ποσού του χαρτοφυλακίου επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς. Ως αποτέλεσμα, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιές απομείωσης και αποτίμησης επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς κυρίως στην Ελλάδα, ποσού € 90 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Το πρώτο εξάμηνο του 2015, η Τράπεζα αναγνώρισε επιπλέον ζημιά απομείωσης € 20 εκατ. για κρατικά ομόλογα της Ουκρανίας που περιλαμβάνονταν στο χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων μέχρι τη λήξη, λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής και πολιτικής αβεβαιότητας στη χώρα, η οποία οδήγησε σε σημαντική μείωση των τιμών στην αγορά για αυτά τα ομόλογα.

Η θετική αντίδραση της αγοράς στους όρους του σχεδίου αναδιάρθρωσης του χρέους, που ανακοινώθηκε από την Ουκρανική κυβέρνηση την 27 Αυγούστου 2015, οδήγησε στην ανάκαμψη των τιμών στην αγορά των Ουκρανικών επενδυτικών τίτλων οι οποίοι, έπειτα από την εν λόγω ανακοίνωση, διαπραγματεύονταν σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα. Επιπρόσθετα, η αναστολή της αποπληρωμής συγκεκριμένων ομολόγων Ουκρανικού Δημοσίου που έληξαν το Σεπτέμβριο 2015, λόγω της επικείμενης συμφωνίας αναδιάρθρωσης του χρέους, όπως δήλωσε ρητώς η Ουκρανική κυβέρνηση στην προαναφερθείσα ανακοίνωση, προκάλεσε την εκκαθάριση των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικής αθέτησης (Credit Default Swaps - CDSs) που συνδέονταν άμεσα με τα προαναφερθέντα κρατικά ομόλογα της Ουκρανίας. Σε συνέχεια της δημοπρασίας της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (International Swaps and Derivatives Association - ISDA) την 6 Οκτωβρίου 2015, η εκκαθάριση των CDSs πραγματοποιήθηκε τη 13 Οκτωβρίου 2015. Ως εκ τούτου, την 30 Σεπτεμβρίου 2015, ο Όμιλος, βάσει της τιμής εκκαθάρισης των εν λόγω CDSs, προχώρησε σε αντιλογισμό € 30 εκατ., της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης που είχε αναγνωρισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου αναδιάρθρωσης του Ομίλου και σε συνδυασμό με τις σχετικές κύριες δεσμεύσεις που περιγράφονται (σημ. 6), ο Όμιλος σχεδίασε Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου για το προσωπικό στην Ελλάδα, το οποίο αναμένεται να εφαρμοστεί εντός των επόμενων μηνών. Το κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου εκτιμάται περίπου σε € 62 εκατ. μετά από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και αναγνωρίστηκε ως πρόβλεψη το τέταρτο τρίμηνο του 2015. Το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου στοχεύει στην αύξηση της λειτουργικής αποδοτικότητας του Ομίλου, με την ετήσια εκτιμώμενη εξοικονόμηση να ανέρχεται σε € 29 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 11 εκατ., τα οποία αφορούν κυρίως το κλείσιμο των υποκαταστημάτων στα πλαίσια του εξορθολογισμού του δικτύου του στην Ελλάδα. Την 31 Δεκεμβρίου 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 33 εκατ., εκ των οποίων € 17 εκατ. σχετίζονται με τις Διεθνείς δραστηριότητες του Ομίλου, ενώ το υπόλοιπο ποσό των € 16 εκατ. με τις δραστηριότητες στην Ελλάδα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα έξοδα αναδιάρθρωσης και συνένωσης περιλαμβάνουν αποσβέσεις και διαγραφές ποσού € 3 εκατ. (2014: € 12 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε λοιπά έξοδα ποσού € 6 εκατ. και € 3 εκατ., αντίστοιχα, σχετικά με τις διαγνωστικές μελέτες για το ελληνικό χαρτοφυλάκιο και τα δάνεια των μεγαλύτερων θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας στο εξωτερικό, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της αξιολόγησης των κεφαλαιακών αναγκών των ελληνικών τραπεζών το 2014 και 2013.

Την 31 Μαρτίου 2014, ο Όμιλος προχώρησε σε αντιλογισμό πρόβλεψης ποσού € 103 εκατ., η οποία είχε αναγνωρισθεί το 2013 με βάση τις εκτιμήσεις της Διοίκησης αναφορικά με το τελικό ποσό του τιμήματος το οποίο θα εισέπραττε ο Όμιλος από την πώληση των δραστηριοτήτων του στην Πολωνία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

15. Φόρος εισοδήματος και έκτακτες προσαρμογές φόρου

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τρέχων φόρος	(42)	(43)
Αναβαλλόμενος φόρος	<u>646</u>	<u>527</u>
Φόρος εισοδήματος	<u>604</u>	<u>484</u>
Επίπτωση από την μεταβολή των φορολογικών συντελεστών	432	-
Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (Α.Φ.Α.) βάσει Εγκυκλίου 1143/15.05.2014	-	34
Αναγνώριση Α.Φ.Α. για προβλέψεις απομείωσης της Νέας Proton	<u>-</u>	<u>167</u>
Έκτακτες προσαρμογές Α.Φ.Α.	<u>432</u>	<u>201</u>
Αντιλογισμός πρόβλεψης για απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους	-	43
Λοιπές έκτακτες προσαρμογές φόρου	<u>-</u>	<u>2</u>
Έκτακτες προσαρμογές τρέχοντος φόρου εισοδήματος	<u>-</u>	<u>45</u>
Φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>1.036</u>	<u>730</u>

Βάσει του Νόμου 4334/2015, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τη 16 Ιουλίου 2015 και τροποποίησε το φορολογικό Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα για τα έσοδα των χρήσεων από το 2015 και έπειτα αυξήθηκε από 26% σε 29%. Η αλλαγή αυτή του φορολογικού συντελεστή οδήγησε σε αύξηση της καθαρής αναβαλλόμενης απαίτησης κατά € 508 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2015, εκ των οποίων € 489 εκατ. καταχωρήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων και € 19 εκατ. απευθείας στα ίδια κεφάλαια (περιλαμβανομένων των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση). Συγκεκριμένα, € 432 εκατ. από τα € 489 εκατ. που καταχωρήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων αφορούν στην επίπτωση από την αλλαγή του φορολογικού συντελεστή επί των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και μη χρησιμοποιηθεισών φορολογικών ζημιών προηγούμενων ετών και τα υπόλοιπα € 57 εκατ. αφορούν στην επίπτωση από την αλλαγή του φορολογικού συντελεστή επί των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και μη χρησιμοποιηθεισών φορολογικών ζημιών του πρώτου εξαμήνου 2015.

Επιπρόσθετα, τα μερίσματα που διανέμονται υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 10%, εκτός των ενδοομικών μερισμάτων τα οποία υπό προϋποθέσεις απαλλάσσονται του φόρου.

Το Μάιο 2014, το Υπουργείο Οικονομικών με την Εγκύκλιο 1143/15.05.2014 παρείχε διευκρινίσεις για την εφαρμογή του φορολογικού Νόμου 4172/2013. Πιο συγκεκριμένα, με την ανωτέρω Εγκύκλιο, διευκρινίστηκε ότι οι συσσωρευμένες ζημιές από τις μετοχές και τα παράγωγα, οι οποίες είχαν αναγνωριστεί σύμφωνα με τον προγενέστερο φορολογικό Νόμο 2238/1994, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. να προστεθούν στις μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές). Κατά συνέπεια, κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε στην κατάσταση αποτελεσμάτων μια εφάπαξ ωφέλεια φόρου € 40 εκατ. (εκ των οποίων € 6 εκατ. αφορούσαν τις κατεχόμενες προς πώληση ασφαλιστικές δραστηριότητες). Επιπρόσθετα, κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, μετά από ευνοϊκή απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), ο Όμιλος αναγνώρισε έκτακτο φορολογικό έσοδο € 43 εκατ. λόγω αντιλογισμού της πρόβλεψης για απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους. Επιπλέον, κατά το τρίτο τρίμηνο του 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 167 εκατ. για προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις από την απόκτηση, μέσω συγχώνευσης, του χαρτοφυλακίου της Νέας Proton, έπειτα από την εκτίμηση ότι οι ζημιές απομείωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους(σημ. 16).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>(2.086)</u>	<u>(1.751)</u>
Φόρος βάσει του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή	605	455
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	(15)	47
- διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε διάφορες χώρες	16	(14)
- τη μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	432	(0)
-προβλέψεις για επίδικες φορολογικές υποθέσεις και παρακρατούμενους φόρους	-	43
-λοιπές έκτακτες προσαρμογές φόρου	-	203
- λοιπά	(2)	(4)
Συνολικός φόρος εισοδήματος (έξοδο)/ωφέλεια φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	<u>1.036</u>	<u>730</u>

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Από τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2011 και έπειτα, σύμφωνα με το Νόμο 4174/2013 (άρθρο 65α), όπως ισχύει, (και όπως όριζε το άρθρο 82 του Νόμου 2238/1994) οι Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται έως και τις χρήσεις με έναρξη πριν την 1 Ιανουαρίου του 2016 να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 1159/2011, δεκαοκτώ μήνες μετά την έκδοση του φορολογικού πιστοποιητικού χωρίς διατύπωση επιφύλαξης και υπό την προϋπόθεση ότι ενδεχόμενοι επανέλεγχοι των φορολογικών αρχών δεν έχουν επιφέρει άλλα φορολογικά θέματα, ο έλεγχος θεωρείται περαιωμένος. Επιπρόσθετοι φορολογικοί έλεγχοι, βάσει του άρθρου 82 του Νόμου 2238/1994 (όπως ίσχυε για τις χρήσεις 2011 – 2013) ενδέχεται να διενεργούνται σε περίπτωση εντοπισμού φορολογικών παραβάσεων από ελέγχους του Υπουργείου Οικονομικών (π.χ. παραβάσεις της νομοθεσίας περί ξηπλύματος χρήματος, πλαστών ή εικονικών τιμολογίων, συναλλαγές με μη υπαρκτές φορολογικά εταιρείες ή παραβάσεις της νομοθεσίας περί transfer pricing).

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές έως και τη χρήση 2009, δεν έχει ελεγχθεί για τη χρήση 2010 και έχει λάβει φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις χρήσεις 2011-2014. Επιπροσθέτως, το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Νέα Proton, οι οποίες συγχωνεύθηκαν με την Τράπεζα το 2013, έλαβαν από ορκωτούς ελεγκτές φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης με θέμα έμφασης για τις ανέλεγκτες από τις φορολογικές αρχές χρήσεις/περιόδους 18/1-30/6/2013 και 9/10/2011-31/12/2012 αντίστοιχα, σχετικά με ενδεχόμενες φορολογικές υποχρεώσεις που προέκυψαν κατά το μετασηματισμό τους σε νέα πιστωτικά ιδρύματα (carve out). Η Τράπεζα έχει σχηματίσει επαρκείς προβλέψεις και για τις δύο ανωτέρω περιπτώσεις.

Οι θυγατρικές του Ομίλου, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (σημ. 27 και 32) δεν έχουν ελεγχθεί από 1 έως 6 έτη και όσες εταιρείες υπόκεινται σε τακτικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές έχουν λάβει φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις χρήσεις 2011-2014.

Σύμφωνα με την ανωτέρω φορολογική νομοθεσία και την Υπουργική Απόφαση 1159/2011 και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές προϋποθέσεις, ο φορολογικός έλεγχος για τις χρήσεις 2011 έως και 2013 για την Τράπεζα και τις εν λόγω εταιρείες θεωρείται περαιωμένος, όπως αναφέρεται παραπάνω. Για τις χρήσεις 2014 και εφεξής, σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1006/2016 του Υπουργείου Οικονομικών που αποδέχεται τη γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 256/2015 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (5 χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί).

Οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό έχουν ως εξής: (α) Bancpost S.A. (Ρουμανία), 2011-2015, (β) Eurobank Cyprus Ltd, 2012-2015, (γ) Eurobank Bulgaria A.D. 2013-2015 (δ) Eurobank A.D. Beograd (Σερβία), 2010-2015 και (ε) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., 2009-2015. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου (σημ. 27 και 32), οι οποίες εδρεύουν σε χώρες του εξωτερικού, όπου προβλέπεται από τη νομοθεσία τακτικός φορολογικός έλεγχος, έχουν από 1 έως 11 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

16. Αναβαλλόμενοι φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος υπολογίζονται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	3.872	3.055
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.078	726
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	(33)	21
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(9)	5
Αναβαλλόμενος φόρος σε συναλλαγές καθαρής θέσης ⁽¹⁾	(56)	39
Επίπτωση από τη μεταβολή των φορολογικών συντελεστών απευθείας στην καθαρή θέση (περιλαμβανομένων των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση)	19	-
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(17)	26
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.854	3.872

⁽¹⁾ Για το 2015, ο αναβαλλόμενος φόρος σε συναλλαγές καθαρής θέσης αφορά σε α) αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 22 εκατ. επί των εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και των εξόδων του προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (LME) (σημ. 39) και β) αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση € 78 εκατ. σχετιζόμενη με συναλλαγές προνομιούχων τίτλων (σημ. 41).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας σχετικά με τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ποσού € 17 εκατ. αφορά σε : α) αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση € 49 εκατ. σχετικά με τις ασφαλιστικές δραστηριότητες του Ομίλου, εκ των οποίων € 67 εκατ. αφορούν σε συγκεκριμένες φορολογητέες προσωρινές διαφορές, βάσει της σχετικής συμφωνίας πώλησής τους (σημ. 17), ενώ € 19 εκατ. αφορούν στη μεταφορά στις υποχρεώσεις των δραστηριοτήτων κατεχόμενων προς πώληση του υπολοίπου έναρξης της χρήσης 2015 και β) αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 32 εκατ. επί των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών που αφορούν στις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία (2014: αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση 26 εκατ. αφορά στις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	1.302	1.211
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	2.810	1.980
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	319	283
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	302	250
Κόστος συναλλαγών καθαρής θέσης	46	48
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	29	35
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται απευθείας στο αποθεματικό εύλογης αξίας	9	12
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	(1)	(8)
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	11	9
Λοιπά	27	52
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	4.854	3.872

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναλύεται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.859	3.894
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ.37)	(5)	(22)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	4.854	3.872

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	514	605
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	7	(66)
Μεταβολή των φορολογικών συντελεστών ⁽¹⁾	489	-
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	(47)	(45)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	115	232
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.078	726
Προσωρινές διαφορές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(35)	26
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	1.043	752

⁽¹⁾ Το ποσό μεταβολής των φορολογικών συντελεστών αντιπροσωπεύει τη συνολική επίπτωση στη κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 που αναλύεται ανωτέρω.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε καθαρές φορολογικές απαιτήσεις € 4,9 δις που αναλύονται παρακάτω:

- (α) € 1.302 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από την χρήση 2012 και εφεξής),
- (β) € 2.810 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος,
- (γ) € 319 εκατ. αφορούν σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές. Η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές λήγει κατά το μεγαλύτερο μέρος αυτών το 2018,
- (δ) € 46 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές σχετικά με την αναπόσβεστη αξία εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, υποκείμενων σε δεκαετή απόσβεση, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, του έτους που πραγματοποιήθηκαν και
- (ε) € 377 εκατ. αφορούν σε λοιπές εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές (ζημιές αποτίμησης, προβλέψεις για συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό κλπ), η πλειονότητα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της διοίκησης, την 31 Δεκεμβρίου 2015, ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές, καθώς και οι φορολογικές ζημιές από το πρόγραμμα PSI+ και από το πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος, τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη και των πραγματικών φορολογικών αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπλέον, η αξιολόγηση του Ομίλου σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι οι εταιρίες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών (δηλαδή κέρδη / ζημιές από πώληση επενδύσεων ή λοιπών περιουσιακών στοιχείων κ.λπ.) ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) των εταιριών του Ομίλου σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος έλαβε υπόψη την πρόβλεψη των λειτουργικών αποτελεσμάτων και τις ενέργειες κεφαλαιακής ενίσχυσης που πρέπει να υλοποιηθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018, όπως αντικατοπτρίζονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της νέας ανακεφαλαιοποίησης, το Νοέμβριο του 2015 (σημ. 6).

Το ποσό των ανωτέρω προβλέψεων των λειτουργικών αποτελεσμάτων επηρεάζεται κυρίως από τις εκτιμήσεις του Ομίλου σχετικά με (α) τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης λόγω του σταδιακού επαναπατρισμού των καταθέσεων των πελατών, την περαιτέρω μείωση των αντίστοιχων επιτοκίων και την αντικατάσταση ακριβότερων πηγών χρηματοδότησης, (β) τις μειωμένες ζημιές απομείωσης των δανείων, ως αποτέλεσμα των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, που αναμένεται να βελτιωθούν καθώς και τις ενέργειες που έχουν ήδη υλοποιηθεί από τον Όμιλο για την αποτελεσματική διαχείριση των προβληματικών δανείων, (γ) την αποτελεσματικότητα των συνεχών μέτρων περιορισμού του κόστους και (δ) τη σταδιακή αποκατάσταση των παραδοσιακών εσόδων από προμήθειες, όπως η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και οι προμήθειες δικτύου και οι προμήθειες που σχετίζονται με προϊόντα κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής. Οι μακροοικονομικές παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη από τον Όμιλο για την προετοιμασία του προαναφερθέντος σχεδίου αναδιάρθρωσης είναι ευθυγραμμισμένες με εκείνες που προβλέπονταν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2015. Το μοντέλο της αξιολόγησης της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων του Ομίλου έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις προβλέψεις των λειτουργικών αποτελεσμάτων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης, οι οποίες εκτείνονται για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Η εφαρμογή του ανωτέρω σχεδίου αναδιάρθρωσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα (σημείωση 2).

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος δεν έχει αναγνωρίσει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση € 213 εκατ. επί εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και μη χρησιμοποιηθεισών φορολογικών ζημιών, συνολικού ποσού € 859 εκατ. Το εν λόγω ποσό αφορά σε συγκεκριμένες εταιρίες του Ομίλου για τις οποίες εκτιμάται ότι δεν είναι πιθανό να έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη για τη χρησιμοποίηση των ανωτέρω προσωρινών διαφορών και φορολογικών ζημιών.

Νομικό πλαίσιο δημιουργίας οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου

Σύμφωνα με το άρθρο 27Α του Νόμου 4172/2013 όπως ισχύει, το οποίο αφορά τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης και πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που έχουν αναγνωριστεί ή που θα αναγνωριστούν επί των ζημιών από τη συμμετοχή του Ομίλου α) στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και β) επί των συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών εν γένει ζημιών λόγω πιστωτικού κινδύνου (προβλέψεις και ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου), οι οποίες έχουν αναγνωριστεί κατά την 30 Ιουνίου 2015 μπορούν να μετατραπούν σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, αν το λογιστικό, μετά από φόρους αποτέλεσμα της χρήσης είναι ζημιά (με έναρξη από την χρήση του 2016 και μετά). Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις οι οποίες πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχονταν σε € 4.065 εκατ.

Το συνολικό ποσό της απαίτησης θα προσδιορίζεται πολλαπλασιάζοντας τις ανωτέρω αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους ζημιά χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων μη συμπεριλαμβανομένης της ζημιάς χρήσης μετά από φόρους.

Η απαίτηση θα γεννάται κατά το χρόνο έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων και θα συμψηφίζεται με τον αναλογούντα φόρο εισοδήματος. Σε περίπτωση που ο αναλογούν φόρος εισοδήματος δεν επαρκεί να καλύψει την ανωτέρω απαίτηση, το εναπομένον υπόλοιπο θα μετατρέπεται σε άμεσα εισπράξιμη απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου. Για το σκοπό αυτό, θα σχηματίζεται ειδικό αποθεματικό το οποίο θα προορίζεται αποκλειστικά για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και την έκδοση δωρεάν δικαιωμάτων κτήσης μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο θα αντιστοιχεί στο 100% της ανωτέρω απαίτησης (αφορά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

στην απαίτηση πριν από συμψηφισμό με τον αναλογούντα φόρο εισοδήματος). Τα ανωτέρω δικαιώματα θα είναι μετατρέψιμα σε κοινές μετοχές και ελεύθερα μεταβιβάσιμα. Οι υφιστάμενοι μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα εξαγοράς μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα μετά την έκδοση των δικαιωμάτων βάσει του ποσοστού συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο κατά το χρόνο έκδοσης των εν λόγω δικαιωμάτων. Επιπλέον, ο Νόμος 4172/2013 προβλέπει την έκδοση Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία θα ορίζει τις λεπτομέρειες σχετικά με τη μετατροπή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου.

Την 7 Νοεμβρίου 2014, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την ένταξη της Τράπεζας στον ανωτέρω μηχανισμό, ο οποίος είναι σε ισχύ από το φορολογικό έτος 2016 και εφεξής.

17. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες**Ασφαλιστικές δραστηριότητες ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση**

Την 22 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την Fairfax Financial Holdings Limited («Fairfax») για την πώληση του 80% της συμμετοχής του στην Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών («Eurolife») (η «Συναλλαγή»), έναντι τιμήματος € 316 εκατ. σε μετρητά, το οποίο υπόκειται σε περαιτέρω προσαρμογές με βάση την εξέλιξη των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας έως την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ενώ η Eurobank θα διατηρήσει ποσοστό 20%.

Η Συναλλαγή περιλαμβάνει: α) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα και τη θυγατρική μεσιτείας ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα, οι οποίες περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα της Διαχείρισης Επενδύσεων (Wealth Management), β) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στη Ρουμανία, οι οποίες περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των Διεθνών Δραστηριοτήτων και γ) τις συμβάσεις τραπεζοασφαλιστικής (bancassurance agreements) μεταξύ θυγατρικών της Eurolife και της Eurobank αναφορικά με την αποκλειστική διανομή ασφαλιστικών προϊόντων στην Ελλάδα και στη Ρουμανία μέσω του δικτύου πωλήσεων της Eurobank.

Η ολοκλήρωση της Συναλλαγής τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές και αναμένεται πριν το τέλος του τρίτου τριμήνου του 2016.

Η εύλογη αξία των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων του Ομίλου μειωμένη με τα έξοδα πώλησής τους, η οποία προσδιορίστηκε από τη Διοίκηση με βάση ανεξάρτητη έκθεση αποτίμησης, υπερβαίνει την αντίστοιχη λογιστική αξία τους. Ως εκ τούτου, δεν αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης κατά την επαναμέτρηση των εν λόγω δραστηριοτήτων προς πώληση στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής και της εύλογης αξίας τους μειωμένης με τα έξοδα πώλησης. Για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων του Ομίλου χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών συντελεστών αποτίμησης για συγκρίσιμες εταιρείες, των πρόσφατων συγκρίσιμων συναλλαγών, καθώς και το μοντέλο προεξόφλησης μερίσματος το οποίο χρησιμοποιεί δεδομένα όπως τα στοχοθετημένα επίπεδα κεφαλαίου, τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές όπως προκύπτουν από τα αντίστοιχα επιχειρηματικά σχέδια, τους συντελεστές προεξόφλησης και τους μακροπρόθεσμους συντελεστές ανάπτυξης. Αυτή η έκτακτη επιμέτρηση της εύλογης αξίας κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας της εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα συσσωρευμένα κέρδη (που σχετίζονται κυρίως με την αποτίμηση των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων) των κατεχόμενων προς πώληση ασφαλιστικών δραστηριοτήτων που έχουν αναγνωρισθεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση ανέρχονταν σε € 77 εκατ. (2014: € 59 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα αποτελέσματα του Ομίλου από τις κατεχόμενες προς πώληση ασφαλιστικές δραστηριότητες παρουσιάζονται παρακάτω.

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	46	45
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές υπηρεσίες	29	34
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	13	12
Λοιπά έσοδα	5	6
Λειτουργικά έξοδα	(26)	(24)
Κέρδη/ (ζημιές) προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	67	73
Φόρος εισοδήματος ⁽¹⁾	(86)	(16)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους	(19)	57

⁽¹⁾ Λόγω της ταξινόμησης των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων ως κατεχόμενων προς πώληση την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ποσού € 67 εκατ. επί των φορολογητέων προσωρινών διαφορών (κεφαλαιακά κέρδη), που σχετίζονται με το κόστος επένδυσης στην Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 16).

Οι βασικές κατηγορίες των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων που αναγνωρίστηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση αναλύονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015 € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.816
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	105
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	1.921
Ασφαλιστικές προβλέψεις	1.324
Υποχρεώσεις προς πελάτες	421
Λοιπές υποχρεώσεις	71
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	1.816
Ενδοομιλικά στοιχεία ενεργητικού των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων (μετά από ενδοομιλικές υποχρεώσεις)	325
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση	430

Έλεγχος απομείωσης της υπεραξίας που έχει κατανεμηθεί στην Eurolife ERB A.E.Γ.Α.

Το ανακτήσιμο ποσό της Eurolife ERB A.E.Γ.Α. προσδιορίστηκε με βάση υπολογισμούς της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Οι υπολογισμοί αυτοί, χρησιμοποίησαν εκτιμήσεις ταμειακών ροών, βασιζόμενες σε πενταετή επιχειρηματικά σχέδια, εγκεκριμένα από την Διοίκηση. Για τον υπολογισμό των ταμειακών ροών από το έκτο έως και το δέκατο έτος, χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες παραδοχές αναφορικά με τη λειτουργική δραστηριότητα και τις συνθήκες αγοράς. Οι ταμειακές ροές μετά την πρώτη 10ετία (στο διηνεκές) εκτιμήθηκαν με βάση τους συντελεστές ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω.

Οι βασικές παραδοχές για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης σχετίζονται με τον συντελεστή προεξόφλησης, τον συντελεστή ανάπτυξης και την εκτίμηση των ταμειακών ροών με βάση την αύξηση των μικτών εγγεγραμμένων ασφαλιστρών για τις ασφαλιστικές δραστηριότητες εκτός των ασφαλειών ζωής. Η Διοίκηση υπολογίζει τις ταμειακές ροές βασιζόμενη στην εμπειρία των προηγούμενων ετών, τις πραγματικές αποδόσεις και προσδοκίες, αναφορικά με το ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς. Για την προεξόφληση των σχετικών ταμειακών ροών χρησιμοποιείται προσαρμοσμένος συντελεστής κόστους κεφαλαίου ανά χώρα, ο οποίος βασίζεται στο μοντέλο αποτίμησης κεφαλαιακών περιουσιακών στοιχείων. Τα επιμέρους στοιχεία για τον υπολογισμό (επιτόκιο άνευ κινδύνου, ασφάλιστρο κινδύνου αγοράς, κίνδυνος χώρας και συντελεστής beta), βασίζονται σε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης. Ο συντελεστής ανάπτυξης βασίζεται είτε σε εσωτερικές είτε σε εξωτερικές προβλέψεις και δεν ξεπερνάει τον μέσο μακροπρόθεσμο δείκτη ανάπτυξης για την σχετική αγορά.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης για το 2015 και το 2014 για την Eurolife ERB Ανώνυμη Εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων είναι οι ακόλουθες:

	2015	2014
Συντελεστής προεξόφλησης (προ φόρου)	19%	22%
Συντελεστής ανάπτυξης	3%	3%
Αύξηση μικτών εγγεγραμμένων ασφαλίσεων	14,2%	7,4%

Τα μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα αποτελούν τον κύριο προσδιοριστικό παράγοντα για τα έσοδα και τα κόστη της Eurolife ERB A.E.Γ.Α. στον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης. Ο ετήσιος μέσος σταθμισμένος συντελεστής ανάπτυξης των μικτών εγγεγραμμένων ασφαλίσεων για την πρώτη 5ετία, παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα.

Αναφορικά με την Eurolife ERB A.E.Γ.Α., καμία εύλογα πιθανή μεταβολή σε οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες βασικές παραδοχές δεν θα οδηγούσε τη λογιστική αξία να υπερβεί το ανακτήσιμο ποσό, καθώς το ανακτήσιμο ποσό υπερβαίνει σημαντικά την αντίστοιχη λογιστική αξία.

Δραστηριότητες στην Ουκρανία ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση

Τον Μάρτιο του 2014, η διοίκηση δεσμεύτηκε σε σχέδιο πώλησης των δραστηριοτήτων του Ομίλου στην Ουκρανία, (συμπεριλαμβανομένων της Public J.S.C. Universal Bank και της ERB Property Services Ukraine LLC). Η πώληση θεωρήθηκε πιθανή και ως εκ τούτου οι δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση. Οι δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία παρουσιάζονται στον τομέα Διεθνών δραστηριοτήτων.

Σε συνέχεια της ταξινόμησης των περιουσιακών στοιχείων ως κατεχόμενα προς πώληση, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5, ο Όμιλος τα έχει επιμετρήσει στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής και της εύλογης αξίας μειωμένης με τα έξοδα πώλησης. Αυτή είναι μια έκτακτη επιμέτρηση εύλογης αξίας, κατηγοριοποιημένη στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας της εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πώλησης βασίστηκε σε προσφορές τρίτων για την πώληση των δραστηριοτήτων του Ομίλου στην Ουκρανία, οι οποίες προσαρμόστηκαν περαιτέρω από τη διοίκηση προκειμένου να ληφθεί υπόψη το περιβάλλον των ακραίων συνθηκών της αγοράς.

Οι συνεχιζόμενες δυσμενείς συνθήκες στη χώρα οδήγησαν στην παράταση της περιόδου για την ολοκλήρωση της πώλησης άνω του ενός έτους. Ο Όμιλος συνεχίζει να ταξινομεί τις δραστηριότητες του στην Ουκρανία ως κατεχόμενες προς πώληση, καθώς παραμένει η δέσμευσή του για το σχέδιο πώλησης των δραστηριοτήτων αυτών. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι συσσωρευμένες ζημιές (συναλλαγματικές διαφορές) σχετικά με τις κατεχόμενες προς πώληση δραστηριότητες στην Ουκρανία που έχουν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση ήταν € 67 εκατ. (2014: € 65 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα αποτελέσματα του Ομίλου από τις δραστηριότητες στην Ουκρανία κατεχόμενων προς πώληση παρουσιάζονται παρακάτω.

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	5	14
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	2	3
Λοιπά έσοδα/(ζημιές) ⁽¹⁾	(7)	9
Λειτουργικά έξοδα	(16)	(22)
Προβλέψεις και επιμέτρηση ζημιών από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(102)	(175)
Κέρδη/ (ζημιές) προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(118)	(171)
Φόρος εισοδήματος (σημ. 16)	32	8
Κέρδη/(ζημιές) μετά φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(86)	(163)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από την πώληση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ⁽²⁾	-	(69)
Ζημία από την επιμέτρηση των μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	-	(18)
Φόρος εισοδήματος από την πώληση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ⁽²⁾	-	18
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(86)	(232)
Καθαρά κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν σε τρίτους	(0)	(0)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους	(86)	(232)

⁽¹⁾ Στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, αφορά κυρίως ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές.

⁽²⁾ Κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, το αποτέλεσμα από την πώληση των δραστηριοτήτων στην Πολωνία αναπροσαρμόστηκε κατά € 69 εκατ. ζημιές προ φόρων (€ 51 εκατ. ζημιές μετά φόρων), ενώ αντιλογίστηκε η σχετική πρόβλεψη που αναγνωρίστηκε το 2013 με βάση τις εκτιμήσεις της διοίκησης για το τελικό ποσό του τιμήματος το οποίο θα εισέπραττε ο Όμιλος (σημ.14).

Οι βασικές κατηγορίες των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων από τις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία κατεχόμενων προς πώληση αναλύονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου	31 Δεκεμβρίου
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	46	29
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	19	1
Χαρτοφυλάκιο εμπορικών και επενδυτικών τίτλων	2	44
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	62	194
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1	2
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	130	270
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	-	4
Υποχρεώσεις προς πελάτες	123	157
Λοιπές υποχρεώσεις	2	3
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	125	164
Χρηματοδότηση από τον Όμιλο των ουκρανικών στοιχείων ενεργητικού κατεχόμενων προς πώληση	72	141
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση	(67)	(35)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

18. Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών, με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Τα προσαρμοσμένα (diluted) κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται προσαρμόζοντας το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία με την παραδοχή ότι όλοι οι δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές, μετατρέπονται σε μετοχές. Ο Όμιλος έχει εκδώσει μετατρέψιμους, υπό ορισμένες συνθήκες, προνομιούχους τίτλους (Σειρά Δ, σημ. 41).

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2015	2014
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών (συμπεριλαμβανομένων των κερδών/(ζημιών) από τους προνομιούχους τίτλους)	€ εκατ. (1.242)	(1.219)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων των κερδών/ (ζημιών) από τους προνομιούχους τίτλους)	€ εκατ. (1.138)	(1.044)
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	<i>Αριθμός μετοχών</i> 308.970.488	115.175.594
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή		
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	€ <u>(4,02)</u>	<u>(10,58)</u>
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	€ <u>(3,68)</u>	<u>(9,06)</u>

Οι βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές ανά μετοχή από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 ανήλθαν σε € 0,34 (2014: € 1,52 ζημιές).

Οι βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές ανά μετοχή για το 2014 έχουν προσαρμοσθεί ώστε να ληφθεί υπόψη η συνένωση των κοινών μετοχών (reverse split) με αναλογία 100 παλαιές για κάθε 1 νέα κοινή μετοχή βάσει των αποφάσεων της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης της 16 Νοεμβρίου 2015 (σημ. 39).

Η Σειρά Δ των προνομιούχων τίτλων (σημ. 41) δε λήφθηκε υπόψη στον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών / (ζημιών) ανά μετοχή, δεδομένου ότι η μετατροπή της δε θα επιδρούσε μειωτικά στον εν λόγω υπολογισμό.

19. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο	553	579
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	1.245	1.369
	1.798	1.948
εκ των οποίων:		
Υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες	559	856
Καταθέσεις στην ΕΚΤ	-	150

Οι υποχρεωτικές καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες, περιλαμβάνουν (α) καταθέσεις αξίας € 559 εκατ. (2014: € 822 εκατ.) στην Τράπεζα της Ελλάδος και στις λοιπές κεντρικές τράπεζες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το ελάχιστο μέσο μηνιαίο υπόλοιπο που υποχρεούνται να τηρούν οι τράπεζες και το μεγαλύτερο μέρος των οποίων είναι άμεσα διαθέσιμο, εφόσον τηρείται το ελάχιστο μέσο μηνιαίο υπόλοιπο και (β) για το 2014 καταθέσεις αξίας € 34 εκατ. στην Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας, σύμφωνα με τις εποπτικές ρυθμίσεις που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

20. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες)	1.239	1.092
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	906	823
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	25
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	60	38
Σύνολο	2.205	1.978

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι (Κέρδη)/ζημιές από πωλήσεις	(83)	(95)
Έσοδα από μερίσματα	(15)	(72)
	(2)	(3)
Σύνολο	(100)	(170)

21. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ενεχυριασμένες καταθέσεις σε τράπεζες	1.889	2.225
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών	530	427
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	389	407
Σύνολο	2.808	3.059

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι ενεχυριασμένες καταθέσεις του Ομίλου σε τράπεζες περιλάμβαναν κυρίως εξασφαλίσεις σχετικές με τις συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου για συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα και για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων (CSAs, GMRA). Επιπρόσθετα, περιλάμβαναν ποσό € 13 εκατ. που σχετίζεται με τη πώληση των δραστηριοτήτων του Ομίλου στη Τουρκία.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ελλάδα	10	14
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	2.692	2.537
Λοιπές χώρες	106	508
Σύνολο	2.808	3.059

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

22. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένου του εμπορικού χαρτοφυλακίου)

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Ομόλογα		
- Ομόλογα ελληνικού δημοσίου	12	10
- Έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου	-	33
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	72	55
- Λοιποί εκδότες	1	0
	<u>85</u>	<u>98</u>
Προϊόντα Unit linked (σημ. 17)	-	243
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	<u>15</u>	<u>19</u>
	<u>15</u>	<u>262</u>
Σύνολο	<u>100</u>	<u>360</u>

23. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από τον Όμιλο ανά κατηγορία προϊόντος και σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2015			31 Δεκεμβρίου 2014		
	Ονομαστική αξία € εκατ.	Εύλογη αξία Απαιτήσεων € εκατ.	Υποχρεώσεων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	Εύλογη αξία Απαιτήσεων € εκατ.	Υποχρεώσεων € εκατ.
Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση και διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	17.436	1.645	1.429	18.704	1.775	1.564
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	3.964	49	99	6.155	119	162
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	1.784	77	147	2.914	101	100
- Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ ανταλλαγής συναλλάγματος	2.633	17	34	1.942	16	20
- Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος	406	3	1	918	14	13
- Παράγωγα επί εμπορευμάτων	142	17	17	206	27	26
- Τίτλοι παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (Warrants)	2.403	10	-	2.381	17	-
- Λοιπά (βλέπε παρακάτω)	48	0	0	346	4	6
		<u>1.818</u>	<u>1.727</u>		<u>2.073</u>	<u>1.891</u>
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	<u>978</u>	(0)	361	<u>1.188</u>	0	415
		<u>(0)</u>	<u>361</u>		0	415
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	312	0	64	430	-	98
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	<u>3.266</u>	<u>66</u>	<u>207</u>	<u>4.301</u>	61	71
		<u>66</u>	<u>271</u>		61	169
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού						
- Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ ανταλλαγής συναλλάγματος	-	-	-	20	-	0
		-	-		-	0
Σύνολο παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων		<u>1.884</u>	<u>2.359</u>		<u>2.134</u>	<u>2.475</u>

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα λοιπά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επί δεικτών και επιτοκίων που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο, δικαιώματα προαίρεσης δεικτών που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο και προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος ανοιχτού χρόνου εκτέλεσης.

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμψηφισμό των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρέχονται στις σημειώσεις 7.3 και 7.2.1.4, αντίστοιχα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή του σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.4. Συγκεκριμένα:

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των ομολόγων επενδυτικού χαρτοφυλακίου σταθερού επιτοκίου ή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες κυμαινόμενου επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα. Το 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 42 εκατ. (2014: € 76 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην εύλογη αξία των μέσων αντιστάθμισης και € 35 εκατ. ζημιά (2014: € 74 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην εύλογη αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο.

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών των κυμαινόμενου επιτοκίου ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ή καταθέσεων, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα, ή των μη αναγνωρισμένων πιθανών μελλοντικών συναλλαγών. Το 2015, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2014: μηδέν).

(γ) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και/ή δάνεια τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του συναλλαγματικού κινδύνου που συνδέεται με την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων νομισματικών στοιχείων που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική. Τα αποτελέσματα αυτών εμφανίζονται στο αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών των ιδίων κεφαλαίων. Το 2015, δάνεια € 330 εκατ., τα οποία αναλύονται σε 1,5 δις. RON, (2014: € 334 εκατ. τα οποία αντιστοιχούν σε 1.5 δις. RON), είχαν ως αποτέλεσμα συναλλαγματικά κέρδη για την χρήση € 3 εκατ. (2014: € 2 εκατ. κέρδη), τα οποία επηρέασαν θετικά το αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Ελλάδα	Λοιπές		Σύνολο
		Ευρωπαϊκές	Λοιπές	
	χώρες	χώρες		
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Δημόσιο	1.065	-	-	1.065
Τράπεζες	17	332	418	767
Επιχειρήσεις	46	5	1	52
	1.128	337	419	1.884

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Ελλάδα	Λοιπές		Σύνολο
		Ευρωπαϊκές	Λοιπές	
	χώρες	χώρες		
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Δημόσιο	1.198	0	0	1.198
Τράπεζες	27	448	383	858
Επιχειρήσεις	60	5	13	78
	1.285	453	396	2.134

Σημείωση: Η έκθεση του Ομίλου σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ανά γεωγραφικό τομέα παρουσιάζεται σύμφωνα με την χώρα εγκατάστασης του αντισυμβαλλόμενου (άμεσος κίνδυνος), με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει σύμβαση ISDA/CSA την οποία εγγυάται η μητρική εταιρία του αντισυμβαλλόμενου, οπότε και λαμβάνεται υπόψη η χώρα εγκατάστασης της εν λόγω μητρικής εταιρίας (έκθεση στον κίνδυνο της τελικής χώρας).

24. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	31 Δεκεμβρίου 2015	31 Δεκεμβρίου 2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Επιχειρηματικά δάνεια	19.606	19.475
Στεγαστικά δάνεια	18.261	18.355
Καταναλωτικά δάνεια ⁽¹⁾	6.570	6.768
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	7.246	7.283
	51.683	51.881
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης (σημ. 25)	(11.790)	(9.748)
	39.893	42.133

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των πιστωτικών καρτών

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 τα συνολικά δάνεια προ απομείωσης επηρεάστηκαν σημαντικά από την ανατίμηση του ελβετικού φράγκου (CHF) και του δολαρίου (USD) έναντι του Ευρώ στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2015, η οποία οδήγησε σε αύξηση τους κατά € 0,8 δις περίπου.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2014, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, ο Όμιλος μετέφερε συγκεκριμένα απομειωμένα εταιρικά ομολογιακά δάνεια από το χαρτοφυλάκιο «Διαθεσίμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες» που πληρούσαν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και είναι σε θέση να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον ή μέχρι τη λήξη τους. Η μεταφορά των ομολογιακών δανείων πραγματοποιήθηκε στην εύλογη αξία € 150 εκατ. (€ 592 εκατ. μείον προσαρμογές στην εύλογη αξία € 442 εκατ.) την 30 Σεπτεμβρίου 2014, η οποία αποτελεί και το αναπόσβεστο κόστος αυτών κατά την ανωτέρω ημερομηνία μεταφοράς.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των προαναφερθέντων αναταξινομημένων δανείων ανήλθε σε € 94 εκατ. που προσεγγίζει την εύλογη αξία τους και αναγνωρίστηκαν ζημιές απομείωσης € 23 εκατ. στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Σε περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία δεν είχαν αναταξινομηθεί, δεν θα είχε αναγνωρισθεί κάποιο ποσό στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:		
Έως 1 έτος	657	707
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	447	461
Άνω των 5 ετών	541	600
	1.645	1.768
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(155)	(177)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.490	1.591
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(536)	(441)
	954	1.150
Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται παρακάτω:		
Έως 1 έτος	632	678
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	376	383
Άνω των 5 ετών	482	530
	1.490	1.591
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(536)	(441)
	954	1.150

25. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Η κίνηση της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους ανά κατηγορία δανείων αναλύεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Επιχειρηματικά	Στεγαστικά	Καταναλωτικά ⁽¹⁾	Μικρές	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	επιχειρήσεις	€ εκατ.
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.063	1.477	2.465	1.743	9.748
Προβλέψεις χρήσης	902	838	361	564	2.665
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	1	1	11	1	14
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων	(196)	(53)	(22)	(23)	(294)
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ζημιών απομείωσης	(94)	(82)	(9)	(112)	(297)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	17	(9)	(41)	(13)	(46)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.693	2.172	2.765	2.160	11.790
	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Επιχειρηματικά	Στεγαστικά	Καταναλωτικά ⁽¹⁾	Μικρές	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	επιχειρήσεις	€ εκατ.
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	2.927	1.080	2.368	1.513	7.888
Προβλέψεις χρήσης	928	537	320	479	2.264
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	1	0	12	1	14
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων	(102)	(13)	(167)	(100)	(382)
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ζημιών απομείωσης	(93)	(70)	(10)	(113)	(286)
Προβλέψεις απομείωσης για μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(43)	(46)	(2)	(36)	(127)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	3	(11)	(56)	(1)	(65)
	3.621	1.477	2.465	1.743	9.306
Προσαρμογή για δάνεια που αναταξινομήθηκαν (σημ. 24)	442	-	-	-	442
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.063	1.477	2.465	1.743	9.748

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των πιστωτικών καρτών

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στις οποίες προβαίνει η Διοίκηση του Ομίλου κατά την εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αξιολογούνται διαρκώς, ειδικά σε συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας, λαμβάνοντας υπόψη την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση και τις προσδοκίες σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις που θεωρούνται εύλογες, όπως περιγράφεται στη σημ. 3.1.

Οι οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα, το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο του 2015, όπως οι εκτεταμένες διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ελληνικής κυβέρνησης και των Θεσμών σχετικά με το δεύτερο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής που έληξε τον Ιούνιο του 2015, η επιβολή μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων σε συνδυασμό με την προσωρινή τραπεζική αργία, η ανάγκη για την εκ νέου ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών, καθώς επίσης και το τρίτο πρόγραμμα διάσωσης που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ένα νέο πακέτο μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας, οδήγησαν στην επαναξιολόγηση των βασικών παραδοχών που λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών.

Ειδικότερα, ο Όμιλος εκτίμησε τη χρηματοοικονομική επίδοση των πιστούχων, την αξία ανάκτησης των υφιστάμενων εξασφαλίσεων και προσαρμόσε τα μοντέλα επιμέτρησης των προβλέψεων απομείωσης έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη:

(α) η επίπτωση των ανωτέρω εξελίξεων στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας έως το 2016, δηλ. αυξημένη αβεβαιότητα των αγορών, που σχετίζεται κυρίως με την ικανοποιητική εφαρμογή των μέτρων δημοσιονομικής πειθαρχίας και τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας, επιδείνωση των δεικτών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, συνέχιση του υψηλού ποσοστού ανεργίας, αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης και μείωση της εισαγωγικής/εξαγωγικής δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα, την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι μακροοικονομικές παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη από τον Όμιλο κατά την εκτίμηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών είναι εκείνες που παρείχε ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism – SSM) τον Αύγουστο 2015 σχετικά με το ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, δηλ. μείωση κατά 2,3% το 2015, μείωση κατά 1,3% το 2016, αύξηση κατά 2,7% το 2017, καθώς και το επίπεδο του ποσοστού ανεργίας, δηλ. 26,9% το 2015, 27,1% το 2016 και 25,7% το 2017. Προγενέστερα των ανωτέρω οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, ο Όμιλος εφάρμοσε τις δικές του παραδοχές για τις αντίστοιχες μακροοικονομικές μεταβλητές, δηλ. αύξηση του ρυθμού μεταβολής του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά 0,2% το 2015, 2,0% το 2016 και 2,5% το 2017 και σταδιακή μείωση του ποσοστού ανεργίας σε 25,7% το 2015, 24,0% το 2016 και 22,0% το 2017.

(β) η καθοδική τάση της αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα και η εκτιμώμενη περαιτέρω καθυστέρηση της περιόδου ανάκαμψης αυτής. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι τιμές των οικιστικών και εμπορικών ακινήτων που λήφθηκαν υπόψη από τον Όμιλο κατά την εκτίμηση των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αποτελούν κοινή εκτίμηση των οικονομολόγων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, καθώς και εκτίμηση του Ομίλου. Ειδικότερα, οι τιμές των οικιστικών ακινήτων αναμένεται να μειωθούν κατά 5,8% το 2015, 2,4% το 2016 και να αυξηθούν κατά 1,6% το 2017. Από την άλλη, οι τιμές των εμπορικών ακινήτων αναμένεται να μειωθούν κατά 3,7% το 2015, 0,3% το 2016 και να αυξηθούν κατά 1,3% το 2017. Προγενέστερα των ανωτέρω οικονομικών και πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, βάσει της πιο πρόσφατα διαθέσιμης πληροφόρησης για τις αντίστοιχες μεταβλητές, όπως αυτές είχαν δημοσιευτεί από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority – EBA) και λήφθηκαν υπόψη από τον Όμιλο, προβλεπόταν αναφορικά με τις τιμές των κατοικιών μείωσή τους κατά 3,7% το 2015 και 1,2% το 2016 και αναφορικά με τις τιμές των εμπορικών ακινήτων μείωσή τους κατά 0,8% το 2015 και αύξησή τους κατά 0,6% το 2016.

Επιπρόσθετα, λόγω των επικαιροποιημένων εκτιμήσεων στις τιμές των ακινήτων, καθώς και της αναθεωρημένης πληροφόρησης σχετικά με τον αριθμό διενεργούμενων πράξεων αγοροπωλησιών ακινήτων και του εύρους των τιμών στις οποίες αυτές διενεργούνται, ο Όμιλος εφάρμοσε συντηρητικότερες αναμορφώσεις στις αξίες των εξασφαλίσεων, με σκοπό να αντικατοπτρίζουν επαρκώς το ανακτήσιμο ποσό τους.

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2015, αξιολογώντας την επάρκεια των προβλέψεων απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών, ο Όμιλος έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα του Ελέγχου της Ποιότητας των Στοιχείων Ενεργητικού (AQR) του 2015 και των υποκείμενων παραδοχών, η επίπτωση των οποίων καλύφθηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2015 στον κατάλληλο βαθμό, από την υπάρχουσα πολιτική απομείωσης του Ομίλου και εντός του πλαισίου των αναθεωρημένων εκτιμήσεων, όπως περιγράφονται ανωτέρω (βλέπε επίσης σημ. 3).

Συνεπώς, για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 902 εκατ. και € 1.763 εκατ. για τα επιχειρηματικά δάνεια και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής, αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψη τη συσχέτιση των σημαντικών παραμέτρων που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για την επιμέτρηση των προβλέψεων απομείωσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν είναι εφικτή η αξιόπιστη ποσοτικοποίηση της διακριτής επίπτωσης κάθε σημαντικής παραμέτρου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

26. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	4.282	5.626
Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	11.391	11.566
Χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδυτικών τίτλων	618	657
	16.291	17.849

Το 2008 και το 2010, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 39, ο Όμιλος μετέφερε χρεωστικούς τίτλους που πληρούσαν τα κριτήρια από το χαρτοφυλάκιο των «Διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανειακών χρεωστικών τίτλων», το οποίο αποτιμάται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης. Οι τόκοι από τους τίτλους που έχουν μεταφερθεί, συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των τίτλων που έχουν μεταφερθεί, ανερχόταν σε € 1.011 εκατ. Εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η παραπάνω μεταφορά, η μεταβολή στην εύλογη αξία των μεταφερθέντων τίτλων για την περίοδο από την ημερομηνία μεταφοράς έως την 31 Δεκεμβρίου 2015, θα είχε ως αποτέλεσμα € 339 εκατ. ζημιές, μετά από φόρους, οι οποίες θα αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων.

26.1 Ταξινόμηση των επενδυτικών τίτλων ανά κατηγορία

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του ευρωπαϊκού ΤΧΣ	-	10.042	-	10.042
- Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	784	881	-	1.665
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	2.157	-	-	2.157
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	981	311	394	1.686
- Λοιποί εκδότες	225	157	224	606
	4.147	11.391	618	16.156
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	135	-	-	135
Σύνολο	4.282	11.391	618	16.291

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του ευρωπαϊκού ΤΧΣ	-	10.061	-	10.061
- Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	683	891	-	1.574
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	2.377	-	-	2.377
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	2.013	411	372	2.796
- Λοιποί εκδότες	259	203	285	747
	5.332	11.566	657	17.555
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	294	-	-	294
Σύνολο	5.626	11.566	657	17.849

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

26.2 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	5.626	11.566	657	17.849
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	(84)	(127)	(44)	(255)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	92	-	-	92
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	100	(22)	5	83
Απόσβεση αποτίμησης των μεταφερθέντων τίτλων	-	2	2	4
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	(15)	-	(15)
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ζημιών	(6)	-	9	3
Συναλλαγματικές διαφορές	22	10	8	40
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(1.468)	(23)	(19)	(1.510)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	4.282	11.391	618	16.291

	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	3.113	14.862	741	18.716
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	2.725	(3.413)	(67)	(755)
Μεταφορές σε δάνεια (σημ. 24)	(150)	-	-	(150)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(47)	-	-	(47)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	93	20	1	114
Απόσβεση αποτίμησης των μεταφερθέντων τίτλων	-	2	2	4
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	74	-	74
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ζημιών	(64)	-	(29)	(93)
Συναλλαγματικές διαφορές	28	21	9	58
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(72)	-	(0)	(72)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	5.626	11.566	657	17.849

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

26.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων, αναγνωρίζονται στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(37)	49
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία	131	(47)
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος	(33)	16
	98	(31)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(33)	(85)
Μεταφορά ζημιών απομείωσης στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	7	12
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος σε καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	5	11
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος επί ζημιών απομείωσης που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	(2)	(3)
	(23)	(65)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας/ απόσβεση της αποτίμησης	16	12
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος	(3)	(2)
	13	10
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	51	(37)

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων περιλαμβάνει συσσωρευμένα κέρδη σχετικά με τις κατεχόμενες προς πώληση ασφαλιστικές δραστηριότητες ποσού € 79 εκατ. (2014: € 61 εκατ. κέρδη) (σημ. 17).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

27. Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2015, που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015:

<u>Επωνυμία εταιρείας</u>	<u>Σημείωση</u>	<u>Ποσοστό συμμετοχής</u>	<u>Χώρα εγκατάστασης</u>	<u>Τομέας δραστηριότητας</u>
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Εταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών και φορολογικών υπηρεσιών
Cloud Hellas Κτηματική Α.Ε.		20,48	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Ασφαλιστικές Υπηρεσίες Α.Ε.Μ.Α.		100,00	Ελλάδα	Μεσίτεια ασφαλίσεων
Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank A.E. Οργανωτικών Συστημάτων Μισθοδοσίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών		100,00	Ελλάδα	Παροχή υπηρεσιών μισθοδοσίας και συμβουλευτικών υπηρεσιών
Eurobank Equities Α.Ε.Π.Ε.Υ.		100,00	Ελλάδα	Χρηματιστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Ergasias Leasing Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors Α.Ε.Π.Ε.Α.		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Eurobank Υπηρεσίες Διαχείρισης Απαιτήσεων Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Διαχείριση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων πελατών
Eurobank Υπηρεσίες Προώθησης και Διαχείρισης Προϊόντων Καταναλωτικής και Στεγαστικής Πίστης Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Προώθηση/ διαχείριση προϊόντων καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης
GRIVALIA PROPERTIES Α.Ε. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία		20,48	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες ακινήτων
Eurobank Υπηρεσίες Ενημέρωσης Οφειλετών Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Ενημέρωση οφειλετών με ληξιπρόθεσμες οφειλές
Eurolife ERB Α.Ε.Γ.Α.		100,00	Ελλάδα	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Eurolife ERB Α.Ε.Α.Ζ.		100,00	Ελλάδα	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων		50,00	Ελλάδα	Διαχείριση πιστωτικών καρτών και παροχή λοιπών υπηρεσιών
Eurobank ERB Α.Ε.Δ.Α.Κ.	θ	100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών	η	100,00	Ελλάδα	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Διεθνής Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία	β	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D.		99,99	Βουλγαρία	Τράπεζα
Bulgarian Retail Services A.D.		100,00	Βουλγαρία	Παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και διαχείριση πιστωτικών καρτών
ERB Property Services Sofia A.D.		100,00	Βουλγαρία	Υπηρεσίες ακινήτων
ERB Leasing E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
IMO 03 E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Central Office E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Property Investments Sofia E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Rila E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd		100,00	Νησιά Cayman	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Funding Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Eurobank Cyprus Ltd		100,00	Κύπρος	Τράπεζα
CEH Balkan Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
Chamia Enterprises Company Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού
ERB New Europe Funding III Ltd		100,00	Κύπρος	Παροχή Πιστώσεων
Foramnio Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις Ακινήτων
NEU 03 Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU II Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU BG Central Office Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Grivalia Hospitality S.A.	γ	20,48	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Grivalia New Europe S.A.	ε	20,48	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Funding II B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Bancpost S.A.	λ	99,15	Ρουμανία	Τράπεζα
Eliade Tower S.A.		20,48	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB IT Shared Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
ERB Leasing IFN S.A.		100,00	Ρουμανία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Retail Services IFN S.A.		100,00	Ρουμανία	Διαχείριση πιστωτικών καρτών
ERB ROM Consult S.A.		100,00	Ρουμανία	Συμβουλευτικές Υπηρεσίες
Eurobank Finance S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες
Eurobank Property Services S.A.	ι	100,00	Ρουμανία	Υπηρεσίες ακινήτων
Eurolife ERB Asigurari De Viata S.A.		100,00	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

<u>Επωνυμία εταιρείας</u>	<u>Σημείωση</u>	<u>Ποσοστό συμμετοχής</u>	<u>Χώρα εγκατάστασης</u>	<u>Τομέας δραστηριότητας</u>
Eurolife ERB Asigurari Generale S.A.		100,00	Ρουμανία	Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
IMO Property Investments Bucuresti S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO-II Property Investments S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Retail Development S.A.		20,48	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Seferco Development S.A.		20,48	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank A.D. Beograd		99,98	Σερβία	Τράπεζα
ERB Asset Fin d.o.o. Beograd	στ	100,00	Σερβία	Υπηρεσίες διαχείρισης περιουσίας
ERB Leasing A.D. Beograd		99,99	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Property Services d.o.o. Beograd	κ	100,00	Σερβία	Υπηρεσίες ακινήτων
IMO Property Investments A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Reco Real Property A.D.		20,48	Σερβία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Istanbul Holding A.S.		100,00	Τουρκία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Public J.S.C. Universal Bank		99,97	Ουκρανία	Τράπεζα
ERB Property Services Ukraine LLC		100,00	Ουκρανία	Υπηρεσίες ακινήτων
ERB Hellas Plc		100,00	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anartyxi II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anartyxi SME I Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Daneion 2007-1 Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Daneion APC Ltd		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion II Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion III Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion IV Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion Mortgage Finance Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

Ο Όμιλος κατέχει λιγότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου στην GRIVALIA PROPERTIES A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία και τις θυγατρικές εταιρείες της: Cloud Hellas Κτηματική A.E., Ελλάδα, Eliade Tower S.A., Retail Development S.A., Seferco Development S.A., Ρουμανία, Reco Real Property A.D., Σερβία, Grivalia Hospitality S.A., Λουξεμβούργο και Grivalia New Europe S.A., Λουξεμβούργο («υπό-όμιλος GRIVALIA»), οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει των όρων σχετικής συμφωνίας. Επιπλέον ο Όμιλος κατέχει το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου στην Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων, που ενοποιείται πλήρως. Η Τράπεζα, με τη σύμφωνη γνώμη του άλλου μετόχου που κατέχει το υπόλοιπο 50% του μετοχικού κεφαλαίου, έχει ορίσει τη πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και κατευθύνει τις τρέχουσες δραστηριότητες που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εταιρείας.

Οι ακόλουθες εταιρείες δεν περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κυρίως λόγω μη σημαντικότητας:

- (i) Εταιρείες χαρτοφυλακίου εταιρειών ειδικού σκοπού του Ομίλου για τη συγκέντρωση κεφαλαίων: Anartyxi II Holdings Ltd, Anartyxi SME I Holdings Ltd, Daneion Holdings Ltd, Karta II Holdings Ltd, Themeleion III Holdings Ltd και Themeleion IV Holdings Ltd
- (ii) Εταιρείες οι οποίες είναι αδρανείς/υπό ρευστοποίηση: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ε., Ξενοδοχεία της Ελλάδος Α.Ε., Proton Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- (iii) Εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E., Provet A.E. και Promivet A.E.

(α) Global Διαχείριση Κεφαλαίων Α.Ε.Π.Ε.Υ., Ελλάδα

Τον Απρίλιο 2015, ολοκληρώθηκε η διαδικασία ρευστοποίησης της εταιρείας.

(β) Διεθνής Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία, Ελλάδα

Το Μάιο 2015, ο Όμιλος απέκτησε το 100% των μετοχών της Διεθνής Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία μέσω της θυγατρικής εταιρείας Eurolife ERB Ανώνυμος Εταιρεία Ασφαλίσεων Ζωής. Η συναλλαγή αναγνωρίστηκε ως απόκτηση περιουσιακού στοιχείου το οποίο δεν αποτελεί επιχείρηση, καθώς το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της αποκτώμενης εταιρείας ήταν ένα κενό κτίριο και συνεπώς δεν προέκυψε υπεραξία.

(γ) Grivalia Hospitality S.A., Λουξεμβούργο

Τον Ιούνιο 2015, η GRIVALIA PROPERTIES A.E.E.A.Π. ίδρυσε ως 100% θυγατρική της, την Grivalia Hospitality S.A., με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται σε 20,48%.

(δ) Byzantium Finance Plc, Ηνωμένο Βασίλειο

Τον Ιούνιο 2015, ολοκληρώθηκε η διαδικασία ρευστοποίησης της εταιρείας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- (ε) **Grivalia New Europe S.A., Λουξεμβούργο**
Τον Ιούλιο 2015, η GRIVALIA PROPERTIES A.E.E.A.Π. ίδρυσε ως 100% θυγατρική της, την Grivalia New Europe S.A., με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται σε 20,48%.
- (στ) **ERB Asset Fin d.o.o. Beograd, Σερβία**
Το Σεπτέμβριο 2015, αποφασίστηκε η ρευστοποίηση της εταιρείας.
- (ζ) **Eurobank Ergasias Leasing A.E. Ελλάδα**
Το Δεκέμβριο 2015, η Eurobank Ergasias Leasing A.E συγχωνεύτηκε με την T Credit Ανώνυμη Εταιρεία Λειτουργικών Μισθώσεων.
- (η) **Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, Ελλάδα**
Το Δεκέμβριο 2015, ο Όμιλος ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με τη Fairfax Financial Holdings Limited για τη διάθεση του 80% της συμμετοχής του στη Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 17).

Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές χωρίς την απώλεια ελέγχου

- (θ) **Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ., Ελλάδα (πρώην Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου - Ελληνικών Ταχυδρομείων)**
Τον Ιανουάριο 2015, ο Όμιλος απέκτησε το 49% της «Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου-Ελληνικών Ταχυδρομείων» από την «Ελληνικά Ταχυδρομεία Α.Ε. (ΕΛΤΑ)», με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 100%. Το Σεπτέμβριο 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας αποφάσισε τη ρευστοποίηση της. Το Νοέμβριο 2015, η επωνυμία της εταιρείας Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου-Ελληνικών Ταχυδρομείων μεταβλήθηκε σε Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ.
- (ι) **Eurobank Property Services S.A., Ρουμανία**
Τον Μάρτιο 2015, ο Όμιλος απέκτησε το 20% της Eurobank Property Services S.A. από τη Lamda Development S.A, με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 100%.
- (κ) **ERB Property Services d.o.o. Beograd, Σερβία**
Τον Απρίλιο 2015, ο Όμιλος απέκτησε το 20% της ERB Property Services d.o.o. Beograd από τη Lamda Development S.A, με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 100%.
- (λ) **Bancpost S.A., Ρουμανία**
Τον Ιούνιο 2015, ο Όμιλος απέκτησε το 0,04% της Bancpost S.A., με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 99,15%.

Το 2014, οι μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές χωρίς την απώλεια ελέγχου είναι οι παρακάτω:

(i) GRIVALIA PROPERTIES A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία, Ελλάδα

Μετά την ολοκλήρωση των συναλλαγών με τη Fairfax Financial Holdings Limited και τους θεσμικούς επενδυτές, το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στον υπο-όμιλο GRIVALIA μειώθηκε από 55,94% σε 20,48% (εκ του οποίου ποσοστό 0,48% κατέχεται έμμεσα μέσω των ασφαλιστικών εταιρειών του Ομίλου) χωρίς απώλεια ελέγχου. Οι συναλλαγές είχαν ως επίπτωση μια μείωση στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους κατά € 45 εκατ.

(ii) ERB Property Services Sofia A.D., Βουλγαρία

Τον Οκτώβριο του 2014, η Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε. απέκτησε από την Lamda Development A.E. το 20% της ERB Property Services Sofia A.D., με συνέπεια το συνολικό ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία να ανέρχεται πλέον σε 100%.

Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές με απώλεια ελέγχου

Κατά το 2015 και το 2014, δεν υπήρξαν μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές του Ομίλου που να οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Θυγατρικές εταιρείες με σημαντικά δικαιώματα τρίτων

Η GRIVALIA PROPERTIES A.E.E.A.Π. και οι θυγατρικές της είναι οι μοναδικές εταιρείες με σημαντικά δικαιώματα τρίτων που ανέρχονται σε 79,52% το 2015 (2014: 79,52%). Οι οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τον υπο-όμιλο GRIVALIA, πριν από ενδοομιλικές απαλοιφές με τις λοιπές εταιρείες του Ομίλου, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Συνολικά έσοδα	60	61
Συνολικά έξοδα	(27)	(28)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	33	33
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρά θέση	(0)	(0)
Συνολικό αποτέλεσμα	33	33
Συνολικό αποτέλεσμα που αναλογεί σε δικαιώματα τρίτων	26	24
Σύνολο ενεργητικού	915	919
Σύνολο υποχρεώσεων	78	84
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία	837	835
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία που αναλογούν σε δικαιώματα τρίτων	667	664
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) λειτουργικές δραστηριότητες	45	37
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) επενδυτικές δραστηριότητες	(76)	(211)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(42)	168
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	(73)	(5)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	185	191
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	112	185
Μερίσματα που πληρώθηκαν σε δικαιώματα τρίτων	24	12

Η χώρα δραστηριοποίησης των εταιρειών του υπο-ομίλου GRIVALIA είναι η ίδια με τη χώρα εγκατάστασής τους.

Τα δικαιώματα ψήφου που αναλογούν στα δικαιώματα τρίτων είναι αντίστοιχα του ποσοστού συμμετοχής των τρίτων στις ανωτέρω εταιρείες.

Σημαντικοί περιορισμοί στην δυνατότητα του Ομίλου αναφορικά με την πρόσβαση ή χρήση των περιουσιακών του στοιχείων και τον διακανονισμό των υποχρεώσεων του

Ο Όμιλος δεν έχει σημαντικούς περιορισμούς αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης ή χρήσης των περιουσιακών του στοιχείων και διακανονισμού των υποχρεώσεων του, εκτός από αυτούς που απορρέουν από κανονιστικές ή νομοθετικές απαιτήσεις, από συμβατικούς όρους, καθώς και από τα δικαιώματα προστασίας των μετόχων μειοψηφίας, ως ακολούθως:

- Οι θυγατρικές τράπεζες και οι λοιπές θυγατρικές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα του Ομίλου, υπόκεινται σε εποπτικούς περιορισμούς και στις απαιτήσεις των κεντρικών τραπεζών των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Το εποπτικό αυτό πλαίσιο απαιτεί από τις θυγατρικές εταιρείες να τηρούν ελάχιστα κεφαλαιακά αποθέματα και συγκεκριμένους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών αναφορικά με την έκθεση τους και/ή τη μεταφορά κεφαλαίων προς την Τράπεζα και τις άλλες θυγατρικές εντός του Ομίλου. Κατά συνέπεια, ακόμη και όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των θυγατρικών εταιρειών δεν είναι ενεχυριασμένα σε επίπεδο εταιρείας, η μεταφορά τους εντός του Ομίλου μπορεί να είναι περιορισμένη λόγω του υπάρχοντος εποπτικού πλαισίου. Σε αυτή την περίπτωση, ο εντοπισμός μεμονωμένων στοιχείων ισολογισμού, τα οποία δεν μπορούν να μεταφερθούν, δεν είναι εφικτός, εκτός από το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για χρηματοδότηση από την ΕΚΤ που διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου (σημ. 7.2.3). Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών χρηματοπιστωτικού τομέα, προ ενδοεταιρικών απαλοιφών, ανήλθε σε € 16,8 δις και € 14,9 δις, αντίστοιχα (2014: €17,9 δις και € 15,6 δις).
- Οι θυγατρικές εταιρείες λειτουργούν βάσει καθορισμένου νομικού πλαισίου, το οποίο αφορά κυρίως στο ύψος του μετοχικού τους κεφαλαίου και στα συνολικά ίδια κεφάλαια που πρέπει να τηρούν, στη διανομή κεφαλαίων και ειδικών αποθεματικών, καθώς και στην πληρωμή μερισμάτων στους κατόχους κοινών μετοχών. Πληροφορίες αναφορικά με τα μη διανεμόμενα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποθεματικά του Ομίλου παρέχεται στην σημ. 42. Επιπροσθέτως, η διανομή μερίσματος στους κατόχους προνομιούχων μετοχών, καθώς και στους κατόχους προνομιούχων τίτλων υπόκεινται σε περιορισμούς που απορρέουν από το Νόμο 3723/2008 σε συνδυασμό με το Νόμο 2190/1920 (σημ. 40) και το ενημερωτικό δελτίο των προνομιούχων τίτλων (σημ. 41), αντίστοιχα.

- Οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρείες του Ομίλου, οι οποίες επίσης υπόκεινται σε περιορισμούς βάσει του εποπτικού και νομικού τους πλαισίου λειτουργίας, διακρατούν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού προκειμένου να ικανοποιήσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των ασφαλισμένων ποσού € 1.772 εκατ. (2014: 1.799 εκατ.), προ ενδοεταιρικών απαλοιφών.
- Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ως εξασφάλιση για συναλλαγές συμφωνιών επαναγοράς (repo) και παραγώγων, εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς κεντρικές και άλλες τράπεζες, καθώς και για τιτλοποιήσεις. Ως εκ τούτου, τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού δεν επιτρέπεται να μεταφερθούν εντός του Ομίλου. Πληροφορίες σχετικά με τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου παρατίθεται στις σημ. 21, 32 και 43.
- Ο Όμιλος υποχρεούται να διατηρεί καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες και επιπλέον προβαίνει σε ενεχυρίαση ταμειακών διαθεσίμων προκειμένου να λάβει χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα. Πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες παρατίθενται στη σημ. 19.
- Σύμφωνα με τους όρους της Συμφωνίας των Μετόχων της GRIVALIA PROPERTIES A.E. Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία, οι μέτοχοι μειοψηφίας έλαβαν συγκεκριμένα δικαιώματα προστασίας σύμφωνα με τα οποία απαιτείται η συγκατάθεση τους για συγκεκριμένες σημαντικές συναλλαγές και συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη που αφορούν στο σύνολο του ενεργητικού και στις υποχρεώσεις του ομίλου της GRIVALIA PROPERTIES, προ ενδοεταιρικών απαλοιφών, ποσού € 915 εκατ. και € 78 εκατ., αντίστοιχα.

28. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε διαφόρους τύπους οικονομικών οντοτήτων, όπως φορείς τιτλοποίησης, αμοιβαία κεφάλαια και ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.

Οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης είναι η οικονομική οντότητα που έχει σχεδιαστεί ώστε τα δικαιώματα ψήφου ή παρόμοια δικαιώματα να μην αποτελούν τον κυρίαρχο παράγοντα για την άσκηση ελέγχου της οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης, όπως όταν τα τυχόν δικαιώματα ψήφου αφορούν μόνο διοικητικά καθήκοντα και οι σχετικές δραστηριότητες κατευθύνονται μέσω συμβατικών ρυθμίσεων. Μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης συχνά έχει περιορισμένες δραστηριότητες, έναν περιορισμένο και σαφώς καθορισμένο σκοπό, ανεπαρκή κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της χωρίς τη χρήση χρηματοδότησης μειωμένης εξασφάλισης και χρηματοδότησης με την μορφή πολλαπλών, συμβατικά συνδεδεμένων, τίτλων προς επενδυτές που δημιουργούν συγκεντρώσεις σε πιστωτικό ή άλλους κινδύνους.

Ως συμμετοχή σε μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης ορίζεται η συμβατική και μη συμβατική σχέση που εκθέτει τον Όμιλο σε μεταβλητές αποδόσεις από την δραστηριότητα της οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης. Παραδείγματα συμμετοχής σε Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης περιλαμβάνουν την διακράτηση χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων, συμβατικές ρυθμίσεις, ενίσχυση της ρευστότητας, πιστωτική ενίσχυση, υπολειμματικές συμμετοχές.

Οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης μπορεί να έχουν συσταθεί από τον Όμιλο ή από τρίτα μέρη και ενοποιούνται όταν η ουσία της σχέσης είναι τέτοια ώστε οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης να ελέγχονται από τον Όμιλο όπως φαίνεται στην σημ. 2.2(i). Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης που πραγματοποιείται αναφορικά με την ύπαρξη υποχρέωσης ενοποίησης, ο Όμιλος συμμετέχει τόσο σε ενοποιούμενες όσο και μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**Ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης**

Ο Όμιλος, στα πλαίσια της εξεύρεσης πηγών χρηματοδότησης, συμμετέχει σε συναλλαγές τιτλοποίησης διαφόρων κατηγοριών δανείων (στεγαστικών, καταναλωτικών, πιστωτικών καρτών και ομολογιακών δανείων) οι οποίες συνήθως έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των παραπάνω στοιχείων ενεργητικού στις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης (φορείς τιτλοποίησης), οι οποίες με την σειρά τους εκδίδουν χρεωστικούς τίτλους διακρατούμενους από επενδυτές και τις εταιρείες του Ομίλου. Οι ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρατίθενται στη σημ. 27.

Ο Όμιλος παρακολουθεί την πιστωτική ποιότητα των τιτλοποιημένων δανείων, καθώς και τη πιστωτική διαβάθμιση των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων, κατά περίπτωση και παρέχει πιστωτική ενίσχυση στους φορείς τιτλοποίησης και/ή μεταφέρει νέα δάνεια στην ομάδα των τιτλοποιημένων δανείων, όπου κρίνεται απαραίτητο, σύμφωνα με τους όρους των ισχυόντων σχετικών συμβατικών ρυθμίσεων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2015, η ονομαστική αξία των χρεωστικών τίτλων που εκδόθηκαν από τους φορείς τιτλοποίησης που ιδρύθηκαν από τον Όμιλο ανήλθε σε € 1.505 εκατ., οι οποίοι διακρατούνταν πλήρως από τις εταιρείες του Ομίλου, προκειμένου να λάβουν εξασφαλισμένη χρηματοδότηση (2014: € 4.945, εκ των οποίων € 4.814 εκατ. διακρατούνταν από τις εταιρείες του Ομίλου).

Ο Όμιλος δεν παρείχε μη συμβατική οικονομική ή άλλη στήριξη σε αυτές τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης και επί του παρόντος δεν έχει πρόθεση να προβεί σε τέτοια στο προσεχές μέλλον.

Μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε συναλλαγές με μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που δεν ελέγχονται από τον Όμιλο, μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, προκειμένου να παράσχει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων και να εκμεταλλευτεί συγκεκριμένες επενδυτικές ευκαιρίες.

Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος συστήνει και διαχειρίζεται οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης προκειμένου να παρέχει στους πελάτες, θεσμικούς ή όχι, επενδυτικές ευκαιρίες. Ακολούθως, ο Όμιλος μέσω των θυγατρικών του εταιρειών Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ., Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ., Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A. και ERB Asset Fin d.o.o. Beograd, μετέχει στη διαχείριση διαφόρων τύπων αμοιβαίων κεφαλαίων, περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων σταθερού εισοδήματος, μετοχικών, funds of funds και διαχείρισης διαθεσίμων.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος δικαιούται να λαμβάνει αμοιβή διαχείρισης και άλλες προμήθειες και μπορεί να έχει επενδύσεις σε αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια για ιδίους επενδυτικούς σκοπούς καθώς και προς όφελος των πελατών του σε σχέση με τα unit linked products.

Ο Όμιλος εμπλέκεται στον αρχικό σχεδιασμό των αμοιβαίων κεφαλαίων και, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις αναφορικά με την επιλογή των επενδύσεων, εντούτοις εντός ενός προκαθορισμένου, από νόμους και κανονισμούς, πλαισίου αποφάσεων. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ασκεί εξουσία επί αυτών των κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, ο Όμιλος πρωταρχικά ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) στην άσκηση των αποφάσεων επί αυτών. Βάσει των ανωτέρω, ο Όμιλος έχει αξιολογήσει ότι δεν έχει έλεγχο επί αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων και ως αποτέλεσμα δεν τα ενοποιεί. Ο Όμιλος δεν έχει καμία συμβατική υποχρέωση να παράσχει οικονομική ενίσχυση στα υπό διαχείριση κεφάλαια και η απόδοση τους δεν είναι εγγυημένη.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος αγοράζει και διακρατεί μερίδια κεφαλαίων τρίτων περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και ιδιωτικών και λοιπών επενδυτικών κεφαλαίων.

Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης, μέσω επενδύσεων σε τιτλοποιημένα στεγαστικά δάνεια και λοιπά τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από αυτές τις εταιρείες.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την λογιστική αξία των συμμετοχών του Ομίλου σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που έχουν αναγνωριστεί στον ενοποιημένο ισολογισμό στις 31 Δεκεμβρίου 2015, η οποία αντιπροσωπεύει τη μέγιστη δυνατή έκθεσή του σε ζημιά από αυτές τις συμμετοχές. Επιπλέον, ο πίνακας παρέχει πληροφορίες αναφορικά με το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που αναγνωρίστηκαν είτε στα αποτελέσματα είτε στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση, κατά την διάρκεια του 2015 (όπως προμήθειες, έσοδα τόκων, καθαρά κέρδη ή ζημιές από επαναμέτρηση και αποαναγνώριση):

31 Δεκεμβρίου 2015			
Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
Τιτλοποιήσεις	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος	Σύνολο
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.

Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού

Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	243	56	25	324
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	-	-	1	1
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	1	-	1
Σύνολο	243	57	26	326
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	1	37	(3)	35

31 Δεκεμβρίου 2014			
Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
Τιτλοποιήσεις	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος	Σύνολο
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.

Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού

Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	285	65	138	488
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	-	7	7	14
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (unit linked)	-	242	-	242
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	1	-	1
Σύνολο	285	315	145	745
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	3	32	3	38

Το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές του Ομίλου αναφορικά με κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος, το οποίο ανήλθε σε € 37 εκατ. το 2015 όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα, αποτελείται κυρίως από αμοιβές διαχείρισης και λοιπές προμήθειες αναφορικά με την διαχείριση των κεφαλαίων. Επιπροσθέτως, από το συνολικό αποτέλεσμα που προέρχεται από τα κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος και το οποίο ανήλθε σε € 3 εκατ. ζημιές, το 2015 όπως περιγράφεται ανωτέρω και προήλθε από κέρδη ή ζημιές επαναμέτρησης και αποαναγνώρισης συμμετοχών, ζημιές ποσού € 0,3 εκατ. αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ € 2,8 εκατ. σχετίζονται με ζημιές που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσης. Το έσοδο αναφορικά με συμμετοχές σε φορείς τιτλοποίησης αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα χρήσης.

Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2015, το σύνολο των στοιχείων ενεργητικού των μη ενοποιούμενων οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης που κατέχονταν από τις προς πώληση ασφαλιστικές δραστηριότητες του Ομίλου ανήλθε σε € 338 εκατ. Το

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

συνολικό αποτέλεσμα από τις εν λόγω μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης ανήλθε σε € 18 εκατ. κέρδη, εκ των οποίων ποσό € 8 εκατ. και € 10 εκατ. αναγνωρίστηκε στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση και στα αποτελέσματα χρήσης, αντίστοιχα.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2015, το σύνολο ενεργητικού των κεφαλαίων που διαχειρίζεται ο Όμιλος όπως επίσης και αυτό των μη ενοποιούμενων φορέων τιτλοποίησης ανήλθε σε € 3.677 εκατ. και € 10.930 εκατ., αντίστοιχα.

29. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2015			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	835	247	427	1.509
Μεταφορές	2	(2)	(8)	(8)
Αγορές	6	6	10	22
Πωλήσεις και διαγραφές	(13)	(13)	(5)	(31)
Απομείωση	(0)	-	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	(0)	(1)	(2)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0)	(1)	(2)	(3)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	829	237	421	1.487
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(227)	(206)	(374)	(807)
Μεταφορές	0	1	3	4
Πωλήσεις και διαγραφές	10	11	5	26
Αποσβέσεις χρήσεως	(22)	(10)	(14)	(46)
Συναλλαγματικές διαφορές	(0)	(0)	(0)	(0)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0)	1	1	2
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(239)	(203)	(379)	(821)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	590	34	42	666
	31 Δεκεμβρίου 2014			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	875	261	434	1.570
Υπόλοιπο από απόκτηση επιχειρήσεων	0	0	-	0
Μεταφορές	(15)	(1)	12	(4)
Μεταφορές από/προς ανακτηθέντα	0	-	-	0
Αγορές	7	6	13	26
Πωλήσεις και διαγραφές	(14)	(8)	(27)	(49)
Απομείωση	(1)	(0)	-	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές	(3)	-	(1)	(4)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(14)	(11)	(4)	(29)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	835	247	427	1.509
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(214)	(208)	(378)	(800)
Μεταφορές	1	1	(3)	(1)
Υπόλοιπο από απόκτηση επιχειρήσεων	0	0	-	0
Πωλήσεις και διαγραφές	10	7	23	40
Αποσβέσεις χρήσεως	(28)	(14)	(20)	(62)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	1	1
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	4	8	3	15
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(227)	(206)	(374)	(807)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	608	41	53	702

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητές του.

Στα ανωτέρω στοιχεία την 31 Δεκεμβρίου 2015 περιλαμβάνονται πάγια περιουσιακά στοιχεία υπό κατασκευή αξίας € 0,3 εκατ. (2014: € 0,5 εκατ.).

Στα ενσώματα πάγια στοιχεία την 31 Δεκεμβρίου 2015 περιλαμβάνεται η αναπόσβεστη αξία των χρηματοδοτικών μισθώσεων αξίας € 1,1 εκατ. (2014: € 2 εκατ.).

30. Επενδύσεις σε ακίνητα

Η κίνηση της αναπόσβεστης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	937	779
Υπόλοιπο από απόκτηση επιχειρήσεων ⁽¹⁾	-	21
Μεταφορές από/ προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	20	40
Λοιπές μεταφορές	(2)	15
Αγορές	85	163
Πωλήσεις και διαγραφές	(22)	(20)
Απομείωση	(19)	(56)
Συναλλαγματικές διαφορές	(0)	0
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(2)	(5)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	997	937
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(61)	(51)
Μεταφορές	(0)	(1)
Πωλήσεις και διαγραφές	1	0
Αποσβέσεις χρήσεως	(12)	(9)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0)	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(72)	(61)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	925	876

⁽¹⁾ Ποσό € 21 εκατ. σχετίζεται με ακίνητα που κατέχουν οι θυγατρικές εταιρείες Herald Greece 1 και Herald Greece 2 που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο το Σεπτέμβριο του 2014.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 48 εκατ. (2014: € 42 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2014, δεν υπήρχαν δεσμεύσεις κεφαλαίων για επενδύσεις σε ακίνητα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η εύλογη αξία για κάθε κατηγορία επενδύσεων σε ακίνητα παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση την φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014	
	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Οικιστικά				
Χώρες τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων	61	58	67	65
Σύνολο	61	58	67	65
Εμπορικά ακίνητα				
Ελλάδα	625	581	524	504
Χώρες τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων	155	150	169	158
Σύνολο	780	731	693	662
Οικόπεδα				
Ελλάδα	5	4	6	4
Χώρες τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων	48	48	57	57
Σύνολο	53	52	63	61
Βιομηχανικά				
Ελλάδα	52	41	53	42
Χώρες τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων	43	43	47	46
Σύνολο	95	84	100	88
Σύνολο	989	925	923	876

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών), η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών) και η προσέγγιση βάσει κόστους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενής θέσης, ανάπτυξη εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Η προσέγγιση βάσει κόστους χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε οικιστικά και βιομηχανικά ακίνητα. Η προσέγγιση αυτή αναφέρεται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας βάσει του τρέχοντος κόστους αναπαραγωγής/αντικατάστασης (εκτιμώμενο κόστος κατασκευής), το οποίο εν συνεχεία μειώνεται βάσει κατάλληλου συντελεστή, προκειμένου να αντανakλά τις αποσβέσεις του ακινήτου.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

31. Άυλα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2015			31 Δεκεμβρίου 2014		
	Υπεραξία € εκατ.	Λοιπά άυλα πάγια στοιχεία € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Υπεραξία € εκατ.	Λοιπά άυλα πάγια στοιχεία € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	541	347	888	537	346	883
Μεταφορές	-	10	10	-	(8)	(8)
Αγορές	-	22	22	4	28	32
Πωλήσεις και διαγραφές	-	(12)	(12)	-	(8)	(8)
Απομείωση	-	-	-	-	(2)	(2)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	-	(1)	(1)	-	(1)	(1)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(22)	(5)	(27)	-	(8)	(8)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	519	361	880	541	347	888
Συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης/ αποσβέσεις:						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(519)	(219)	(738)	(421)	(196)	(617)
Μεταφορές	-	(4)	(4)	-	3	3
Αποσβέσεις χρήσεως	-	(26)	(26)	-	(38)	(38)
Πωλήσεις και διαγραφές	-	12	12	-	8	8
Απομείωση (βλ. παρακάτω)	-	-	-	(98)	-	(98)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	0	0	-	1	1
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	3	3	-	3	3
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(519)	(234)	(753)	(519)	(219)	(738)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	0	127	127	22	128	150

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις επιχειρήσεων κατανέμεται, κατά την ημερομηνία απόκτησης, στις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών (ΜΔΤΡ), οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τη συνένωση και οι οποίες αποτελούν μέρος των βασικών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου, όπως περιγράφονται στην σημ. 2.9(i). Σε συνέχεια της ταξινόμησης των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων ως κατεχόμενες προς πώληση, η λογιστική αξία της υπεραξίας, η οποία είχε κατανεμηθεί στην Eurolife ERB A.E.Γ.Α., ποσού € 22 εκατ. και προηγουμένως παρουσιαζόταν στον ισολογισμό του Ομίλου στα άυλα πάγια στοιχεία (2014: € 22 εκατ.), πλέον περιλαμβάνεται στα στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση και παρουσιάζεται στον επιχειρηματικό τομέα Διαχείρισης Επενδύσεων.

Οι λεπτομέρειες για τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας που έχει αποδοθεί στην Eurolife ERB A.E.Γ.Α. παρουσιάζονται στη σημείωση 17.

(i) Τομείς Επενδυτικής Τραπεζικής και Προϊόντων Κεφαλαιαγοράς και Τραπεζικής Επιχειρήσεων

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά απομείωσης ποσού € 4 εκατ. για την υπεραξία που είχε αρχικά αναγνωριστεί κατά την εξαγορά των Herald Greece 1 και Herald Greece 2, η οποία απομειώθηκε πλήρως. Επιπροσθέτως, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης € 2 εκατ. για την υπεραξία που είχε αποδοθεί στην Eurobank Equities A.E.Π.Ε.Υ. από την εξαγορά της Accentis A.E., η οποία, επίσης, απομειώθηκε πλήρως.

Μετά την οριστικοποίηση των προσωρινών αξιών που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό του συνόλου του ενεργητικού των Herald Greece 1 και Herald Greece 2 το 2015, αναγνωρίστηκε επιπλέον υπεραξία ποσού € 0,4 εκατ. και για τις δύο εταιρείες, η οποία στη συνέχεια απομειώθηκε πλήρως.

(ii) Τομέας Διεθνών Δραστηριοτήτων

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 92 εκατ. για την υπεραξία που είχε κατανεμηθεί στην Βουλγαρία. Ως αποτέλεσμα, η υπεραξία για τη Βουλγαρία απομειώθηκε πλήρως.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

32. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	677	668
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	463	526
Ενεχυρασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	258	257
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	271	243
Λοιπές εγγυήσεις	182	94
Προπληρωμένα έξοδα και δεδουλευμένα έσοδα	39	57
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες (βλέπε παρακάτω)	10	6
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	251	292
	2.151	2.143

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 251 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 292 εκατ.) αφορούν κυρίως απαιτήσεις από α) υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, β) δημόσιους οργανισμούς, γ) νομικές υποθέσεις μετά από προβλέψεις και δ) ασφαλιστικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

Αναφορικά με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες του Ομίλου, καμία από αυτές δεν θεωρείται σε ατομική βάση σημαντική για τον Όμιλο, με βάση το μέγεθος ή τις δραστηριότητες της.

Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2015:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας	Ποσοστό συμμετοχής
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
TEΦIN A.E. Εμπορίας αυτοκινήτων και μηχανημάτων ⁽¹⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης πωλήσεων μεταφορικών μέσων	50,00
Sinda Enterprises Company Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	48,00
Unitfinance A.E. Πρώτωσης τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών ⁽¹⁾		Ελλάδα	Χρηματοδοτική επιχείρηση	40,00
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε.	α	Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	33,82
Rosequeens Properties Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	33,33
Rosequeens Properties SRL		Ρουμανία	Εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας	33,33
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00

⁽¹⁾ Το Δεκέμβριο του 2013, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών αποφάσισε τη ρευστοποίησή τους.

Οι παρακάτω εταιρείες δεν λογιστικοποιούνται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης:

(i) Φιλοξενία Θεατών , Επισκεπτών, Τουριστών Α.Ε., η οποία είναι αδρανής και υπό ρευστοποίηση συγγενής επιχείρηση και δεν λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης λόγω μη σημαντικότητας.

(ii) Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων και Αντασφαλίσεων Α.Ε. στη οποία ο Όμιλος συμμετέχει κατά 26,05%. Ο Όμιλος δεν εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και συνεπώς δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην εταιρεία.

Επίσης, η Femion Ltd λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία του Ομίλου σύμφωνα με την ουσία και το σκοπό της κοινοπρακτικής σύμβασης και τους όρους συμφωνίας των μετόχων, που απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μετόχων για τις σημαντικές αποφάσεις και ορίζουν από κοινού έλεγχο μέσω της ίσης εκπροσώπησης των μετόχων στα διοικητικά όργανα της εταιρείας.

(α) Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε.,Ελλάδα

Το Δεκέμβριο 2015, ο Όμιλος απέκτησε από ιδιώτες επενδυτές το 13,96% της Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε, με συνέπεια το συνολικό ποσοστό του Ομίλου στην εταιρεία να αυξηθεί από 19,86% σε 33,82%. Συνεπώς, από τότε και έπειτα ο

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) θεωρείται ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου.

(β) Κάρντλινκ Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιανουάριο 2015, ο Όμιλος πούλησε το ποσοστό συμμετοχής 50% που κατείχε στην Κάρντλινκ Α.Ε. Το σύνολο των μετοχών της Κάρντλινκ Α.Ε., που κατείχε ο Όμιλος πωλήθηκε σε εταιρεία του ομίλου «Quest Συμμετοχών Α.Ε.», έναντι συνολικού τιμήματος € 7,5 εκατ., εκ του οποίου ποσό € 5,5 εκατ. είχε εισπραχθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2015.

Η συνολική λογιστική αξία των κοινοπραξιών του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2015 ανερχόταν σε € 6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 6 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών αποτελεσμάτων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική.

Η συνολική λογιστική αξία των συγγενών επιχειρήσεων του Ομίλου (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και Odyssey GP S.a.r.l.) την 31 Δεκεμβρίου 2015 ανερχόταν σε € 4 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 0,01 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών εσόδων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική.

Ο Όμιλος δεν έχει αναγνωρίσει ζημιές από τη συμμετοχή του στις κοινοπραξίες του, καθώς το ποσό της αναλογίας του επί των ζημιών ήταν μεγαλύτερο από τη συμμετοχή του σε αυτές και δεν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή δεν έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό τους. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, το ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες του Ομίλου ανερχόταν σε € 1,5 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2014: € 5,4 εκατ.). Το σωρευτικό ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες ανερχόταν σε € 7,8 εκατ.

Ο Όμιλος δεν έχει ενδεχόμενες υποχρεώσεις αναφορικά με τη συμμετοχή του σε συγγενείς επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες, ούτε μη αναγνωρισμένες δεσμεύσεις σε σχέση με τη συμμετοχή του σε κοινοπραξίες οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν μελλοντική εκροή διαθεσίμων ή λοιπών στοιχείων.

Δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί (π.χ. που να προκύπτουν από δανειακές συμβάσεις, κανονιστικές απαιτήσεις ή συμβατικές συμφωνίες) στην ικανότητα των συγγενών επιχειρήσεων ή των κοινοπραξιών να μεταφέρουν κεφάλαια στον Όμιλο, είτε με τη μορφή μερισμάτων ή μέσω της αποπληρωμής δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Όμιλο.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού**Unitfinance A.E. Προώθησης τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, Ελλάδα**

Τον Ιανουάριο 2016, ολοκληρώθηκε η ρευστοποίηση της εταιρείας.

Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd, Σερβία

Τον Φεβρουάριο 2016, η IMO Property Investments A.D Beograd απέκτησε το 50% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Singidunum Buildings d.o.o. Beograd («Singidunum»), εταιρεία ακίνητης περιουσίας, με έδρα τη Σερβία, έναντι συνολικού τιμήματος € 10 εκατ. Σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους της συμφωνίας των μετόχων και με βάση την ουσία της συμφωνίας, η Singidunum θα λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία του Ομίλου.

Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας των μετόχων, η συμμετοχή του Ομίλου στη συνέχεια θα μειωθεί λόγω κεφαλαιοποίησης χρέους προς τον άλλο μέτοχο Lamda Development B.V., η οποία είναι σε εξέλιξη, χωρίς να μεταβληθεί η λογιστικοποίηση της Singidunum ως κοινοπραξία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

33. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ και την ΤτΕ	25.267	12.610

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα αύξησε την εξάρτησή της από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 25,3 δις (εκ των οποίων € 20 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας - ELA), ως αποτέλεσμα της μείωσης των καταθέσεων και της μείωσης δανεισμού από συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων. Την 29 Φεβρουαρίου 2016, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα ανήλθε σε € 24,3 δις, εκ των οποίων € 19,5 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον ELA.

34. Υποχρεώσεις προς λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς λοιπές τράπεζες	3.969	9.695
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά και λοιπά ιδρύματα	478	398
Διατραπεζικός δανεισμός	39	80
Τρεχούμενοι λογαριασμοί τραπεζών και υπόλοιπα σε διακανονισμό	30	83
	4.516	10.256

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η πλειοψηφία των εξασφαλισμένων υποχρεώσεων των συναλλαγών με λοιπές τράπεζες πραγματοποιήθηκε με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξωτερικού με εγγύηση ομόλογα ΤΧΣ (σημ. 26). Την ίδια ημερομηνία, οι εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς διεθνή χρηματοπιστωτικά και λοιπά ιδρύματα ανήλθαν σε € 206 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι χρηματοδοτήσεις από διεθνή χρηματοπιστωτικά και λοιπά ιδρύματα περιλαμβάνουν € 100 εκατ., που αφορούν σε κεφάλαια που έλαβε η Τράπεζα από το Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο (IFG – Greek SME Finance S.A.), με σκοπό το δανεισμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Τα κεφάλαια προήλθαν από το Γερμανικό και Ελληνικό Δημόσιο και είναι υπό τη διαχείριση της KfW (αναπτυξιακή τράπεζα συμφερόντων Γερμανικού Δημοσίου) και του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.ΑΝ. Α.Ε.) αντίστοιχα.

35. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Προθεσμιακές καταθέσεις	13.653	24.505
Καταθέσεις ταμειυτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	17.679	15.258
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	53	515
Προϊόντα unit linked (σημ. 17)	-	494
Λοιπά προθεσμιακά προϊόντα (σημ. 36)	61	106
Total	31.446	40.878

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των σύνθετων καταθέσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, ανήλθε σε € 4 εκατ. (2014: € 32 εκατ.) ενώ η σωρευτική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, λόγω μεταβολής των συνθηκών αγοράς, σε € 1 εκατ. κέρδος (2014: € 3 εκατ. κέρδος).

Η μεταβολή στην εύλογη αξία των σύνθετων καταθέσεων συμψηφίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίθετη μεταβολή στην εύλογη αξία σύνθετων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και των συμβατικών μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων πληρωτέων στη λήξη των σύνθετων καταθέσεων ανήλθε σε € 1 εκατ. (2014: € 3 εκατ.).

Τα λοιπά προθεσμιακά προϊόντα αποτελούνται από (α) μεσοπρόθεσμους τίτλους κύριας οφειλής που κατείχαν πελάτες του Ομίλου ποσού € 28 εκατ. (2014: € 57 εκατ.) και (β) τίτλους μειωμένης εξασφάλισης που κατείχαν πελάτες του Ομίλου, ποσού € 33 εκατ. (2014: € 49 εκατ.).

36. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN) (σημ. 35)	108	409
Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης - Lower Tier II (σημ. 35)	42	218
Ομόλογα από τιτλοποίηση	-	131
Ομόλογα Εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου	-	53
	150	811

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η λογιστική αξία των σύνθετων τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανήλθε σε € 38 εκατ. (2014: € 37 εκατ.), ενώ η σωρευτική μεταβολή της εύλογης αξίας τους σε € 0,2 εκατ. κέρδος (2014: € 0,3 εκατ. ζημιά). Για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των σύνθετων τίτλων λαμβάνεται υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου. Το σύνολο της αποτίμησης των σύνθετων τίτλων την 31 Δεκεμβρίου 2015 λόγω μεταβολής του πιστωτικού κινδύνου ανήλθε σε € 0,1 εκατ. κέρδος (2014: € 4 εκατ. κέρδος). Η μεταβολή στην εύλογη αξία των σύνθετων τίτλων που οφείλεται σε κίνδυνο αγοράς, εξαιρουμένου του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου, συμψηφίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίθετη μεταβολή στην εύλογη αξία σύνθετων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και των συμβατικών μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων πληρωτέων στη λήξη των σύνθετων τίτλων ανήλθε σε € 0,2 εκατ. (2014: € 4 εκατ.).

Η χρηματοδότηση του Ομίλου προέρχεται από τίτλους στα πλαίσια του προγράμματος EMTN, τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων, καλυμμένες ομολογίες και ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου:

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME), σε συνδυασμό με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου (σημ. 39). Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το συνολικό προϊόν εξαγοράς των τίτλων που έγιναν αποδεκτοί στα πλαίσια του LME ανήλθε σε € 418 εκατ., εκ των οποίων τα € 247 εκατ. αφορούσαν μεσοπρόθεσμους τίτλους (EMTN). Η αντίστοιχη ονομαστική αξία των EMTN ανήλθε σε € 207 εκατ. (€ 128 εκατ. κατέχονταν από τρίτους).

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος προχώρησε στην επαναγορά μεσοπρόθεσμων τίτλων ονομαστικής αξίας € 173 εκατ., αναγνωρίζοντας κέρδος € 26 εκατ., το οποίο περιλαμβάνεται στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier-II)

Οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης Lower Tier-II που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο ανέρχονταν σε € 75 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Τα ομόλογα λήγουν σε δέκα έτη με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής μετά από πέντε έτη. Τα ομόλογα πληρώνουν τόκο ανά τρίμηνο που υπολογίζεται με βάση το Euribor τριμήνου πλέον 160 μονάδων βάσης, αποτελούν ομολογιακό δάνειο μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier II) για τον Όμιλο και είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου.

Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το συνολικό προϊόν εξαγοράς των τίτλων μειωμένης εξασφάλισης που συμμετείχαν στο προαναφερόμενο LME ανήλθε σε € 154 εκατ., που αντιστοιχούσαν σε ονομαστική αξία € 192 εκατ. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 27 εκατ. μετά φόρων από το LME των τίτλων μειωμένης εξασφάλισης, το οποίο περιλαμβάνεται στη γραμμή «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση ανήλθε σε € 42 εκατ. (2014: € 218 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**Ομόλογα από τιτλοποιήσεις**

Τον Ιούνιο του 2004, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Thelemeion Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 47 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 10 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2005, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Thelemeion II Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 44 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 27 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2006, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Thelemeion III Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 21 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 44 εκατ.).

Τον Ιούνιο του 2007, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα με τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού Thelemeion IV Mortgage Finance PLC, με μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων Euribor τριμήνου πλέον 37 μονάδες βάσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η υποχρέωση είχε αποπληρωθεί πλήρως (2014: € 50 εκατ.).

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων από τιτλοποίηση στεγαστικών, καταναλωτικών και δανείων μικρών επιχειρήσεων ονομαστικής αξίας € 3.332 εκατ., τα οποία είχαν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού του Ομίλου, εκ των οποίων € 116 εκατ. κατέχονταν από τρίτους.

Ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου και καλυμμένες ομολογίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (σημ. 4), καθώς και οι καλυμμένες ομολογίες, ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ. και € 100 εκατ., αντίστοιχα, κατέχονταν από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος προχώρησε στην ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 3.050 εκατ. που κατέχονταν από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο Όμιλος εξέδωσε ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 5.105 εκατ., ενώ ομόλογα αξίας € 4.779 εκατ. έληξαν και € 1.000 εκατ. αποπληρώθηκαν μερικώς.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου 2016, η Τράπεζα προχώρησε στην πρόωρη αποπληρωμή ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 2.147 εκατ., ενώ ομόλογα ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έληξαν, τα οποία κατέχονταν στο σύνολό τους από την Τράπεζα.

Τον Μάρτιο του 2016, η Τράπεζα εξέδωσε καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας € 975 εκατ., οι οποίες κατέχονταν πλήρως από την Τράπεζα. Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

37. Λοιπές υποχρεώσεις

	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ασφαλιστικές προβλέψεις (σημ. 17)	-	1.267
Λοιπές προβλέψεις	143	97
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα δεδουλευμένα	70	88
Υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες ⁽¹⁾	81	48
Χρηματοοικονομική εγγύηση για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	50	52
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 38)	42	41
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 16)	5	22
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	15	17
Λοιπές υποχρεώσεις	336	388
	742	2.020

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται υπόλοιπα από χρηματιστηριακές δραστηριότητες

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 336 εκατ. αφορούν κυρίως σε α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, β) τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, γ) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, δ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη και ε) συναλλαγές πιστωτικών καρτών υπό τακτοποίηση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 143 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση ποσού € 66 εκατ. (εκ των οποίων ποσό € 40 εκατ. σχετίζεται με εκκρεμή δικαστική υπόθεση με την ΔΕΜΚΟ Α.Ε., σημ. 44), έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 63 εκατ. (εκ των οποίων ποσό € 62 εκατ. σχετίζεται με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου, σημ. 14) και λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 9 εκατ. Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015		
Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	Λοιπά	Σύνολο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουάριου	60	37	97
Προβλέψεις χρήσης	8	64	72
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(1)	(14)	(15)
Ανακτήσεις χρήσης	(2)	(1)	(3)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	1	(6)	(5)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0)	(3)	(3)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	66	77	143

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	Λοιπά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	153	49	202
Προβλέψεις χρήσης	13	15	28
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(1)	(3)	(4)
Ανακτήσεις χρήσης (σημ. 14)	(105)	(3)	(108)
Συναλλαγματικές διαφορές και λουιτές κινήσεις	0	(21)	(21)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>60</u>	<u>37</u>	<u>97</u>

38. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση του Ομίλου.

Η μεταβολή της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία παρουσιάζεται παρακάτω:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	41	27
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	3	2
Τόκος στην υποχρέωση	1	1
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	5	12
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	1	10
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών αναπροσαρμογών	(1)	(1)
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	(7)	(10)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(1)	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	<u>42</u>	<u>41</u>

Οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

	2015 %	2014 %
Προεξοφλητικό επιτόκιο	2,6	2,7
Μελλοντική αύξηση μισθών	2,2	1,9

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 18 έτη (2014: 19 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2015 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 3,1 εκατ.)/ € 3,4 εκατ.

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0,5%/(0,5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 3,3 εκατ./(€ 3,1 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευαισθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

39. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 0,30 ανά μετοχή (2014: € 0,30). Το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου-κοινών μετοχών, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και των ιδίων μετοχών παρουσιάζεται παρακάτω:

	Μετοχικό κεφάλαιο			Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		
	- κοινές μετοχές € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.	μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2014	1.641	-	1.641	6.669	-	6.669
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου μετά από έξοδα	2.771	-	2.771	13	-	13
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(2)	(2)	-	(0)	(0)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	2	2	-	0	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	<u>4.412</u>	<u>(0)</u>	<u>4.412</u>	<u>6.682</u>	<u>0</u>	<u>6.682</u>
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	4.412	(0)	4.412	6.682	0	6.682
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου με συνένωση των μετοχών (reverse split)	(4.368)	-	(4.368)	-	-	-
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου μετά από έξοδα	612	-	612	1.374	-	1.374
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(8)	(8)	-	4	4
Πώληση ιδίων μετοχών	-	8	8	-	(5)	(5)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	<u>656</u>	<u>(0)</u>	<u>656</u>	<u>8.056</u>	<u>(1)</u>	<u>8.055</u>

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η μεταβολή του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρό ποσό
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2014	5.469.166.865	(173.600)	5.468.993.265
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	9.238.709.677	-	9.238.709.677
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(7.310.106)	(7.310.106)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	6.242.077	6.242.077
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2014	14.707.876.542	(1.241.629)	14.706.634.913
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	14.707.876.542	(1.241.629)	14.706.634.913
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου με συνένωση των μετοχών (reverse split)	(14.560.797.776)	-	(14.560.797.776)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	2.038.920.000	-	2.038.920.000
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(25.687.364)	(25.687.364)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	26.148.100	26.148.100
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	2.185.998.766	(780.893)	2.185.217.873

Σε συνέχεια της ανακοίνωσης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) των αποτελεσμάτων της Συνολικής Αξιολόγησης (ΣΑ) την 31 Οκτωβρίου 2015 και σύμφωνα με το Νόμο 4340/2015, ο οποίος μεταρρύθμισε το πλαίσιο για την ανακεφαλαίωση των τραπεζών, η Τράπεζα υπέβαλε σχέδιο άντλησης κεφαλαίων για έγκριση προς την ΕΚΤ, περιγράφοντας λεπτομερώς τα μέτρα που σκόπευε να εφαρμόσει για να καλύψει το κεφαλαιακό έλλειμμα που καθορίστηκε με βάση τη ΣΑ, ύψους € 2.122 εκατ.

Την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε τη σύγκληση Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης στις 16 Νοεμβρίου 2015 για την έγκριση της αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου (ΑΜΚ) έως και € 2.122 εκατ. Την 13 Νοεμβρίου 2015, ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism) της ΕΚΤ αναγνώρισε την ανερχόμενη σε € 83 εκατ. δράση κεφαλαιακής ενίσχυσης που μείωσε το κεφαλαιακό έλλειμμα της Τράπεζας, το οποίο προσδιορίστηκε από τη ΣΑ, και οφειλόταν στη θετική διαφορά μεταξύ των πραγματοποιηθέντων προ-προβλέψεων κερδών (λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων) του τρίτου τριμήνου του 2015 έναντι του εκτιμώμενου ποσού που είχε συμπεριληφθεί στο βασικό σενάριο της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) της ΣΑ. Κατόπιν αυτής της αναγνώρισης, το μέγιστο ποσό των προς άντληση κεφαλαίων, μέσω της ΑΜΚ, μειώθηκε στα € 2.039 εκατ. από € 2.122 εκατ.

Την 16 Νοεμβρίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε τα ακόλουθα:

α) τη μείωση του ανερχόμενου σε € 4.412 εκατ. κοινού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά € 4.368 εκατ. μέσω ταυτόχρονης (i) αύξησης της ονομαστικής αξίας της κοινής ονομαστικής μετοχής της Τράπεζας και μείωσης του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της, μέσω συνένωσής τους με αναλογία εκατό (100) παλαιές σε μία (1) νέα κοινή ονομαστική μετοχή (reverse split), και (ii) μείωσης της νέας ονομαστικής αξίας της κοινής ονομαστικής μετοχής (προερχόμενης από το reverse split) σε € 0,30, με σκοπό την απόσβεση ζημιών εις νέον δια του σχηματισμού ισόποσου αποθεματικού προς συμψηφισμό.

β) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας για την άντληση κεφαλαίων μέχρι και € 2.039 εκατ., με την καταβολή μετρητών ή/και εισφορά σε είδος, την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των κοινών μετοχών της, συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και του μοναδικού προνομιούχου μετόχου της, δηλ. του Ελληνικού Δημοσίου, και την έκδοση νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,30 η κάθε μία.

Η ανωτέρω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης εγκρίθηκε και από την Ιδιαίτερη Συνέλευση του προνομιούχου μετόχου (Ελληνικό Δημόσιο), ως μοναδικού κατόχου των προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας, που συνεδρίασε επίσης την 16 Νοεμβρίου 2015.

Την 18 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία του βιβλίου προσφορών για τη διάθεση με ιδιωτική τοποθέτηση νέων κοινών ονομαστικών μετοχών εκδόσεώς της προς ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπλήρωναν ορισμένα κριτήρια.

Βάσει των αποτελεσμάτων της διαδικασίας του βιβλίου προσφορών, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας όρισε την τιμή διάθεσης στα € 0,01 ανά νέα μετοχή ή € 1,00 μετά τη συνένωση των τότε υφιστάμενων μετοχών της (reverse split) με αναλογία 100 προς 1. Το ποσό που προέκυψε από τη ζήτηση που εκδηλώθηκε από επενδυτές οι οποίοι συμμετείχαν στην ως άνω προσφορά προς ειδικούς επενδυτές αθροιζόμενο με το ποσό που προέκυψε από τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της εθελοντικής άσκησης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

διαχείρισης παθητικού (liability management exercise-LME), η οποία ανακοινώθηκε από την Τράπεζα στις 29 Οκτωβρίου 2015, υπερέβη τα προς άντληση μέσω της αύξησης κεφάλαια.

Ως αποτέλεσμα, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, αφού μειώθηκε, σύμφωνα με τα ανωτέρω, κατά €4.368 εκατ., αυξήθηκε κατά € 612 εκατ. με την έκδοση 2.038.920.000 νέων μετοχών (μετά την ολοκλήρωση της ως άνω συνένωσης μετοχών), ονομαστικής αξίας € 0,30 η κάθε μία. Η ανερχόμενη σε συνολικά € 1.427 εκατ. διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο πιστώθηκε στον οικείο λογαριασμό των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας.

Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι οι συνολικά 2.038.920.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της (που εκδίδονται δυνάμει της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της) κατανεμήθηκαν ως εξής:

α) 1.621.150.153 από τις νέες μετοχές (80% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν στους ειδικούς επενδυτές, θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές που εκπλήρωναν ορισμένα κριτήρια, και

β) 417.769.847 από τις νέες μετοχές (20% επί του συνόλου των νέων μετοχών) κατανεμήθηκαν σε επενδυτές των οποίων οι τίτλοι έγιναν αποδεκτοί τελικώς προς εξαγορά, σύμφωνα με τους όρους της άσκησης διαχείρισης παθητικού (liability management exercise-LME), η οποία ανακοινώθηκε στις 29 Οκτωβρίου 2015.

Οι νέες μετοχές είναι εισηγμένες στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και η διαπραγμάτευσή τους ξεκίνησε στις 2 Δεκεμβρίου 2015.

Τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την προαναφερθείσα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ανήλθαν σε € 75 εκατ. (€ 53 εκατ., μετά από φόρους), εκ των οποίων ποσό € 69 εκατ. είχε εξοφληθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2015.

Ίδιες μετοχές

Με βάση το Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να αποκτήσουν ίδιες μετοχές, σύμφωνα με το άρθρο 16 του νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

Στα συνήθη πλαίσια των εργασιών τους, οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου ενδέχεται να πραγματοποιήσουν αγορές και πωλήσεις ιδίων μετοχών.

40. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές

Μετοχικό κεφάλαιο-Προνομιούχες μετοχές		
	31 Δεκεμβρίου 2015	31 Δεκεμβρίου 2014
Αριθμός μετοχών	€ εκατ.	€ εκατ.
345.500.000	950	950

Τη 12 Ιανουαρίου 2009, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών χωρίς δικαίωμα ψήφου, μη διαπραγματεύσιμων, μη μεταβιβάσιμων, μη σωρευτικής σταθερής απόδοσης 10% φορολογικά εκπιπόμενη, με ονομαστική αξία € 2,75 έκαστη, σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008 «Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας», οι οποίες καλύφθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας. Η έκδοση ανήλθε σε € 940 εκατ., μετά από έξοδα, και ολοκληρώθηκε την 21 Μαΐου 2009. Σύμφωνα με το τρέχον νομικό και εποπτικό πλαίσιο, οι εκδοθείσες μετοχές περιλαμβάνονται για εποπτικούς σκοπούς στα μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 του Ομίλου (Common Equity Tier I Capital).

Οι προνομιούχες μετοχές παρέχουν δικαίωμα σταθερής μη σωρευτικής απόδοσης υπό τις προϋποθέσεις διατήρησης του ελάχιστου ορίου των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, που θέτει η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), της ύπαρξης αποθεματικών που δύναται να διανεμηθούν κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 44Α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, και της έγκρισης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Μετά την πάροδο πέντε ετών από την έκδοση των προνομιούχων μετοχών, δύναται να γίνει αποπληρωμή τους στην ονομαστική τους αξία. Εφόσον δεν είναι δυνατή η κατά τα ως άνω εξαγορά λόγω του ότι δεν πληρούται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας που θέτει η ΤτΕ, οι προνομιούχες μετοχές μετατρέπονται σε κοινές ή μετοχές άλλης υφιστάμενης κατά το χρόνο της μετατροπής κατηγορίας με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας μετά από εισήγηση του Διοικητή της ΤτΕ. Προϋπόθεση υλοποίησης της ως άνω μετατροπής αποτελεί η υποβολή στη λήξη της πενταετίας και έγκριση από τον Υπουργό Οικονομίας, μετά από σχετική εισήγηση του Διοικητή της ΤτΕ, σχεδίου αναδιάρθρωσης του πιστωτικού ιδρύματος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Για τον προσδιορισμό της σχέσης μετατροπής των προνομιούχων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μετοχών λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος της αξίας των ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας κατά το τελευταίο έτος διαπραγμάτευσης τους. Στην περίπτωση μη αποπληρωμής τους έως τη λήξη των πέντε ετών, η προαναφερθείσα απόδοση αυξάνει κατά 2% ανά έτος, έπειτα από σχετική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από σύσταση της ΤτΕ.

Επιπροσθέτως, στην περίπτωση που εφαρμοστούν τα υποχρεωτικά μέτρα (burden-sharing) που περιγράφονται στο νέο Νόμο 4340/2015 για την ανακεφαλαιοποίηση (σημ. 6) οι προνομιούχες μετοχές μετατρέπονται σε κοινές μετοχές και το ΤΧΣ αποκτά την κυριότητα των εν λόγω κοινών μετοχών. Η συμμετοχή τους στα ανωτέρω μέτρα πραγματοποιείται αφού ληφθούν υπόψη η αποτίμηση των λοιπών τίτλων που συμμετέχουν στα εν λόγω μέτρα καθώς και ο καθορισμός της τάξης, είδους, ποσοστού και ποσού συμμετοχής αυτών.

Βάσει των αποτελεσμάτων του 2015 και του Νόμου 3723/2008 σε συνδυασμό με το άρθρο 44α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος τόσο στους κατόχους κοινών όσο και στους κατόχους προνομιούχων μετοχών.

41. Προνομιούχοι τίτλοι

Τη 18 Μαρτίου 2005, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε προνομιούχους τίτλους ποσού € 200 εκατ. οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Α) για τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Α ήταν 2 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι προνομιούχοι τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 18 Μαρτίου 2010, και ετησίως από τότε και στο εξής και είναι εισηγμένοι στα Χρηματιστήρια του Λουξεμβούργου και της Φρανκφούρτης.

Τη 2 Νοεμβρίου 2005, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε προνομιούχους τίτλους ποσού € 400 εκατ. οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Β) για τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Β ήταν € 4 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι προνομιούχοι τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 2 Νοεμβρίου 2015, και σε τριμηνιαία βάση από τότε και στο εξής και είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου.

Την 9 Νοεμβρίου και την 21 Δεκεμβρίου 2005, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε προνομιούχους τίτλους ποσού € 150 εκατ. και € 50 εκατ., αντίστοιχα, οι οποίοι αποτελούν πρόσθετα εποπτικά κεφάλαια (Lower Tier I Σειρά Γ) για τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Γ ήταν € 18 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι προνομιούχοι τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και δίνουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής τους στην ονομαστική τους αξία στις 9 Ιανουαρίου 2011, και σε τριμηνιαία βάση από τότε και στο εξής. Οι προνομιούχοι τίτλοι είναι εισηγμένοι στα Χρηματιστήρια του Λονδίνου, της Φρανκφούρτης και του Euronext Άμστερνταμ.

Την 29 Ιουλίου 2009, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, εξέδωσε € 300 εκατ. προνομιούχων τίτλων οι οποίοι αποτελούν εποπτικά κεφάλαια (Tier I Σειρά Δ) για τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το υπόλοιπο της Σειράς Δ ήταν € 19 εκατ. (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων έκδοσης). Οι προνομιούχοι τίτλοι δεν έχουν προκαθορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και παρέχουν στον εκδότη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής πέντε χρόνια μετά την ημερομηνία έκδοσης και σε ετήσια βάση από τότε και στο εξής. Επιπρόσθετα, οι τίτλοι μετά τον Οκτώβριο του 2014 είναι μετατρέψιμοι, κατόπιν άσκησης του δικαιώματος μετατροπής είτε από τον εκδότη είτε από τον ομολογιούχο και υπό ορισμένες συνθήκες, σε κοινές μετοχές Eurobank στο χαμηλότερο συντελεστή μετατροπής βάσει: α) 12% μείωσης της τρέχουσας τιμής της μετοχής κατά το τελευταίο διάστημα που θα προηγηθεί της ανταλλαγής ή β) της ονομαστικής αξίας της κοινής μετοχής της Τράπεζας. Οι προνομιούχοι τίτλοι είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου.

Όλες οι υποχρεώσεις του εκδότη, αναφορικά με τις ανωτέρω εκδόσεις των προνομιούχων τίτλων, καλύπτονται από εγγυήσεις μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα. Οι αναλυτικοί όροι της κάθε έκδοσης, μαζί με την μερισματική τους απόδοση ή/και τη βάση υπολογισμού της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας. Το μερίσμα των προνομιούχων τίτλων πρέπει να δηλωθεί και να πληρωθεί στην περίπτωση που η Τράπεζα διανείμει μερίσμα. Το 2015 και το 2014, η Τράπεζα δεν διένειμε μερίσμα (σημ. 50). Συνεπώς, η ERB Hellas Funding Ltd ανακοίνωσε, τη μη καταβολή του μη σωρευτικού μερίσματος των παραπάνω σειρών προνομιούχων τίτλων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η κίνηση των προνομιούχων τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, παρουσιάζεται παρακάτω:

	Έκδοση Α € εκατ.	Έκδοση Β € εκατ.	Έκδοση Γ € εκατ.	Έκδοση Δ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	2	5	49	21	77
Εξαγορά προνομιούχων τίτλων (LME)	(0)	(1)	(31)	(2)	(34)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	2	4	18	19	43

Την 29 Οκτωβρίου 2015, η Τράπεζα αποφάσισε τη διενέργεια προγράμματος διαχείρισης στοιχείων παθητικού (Liability Management Exercise-LME) σε συνδυασμό με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου (σημ. 39). Την 23 Νοεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το συνολικό προϊόν εξαγοράς των τίτλων που έγιναν αποδεκτοί στα πλαίσια του LME ανήλθε σε € 418 εκατ., εκ των οποίων € 17 εκατ. αφορούσαν σε προνομιούχους τίτλους (Tier I securities) ονομαστικής αξίας € 34 εκατ. (Σειρά Α: € 0,5 εκατ., Σειρά Β: € 0,9 εκατ., Σειρά Γ: € 31,4 εκατ., Σειρά Δ: € 1,5 εκατ.). Συνεπώς, από το LME των προνομιούχων τίτλων προέκυψε κέρδος € 17 εκατ. (€ 12 εκατ. μετά φόρων), που αναγνωρίστηκε απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, τον Οκτώβριο του 2015, η Τράπεζα επαναγόρασε και στη συνέχεια ακύρωσε υβριδικούς τίτλους ονομαστικής αξίας € 325 εκατ., που κατείχε προηγουμένως η εταιρεία ειδικού σκοπού ERB Hellas Cayman και προέκυψε κέρδος € 252 εκατ. (€ 175 εκατ. μετά από φόρους και σχετιζόμενα έξοδα), που καταχωρήθηκε απευθείας στην καθαρή θέση της Τράπεζας. Το αποτέλεσμα της συναλλαγής αυτής στην καθαρή θέση του Ομίλου, ήταν η αναγνώριση της σχετιζόμενης αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ποσού € 73 εκατ.

42. Ειδικά αποθεματικά

	31 Δεκεμβρίου 2014				
	Τακτικό αποθεματικό	Αφορολόγητα αποθεματικά	Αποθεματικό ΔΛΠ 39	Λοιπά αποθεματικά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	437	1.197	(46)	2.070	3.658
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	8	(237)	-	1	(228)
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων					-
- μεταβολή στην εύλογη αξία μετά από φόρους	-	-	(31)	-	(31)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	(55)	-	(55)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	(28)	-	(28)
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων μετά από φόρους	-	-	18	-	18
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από αντιστάθμιση	-	-	-	(34)	(34)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	(7)	(7)
Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	-	(0)	(0)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	445	960	(142)	2.030	3.293

	31 Δεκεμβρίου 2015				
	Τακτικό αποθεματικό	Αφορολόγητα αποθεματικά	Αποθεματικό ΔΛΠ 39	Λοιπά αποθεματικά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	445	960	(142)	2.030	3.293
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου	-	-	-	4.368	4.368
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	11	4	-	(3)	12
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων					
- μεταβολή στην εύλογη αξία μετά από φόρους	-	-	98	-	98
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	-	-	(10)	-	(10)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών					
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	-	-	32	-	32
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων μετά από φόρους	-	-	6	-	6
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από αντιστάθμιση	-	-	-	(13)	(13)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	456	964	(16)	6.382	7.786

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Το 2015, η αύξηση των λοιπών αποθεματικών του Ομίλου κατά € 4.352 εκατ. οφείλεται κυρίως στο σχηματισμό ειδικού αποθεματικού € 4.368 εκατ. κατόπιν της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας μέσω της μείωσης της ονομαστικής αξίας των μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 4α του Νόμου 2190/1920 (σημ. 39). Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2015 στα λοιπά αποθεματικά περιλαμβάνονταν α) μη διανεμόμενα αποθεματικά της Τράπεζας ποσού € 1.788 εκατ. (2014: 1.788 εκατ.) και β) ζημιά € 284 εκατ. (2014: € 271 εκατ. ζημιά) που αφορά αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών μετά από αντιστάθμιση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών που περιλαμβάνεται στο αποθεματικό Δ.Λ.Π. 39 ήταν € 69 εκατ. ζημιά (2014: € 107 εκατ. ζημιά).

Το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό Δ.Λ.Π. 39 δεν μπορούν να διανεμηθούν, ενώ τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται κατά την διανομή τους.

43. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

α) Ο Όμιλος πωλεί χρεόγραφα έναντι μετρητών στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («repos») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, ο Όμιλος ενεχυριάζει έναντι μετρητών τίτλους και δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση αναγνωρίζεται ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 33 και 34) και τις Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 35), ως ενδείκνυται.

Ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (ομολογιακών και πιστωτικών καρτών), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα από τιτλοποιήσεις διακρατούνταν πλήρως από τον Όμιλο (2014: υποχρέωση € 131 εκατ.) (σημ. 36).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισής τους από το ενεργητικό του Ομίλου:

	Λογιστική Αξία	
	2015	2014
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	9	6
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	22.353	11.037
- τιτλοποιημένα δάνεια	440	2.447
-ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	145	4.066
-ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	21.510	4.281
-λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	258	243
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων ⁽¹⁾	11.830	11.633
	34.192	22.676

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει ομόλογα ΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 8.392 εκατ. (2014: 7.820).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

β) Την 31 Δεκεμβρίου 2015, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου που εξέδωσε η Τράπεζα, ονομαστικής αξίας € 13.043 εκατ. (ρευστοποιήσιμη αξία € 7.173 εκατ.), στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (σημ. 4), τα οποία διακρατούνταν πλήρως από την Τράπεζα, έχουν ενεχυριαστεί στον ΕΛΑ (2014: ονομαστική αξία € 10.966 εκατ. και ρευστοποιήσιμη αξία € 9.249 εκατ. ενεχυριασμένα σε κεντρικές τράπεζες και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα).

γ) Επιπλέον, ο Όμιλος ενδέχεται να πωλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος δεν είχε πωλήσει ή ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») (2014: € 180 εκατ.). Επιπροσθέτως, την 31 Δεκεμβρίου 2014, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας, ο Όμιλος είχε δανειστεί ειδικά ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.918 εκατ (ρευστοποιήσιμη αξία € 1.456 εκατ.), τα οποία είχαν ενεχυριαστεί σε κεντρικές τράπεζες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από τον Όμιλο μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α, β και γ) ανήλθε σε € 32.876 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 29.495 εκατ. (σημ. 33, 34, 35 και 36) (2014 ρευστοποιήσιμη αξία € 24.169 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 23.241 εκατ.). Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 21 και 32.

44. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Εγγυήσεις ⁽¹⁾ και πιστωτικές επιστολές σε αναμονή	575	605
Λοιπές εγγυήσεις (μέσου κινδύνου) και ενέγγυες πιστώσεις	503	470
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	353	498
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	12	9
	1.443	1.582

⁽¹⁾ Εγγυήσεις που έχουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο με δάνεια

Επίδικες υποθέσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2015 εκκρεμούσε, ενώπιον των δικαστηρίων, μια σειρά υποθέσεων έναντι του Ομίλου για τις οποίες έχει σχηματισθεί πρόβλεψη ποσού € 66 εκατ. (2014: € 60 εκατ.).

45. Λειτουργικές μισθώσεις

Τα πληρωτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις στις οποίες οι εταιρείες του Ομίλου λειτουργούν ως μισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014	
	Γήπεδα και κτίρια € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Γήπεδα και κτίρια € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.
Εντός ενός έτους	20	0	22	0
Από ένα έως πέντε έτη	18	1	17	1
Ανω των πέντε ετών	3	-	8	-
	41	1	47	1

Το σύνολο των ελάχιστων μελλοντικών εισπρακτέων μισθωμάτων από μη ακυρώσιμες υπενοικιάσεις δεν είναι σημαντικό.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα εισπρακτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις στις οποίες οι εταιρείες του Ομίλου λειτουργούν ως εκμισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014	
	Γήπεδα και κτίρια € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Γήπεδα και κτίρια € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.
Εντός ενός έτους	40	0	35	1
Από ένα έως πέντε έτη	114	0	110	0
Άνω των πέντε ετών	258	-	200	-
	412	0	345	1

46. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Η Διοίκηση έχει καθορίσει τους επιχειρηματικούς τομείς με βάση τις εσωτερικές αναφορές που επισκοπούνται από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Committee) (η οποία αντικατέστησε τη Διοικητική Επιτροπή εντός του 2015). Οι ανωτέρω αναφορές χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα, προκειμένου να ληφθούν οι στρατηγικές αποφάσεις. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού εξετάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τόσο με βάση τους επιχειρηματικούς τομείς όσο και με γεωγραφικά κριτήρια. Γεωγραφικά, η διοίκηση εξετάζει την απόδοση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Διεθνείς Δραστηριότητες). Ο γεωγραφικός τομέας της Ελλάδας διαχωρίζεται περαιτέρω σε λιανική τραπεζική, τραπεζική επιχειρήσεων, διαχείριση επενδύσεων, επενδυτική τραπεζική και προϊόντα κεφαλαιαγοράς. Οι Διεθνείς Δραστηριότητες παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε επίπεδο χώρας. Ο Όμιλος ενοποιεί τους επιχειρηματικούς τομείς με κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι αναμένεται να έχουν παρόμοια οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

- Λιανική Τραπεζική: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως πελατών, ταμειυτηρίου, καταθέσεις και καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, χορηγήσεις μικρών επιχειρήσεων και στεγαστικά δάνεια.
- Τραπεζική Επιχειρήσεων: περιλαμβάνει υπηρεσίες άμεσων χρεώσεων, λογαριασμούς όψεως, καταθέσεις, ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις, προϊόντα συναλλάγματος και παράγωγα προϊόντα για εταιρείες, υπηρεσίες θεματοφυλακής, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, διαχείρισης διαθεσίμων, διαχείρισης ρευστότητας και χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.
- Διαχείριση Επενδύσεων (Wealth Management): περιλαμβάνει υπηρεσίες Private Banking, συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης ιδιωτικής και προσωπικής περιουσίας, σε μεσαίου και υψηλού εισοδήματος ιδιώτες, ασφαλιστικές υπηρεσίες, προϊόντα αμοιβαίων κεφαλαίων και καταθετικά-επενδυτικά, καθώς επίσης και χρηματοοικονομική διαχείριση περιουσιακών στοιχείων θεσμικών πελατών.
- Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς: περιλαμβάνει υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε εταιρείες, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών, διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων και θεσμικών επενδυτών όπως επίσης και ειδικών χρηματοοικονομικών συμβουλών και διαμεσολαβήσεων τόσο σε ιδιώτες όσο και σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.
- Διεθνείς Δραστηριότητες: περιλαμβάνει τις δραστηριότητες σε Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία, Κύπρο, Ουκρανία και Λουξεμβούργο.

Από το τέταρτο τρίμηνο του 2015, οι χρηματιστηριακές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες θεματοφυλακής των δραστηριοτήτων του Ομίλου στην Ελλάδα περιλαμβάνονται στον τομέα Τραπεζικής Επιχειρήσεων, αντί του τομέα Επενδυτικής Τραπεζικής και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς. Συνεπώς, τα συγκριτικά στοιχεία για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014 έχουν αναπροσαρμοστεί ανάλογα.

Οι λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου περιλαμβάνουν κυρίως επενδυτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και των επενδύσεων σε ακίνητα, και τη διαχείριση μη-κατανεμημένου κεφαλαίου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι αναφορές προς τη διοίκηση του Ομίλου βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.). Οι λογιστικές αρχές των επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στις βασικές λογιστικές αρχές.

Τα έσοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων κατανέμονται με βάση αμοιβαίως συμφωνημένους όρους που προσεγγίζουν τις τιμές της αγοράς.

46.1 Επιχειρηματικοί τομείς

	31 Δεκεμβρίου 2015						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Επενδύσεων € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	584	379	10	134	410	(54)	1.463
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	42	79	35	(56)	94	(2)	192
Λοιπά καθαρά έσοδα	2	3	2	2	10	88	107
Έσοδα από τρίτους	628	461	47	80	514	32	1.762
Έσοδα μεταξύ τομέων	64	23	(58)	(20)	(1)	(8)	-
Συνολικά έσοδα	692	484	(11)	60	513	24	1.762
Λειτουργικά έξοδα	(479)	(110)	(32)	(108)	(264)	(24)	(1.017)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	(1.665)	(823)	(13)	0	(164)	-	(2.665)
Λοιπές ζημιές απομείωσης (σημ. 14)	(0)	(39)	(3)	8	(8)	(45)	(87)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων	(1.452)	(488)	(59)	(40)	77	(45)	(2.007)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις (σημ. 14)	(3)	(2)	(0)	-	(1)	(73)	(79)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου ⁽¹⁾	(1.455)	(490)	(59)	(40)	76	(118)	(2.086)
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	65	-	(116)	-	(51)
Δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	(1)	(29)	(30)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(1.455)	(490)	6	(40)	(41)	(147)	(2.167)
	31 Δεκεμβρίου 2015						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Επενδύσεων € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽²⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	22.501	11.889	2.097	14.209	12.740	10.117	73.553
Υποχρεώσεις ανά τομέα	18.003	2.485	2.912	32.543	11.411	(933)	66.421

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο τομέας των Διεθνών Δραστηριοτήτων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

	31 Δεκεμβρίου 2015						Σύνολο € εκατ.
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Ουκρανία € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	
Καθαρά έσοδα από τόκους	119	142	68	59	-	22	410
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	21	31	13	22	-	7	94
Λοιπά καθαρά έσοδα	7	1	1	0	-	1	10
Έσοδα από τρίτους	147	174	82	81	-	30	514
Έσοδα μεταξύ τομέων	(0)	(0)	(0)	0	-	(1)	(1)
Συνολικά έσοδα	147	174	82	81	-	29	513
Λειτουργικά έξοδα	(101)	(77)	(46)	(25)	-	(15)	(264)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κίνδυνους από δάνεια και απαιτήσεις	(45)	(64)	(40)	(15)	-	(0)	(164)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	(3)	(5)	0	-	-	-	(8)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	(0)	(1)	0	-	-	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρων ⁽¹⁾	(2)	27	(4)	41	-	14	76
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1	-	-	-	(117)	-	(116)
Δικαιώματα τρίτων	(1)	-	(0)	-	(0)	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(2)	27	(4)	41	(117)	14	(41)

	31 Δεκεμβρίου 2015						Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Ουκρανία € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽³⁾	3.235	3.186	1.254	3.724	130	1.405	12.740
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽³⁾	3.042	2.834	881	3.360	197	1.166	11.411

	31 Δεκεμβρίου 2014						Σύνολο € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Επενδύσεων € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	
Καθαρά έσοδα από τόκους	545	338	0	194	407	(14)	1.470
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	29	87	34	(35)	89	1	205
Λοιπά καθαρά έσοδα	2	8	29	(11)	29	64	121
Έσοδα από τρίτους	576	433	63	148	525	51	1.796
Έσοδα μεταξύ τομέων	73	39	(53)	(33)	(1)	(25)	-
Συνολικά έσοδα	649	472	10	115	524	26	1.796
Λειτουργικά έξοδα	(493)	(131)	(40)	(63)	(281)	(27)	(1.035)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	(1.172)	(683)	(16)	-	(393)	-	(2.264)
Λοιπές ζημιές απομείωσης (σημ. 14)	(1)	(86)	(8)	(29)	(50)	(31)	(205)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων	(1.017)	(428)	(54)	23	(200)	(32)	(1.708)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις (σημ. 14 και 31)	(10)	(9)	(1)	(1)	(18)	(4)	(43)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου ⁽¹⁾	(1.027)	(437)	(55)	22	(218)	(36)	(1.751)
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	72	-	(188)	(69)	(185)
Δικαιώματα τρίτων	-	-	0	-	(1)	(25)	(26)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(1.027)	(437)	17	22	(407)	(130)	(1.962)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2014						Σύνολο € εκατ.
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Επενδύσεων € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.		Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	
				Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.			
Ενεργητικό ανά τομέα	24.107	12.367	2.166	15.528	13.106	8.244	75.518
Υποχρεώσεις ανά τομέα	23.508	2.903	4.240	27.381	11.667	(485)	69.214

	31 Δεκεμβρίου 2014						Σύνολο € εκατ.
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Ουκρανία € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	
Καθαρά έσοδα από τόκους	128	127	74	61	-	17	407
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	24	30	13	17	-	5	89
Λοιπά καθαρά έσοδα	23	5	1	0	-	0	29
Έσοδα από τρίτους	175	162	88	78	-	22	525
Έσοδα μεταξύ τομέων	(0)	(0)	0	0	-	(1)	(1)
Συνολικά έσοδα	175	162	88	78	-	21	524
Λειτουργικά έξοδα	(112)	(81)	(51)	(25)	-	(12)	(281)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	(208)	(119)	(48)	(18)	-	0	(393)
Λοιπές ζημιές απομείωσης	(29)	(21)	-	(0)	-	0	(50)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρων και έκτακτων εσόδων/(εξόδων) και προβλέψεων	(174)	(59)	(11)	35	-	9	(200)
Έκτακτα έσοδα/(έξοδα) και προβλέψεις	(10)	(6)	(2)	-	-	-	(18)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽¹⁾	(184)	(65)	(13)	35	-	9	(218)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1	-	-	-	(189)	-	(188)
Δικαιώματα τρίτων	(1)	(0)	(0)	-	-	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(184)	(65)	(13)	35	(189)	9	(407)

	31 Δεκεμβρίου 2014						Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Ουκρανία € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽³⁾	3.257	2.998	1.355	3.915	270	1.458	13.106
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽³⁾	2.986	2.677	975	3.487	305	1.229	11.667

⁽¹⁾ Περιλαμβάνεται αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται απαλοιφές μεταξύ του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων και των λοιπών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου. Την 31 Δεκεμβρίου 2014, το ενεργητικό και οι υποχρεώσεις του τομέα Επενδυτικής Τραπεζικής και Προϊόντων Κεφαλαιαγοράς έχουν αναπροσαρμοστεί κατά € 2,5 δις και € 1,1 δις αντίστοιχα, με ισόποση επίδραση στο κέντρο απαλοιφής.

⁽³⁾ Τα διεταιρικά υπόλοιπα μεταξύ των Χωρών έχουν εξαιρεθεί από το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων. Σημείωση: Στο δεύτερο τρίμηνο του 2015, η Τράπεζα μετέφερε τις δραστηριότητες της στο Ηνωμένο Βασίλειο (υποκατάστημα Λονδίνου) στη θυγατρική της Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. Συγκεκριμένα κατά την ημερομηνία της μεταφοράς, το σύνολο ενεργητικού του υποκαταστήματος στο Λονδίνο ανερχόταν σε € 198 εκατ. και το σύνολο των υποχρεώσεων ανερχόταν σε € 196 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

46.2 Γνωστοποιήσεις όσον αφορά στο σύνολο του Ομίλου

Η ανάλυση των εσόδων του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες για κάθε κατηγορία προϊόντων και υπηρεσιών με παρόμοια χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2015 € εκατ.	2014 € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	2.135	2.224
Καταθέσεις και υπηρεσίες διαχείρισης επενδύσεων	(244)	(591)
Κεφαλαιαγορές	(192)	108
Μη τραπεζικές και λουιές εργασίες	63	55
	1.762	1.796

Πληροφορίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, με βάση το Νόμο 4261/2014, παρέχονται στο Παράρτημα.

47. Λοιπά σημαντικά γεγονότα και γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Απόκτηση του Καταστήματος Βουλγαρίας της Alpha Bank από την Eurobank Bulgaria AD

Την 1 Μαρτίου 2016, ολοκληρώθηκε η απόκτηση του συνόλου των δραστηριοτήτων του Καταστήματος Βουλγαρίας της Alpha Bank («Κατάστημα») από τη θυγατρική τράπεζα της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria AD («Postbank»), μετά τη λήψη των σχετικών εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές. Το τίμημα για την απόκτηση του Καταστήματος είναι € 1.

Η απόκτηση του Καταστήματος θα λογιστικοποιηθεί ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο εξαγοράς. Η αρχική λογιστικοποίηση της συνένωσης επιχειρήσεων, περιλαμβανομένης και της επιμέτρησης της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν, δεν έχει οριστικοποιηθεί εξαιτίας του μικρού χρονικού διαστήματος μεταξύ της ολοκλήρωσης της συναλλαγής και της έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων προς δημοσίευση. Με βάση τις πιο πρόσφατες διαθέσιμες λογιστικές αξίες, το σύνολο των στοιχείων ενεργητικού που απέκτησε η Postbank ανέρχεται σε € 481 εκατ. τα οποία περιλαμβάνουν € 149 εκατ. ταμειακά διαθέσιμα, € 30 εκατ. απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και € 291 εκατ. δάνεια πελατών μετά από προβλέψεις, ενώ το σύνολο των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν ανέρχεται σε € 447 εκατ., εκ των οποίων € 283 εκατ. αποτελούν καταθέσεις από πελάτες και € 162 εκατ. υποχρεώσεις προς τον Όμιλο Alpha Bank. Επιπροσθέτως, στα πλαίσια της συνένωσης επιχειρήσεων, την 2 Μαρτίου 2016 η Τράπεζα απέκτησε € 55 εκατ. από τις προαναφερθείσες υποχρεώσεις της Postbank προς τον Όμιλο Alpha Bank έναντι τιμήματος € 1.

Με την απόκτηση του Καταστήματος η Postbank προσβλέπει στην περαιτέρω ισχυροποίηση της θέσης της στη Βουλγαρική τραπεζική αγορά και στη διεύρυνση της πελατειακής της βάσης σε εργασίες λιανικής και εταιρικής τραπεζικής. Η Postbank αναμένεται να ωφεληθεί από σημαντικές συνέργειες, διατηρώντας παράλληλα τον υψηλό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και τα σημαντικά αποθέματα ρευστών διαθεσίμων της.

Συναλλαγή πώλησης Visa Europe

Τον Δεκέμβριο του 2015 η Visa Europe ανακοίνωσε την προτεινόμενη πώληση του 100% του μετοχικού της κεφαλαίου στην Visa Inc. έναντι αρχικού τιμήματος € 11,5 δις σε μετρητά, καθώς και προνομιούχες μετοχές μετατρέψιμες σε κοινές μετοχές της Visa Inc. οι οποίες αποτιμώνται σε € 5 δις. Η συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του δεύτερου τριμήνου του 2016, υπό την αίρεση της λήψης των απαιτούμενων κανονιστικών εγκρίσεων. Οι εταιρείες του Ομίλου που αποτελούν μέλη της Visa Europe δικαιούνται μέρος του αρχικού τιμήματος, τόσο σε μετρητά όσο και σε προνομιούχες μετοχές, με βάση τις προμήθειες που έχουν συνεισφέρει στην Visa Europe. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος ενδέχεται να λάβει επιπλέον ποσό σε μετρητά μετά την τέταρτη επέτειο από την ολοκλήρωση της συναλλαγής, με βάση την επίτευξη στόχων που αφορούν τα καθαρά έσοδα. Ο Όμιλος θα αναγνωρίσει το μέρος του τιμήματος από την πώληση που του αναλογεί κατά την ολοκλήρωση της συναλλαγής εντός του 2016.

Πληροφορίες σχετικά με τα σημαντικά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στην εξής σημείωση:

- Σημείωση 2- Βασικές λογιστικές αρχές
- Σημείωση 4- Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας
- Σημείωση 6- Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων
- Σημείωση 12- Λειτουργικά έξοδα
- Σημείωση 32- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού
- Σημείωση 33- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες
- Σημείωση 36- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

48. Συνδεόμενα μέρη

Το Μάιο του 2014, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου που κατείχε το ΤΧΣ, ο ελέγχων μέτοχος της Τράπεζας έως εκείνη την ημερομηνία, μειώθηκε από 95,23% σε 35,41%. Επομένως, από εκείνη την ημερομηνία, το ΤΧΣ, θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα. Το Νοέμβριο του 2015, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας (σημ. 39), η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου που κατείχε το ΤΧΣ μειώθηκε σε 2,38%.

Στο πλαίσιο του Νόμου 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ, το ΤΧΣ ασκεί τα δικαιώματα ψήφου του στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας μόνο για αποφάσεις που αφορούν στην τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, αποφάσεις σχετικές με συγχωνεύσεις, διασπάσεις, μετατροπές, αναβιώσεις, παράταση της διάρκειας ή διάλυσης της Τράπεζας, τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού (περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών), ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα απαιτείται έγκριση με αυξημένη πλειοψηφία σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2190/1920. Επιπλέον, την 4 Δεκεμβρίου 2015 η Τράπεζα υπέγραψε μία νέα σύμβαση πλαισίου συνεργασίας με το ΤΧΣ, η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη σύμβαση που είχε υπογραφεί την 26 Αυγούστου 2014, η οποία ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την παρακολούθηση της απόδοσης της Τράπεζας στη διαχείριση αυτών, (δ) την εξειδίκευση για την Τράπεζα των ουσιωδών υποχρεώσεων που προβλέπονται στον Νόμο 3864/2010 και τις περιπτώσεις μετατροπής των υπό περιορισμούς δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνου της Τράπεζας συγκρινόμενο με την εγκεκριμένη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου του Ομίλου της Τράπεζας και για τη στρατηγική, την πολιτική και τη διακυβέρνηση του Ομίλου της Τράπεζας σχετικά με τη διαχείριση των καθυστερούμενων και μη εξυπηρετούμενων δανείων και (ζ) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπρόσωπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Λαμβάνοντας υπόψη τους όρους της αναθεωρημένης σύμβασης πλαισίου συνεργασίας, το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, μέσα στα συνήθη πλαίσια των επενδυτικών τραπεζικών του εργασιών, ο Όμιλος ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεόμενων μερών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2015			31 Δεκεμβρίου 2014		
	Εταιρείες που ελέγχονται ή βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) ⁽¹⁾		ΤΧΣ	Εταιρείες που ελέγχονται ή βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) ⁽¹⁾		ΤΧΣ
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, μετά από προβλέψεις ⁽³⁾	7	6	0	6	4	0
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽²⁾	0	-	2	0	-	3
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5	9	0	5	9	0
Λοιπές υποχρεώσεις ⁽²⁾	0	-	-	0	-	9
Καθαρά έσοδα από τόκους	0	0	0	(0)	(1)	0
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	0	-	-	0	-	-
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	-	(0)	-	-	(8)	-
Λοιπά λειτουργικά έσοδα/ (έξοδα)	0	(0)	-	(0)	(0)	1
Εκδοθείσες εγγυήσεις	0	-	-	-	-	-
Ληφθείσες εγγυήσεις	0	-	-	0	-	-

⁽¹⁾ Στα βασικά μέλη της Διοίκησης περιλαμβάνονται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα μέλη της Διοίκησης του Ομίλου και του ΤΧΣ (ως τις αρχές Μαΐου 2014) και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα. Για την περίοδο έως τις αρχές Μαΐου 2014, τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται με συναλλαγές με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα βασικά μέλη της διοίκησης του ΤΧΣ, καθώς και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα δεν ήταν σημαντικά.

⁽²⁾ Απαιτηση/υποχρέωση από το ΤΧΣ βάσει των όρων της σχετικής δεσμευτικής συμφωνίας για την απόκτηση του Νέου ΤΤ.

⁽³⁾ Περιλαμβάνεται πρόβλεψη απομείωσης € 16,85 εκατ. έναντι δανείων σε κοινοπραξία του Ομίλου.

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2015 τα δάνεια, μετά από προβλέψεις, που δόθηκαν σε μη ενοποιούμενες εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους (σημ. 27) ήταν € 4,3 εκατ. (2014: € 3 εκατ.).

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που έχουν τη μορφή βραχυπρόθεσμων παροχών ανέρχονται σε € 6,56 εκατ. (2014: € 6,19 εκατ.) και μακροπρόθεσμων παροχών (εξαιρουμένων των παροχών σε συμμετοχικούς τίτλους) σε € 0,85 εκατ. (2014: € 0,67 εκατ.). Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδο € 0,87 εκατ. που σχετίζεται με παροχές που διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους της GRIVALIA PROPERTIES. Το κόστος των παροχών προσδιορίζεται βάσει της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων κατά την ημερομηνία που παρέχονται και αναγνωρίζεται ως έξοδο στην περίοδο, με έναρξη την ημερομηνία που παρέχονται μέχρι την ημερομηνία λήξης των σχετικών δικαιωμάτων, με ισόποση αύξηση των ιδίων κεφαλαίων (2014: έσοδο € 0,1 εκατ. από την ακύρωση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών).

49. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίστηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της 27 Ιουνίου 2013, για θητεία τριών ετών. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της 26 Ιουνίου 2015 ενέκρινε την παράταση της θητείας του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι το 2018 και συγκεκριμένα μέχρι την 27 Ιουνίου 2018, παρατεινόμενης της θητείας μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2018. Πέρα από τις αλλαγές που έχουν ήδη γνωστοποιηθεί έως τη δημοσίευση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2014, οι παρακάτω αλλαγές έχουν πραγματοποιηθεί στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου έκτοτε:

Την 28 Απριλίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση εξέλεξε δύο νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τον κ. Σταύρο Ιωάννου και τον κ. Θεόδωρο Καλαντώνη.

Τη 13 Μαΐου 2015, κατόπιν της παραίτησης του κ. Josh Seegoraul, το Διοικητικό Συμβούλιο όρισε τον κ. Stephen L. Johnson ως νέο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Κατόπιν των ανωτέρω, τη 13 Μαΐου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο ανασυγκροτήθηκε σε σώμα ως ακολούθως:

N. Καραμούζης	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος (ορίστηκε Πρόεδρος την 1 Φεβρουαρίου 2015)
Σ. Λορεντζιάδης	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Διευθύνων Σύμβουλος την 1 Φεβρουαρίου 2015)
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος την 28 Απριλίου 2015)
Θ. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος (ορίστηκε ως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος την 28 Απριλίου 2015)
W. S. Burton	Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Μη Εκτελεστικό μέλος
J. S. Haick	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
B. P. Martin	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
S. L. Johnson	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος (ορίστηκε ως μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος την 13 Μαΐου 2015)
Χ. Ανδρέου	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3723/2008 από 6 Μαρτίου 2015)
Κ. Η. Prince – Wright	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

50. Μερίσματα

Τα μερίσματα λογιστικοποιούνται μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Βάσει του άρθρου 1, παρ. 3 του Νόμου 3723/2008, κατά την περίοδο συμμετοχής των τραπεζών στον πρώτο πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας, το ποσό των μερισμάτων που ενδέχεται να διανεμηθούν στους κατόχους κοινών μετοχών της Τράπεζας, δεν μπορεί να υπερβεί το 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παρ.1 του Νόμου 148/1967. Βάσει του Νόμου 3756/2009, όπως είναι σε ισχύ, οποιαδήποτε διανομή κερδών στους κατόχους κοινών μετοχών των τραπεζών που συμμετέχουν στον Πρώτο Πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας για τις χρήσεις 2008 έως 2013 θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τη μορφή κοινών μετοχών, εκτός από ίδιες μετοχές. Βάσει των αποτελεσμάτων της Τράπεζας του 2015 και του άρθρου 1, παρ.3 του Νόμου 3723/2008 σε συνδυασμό με το άρθρο 44α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος τόσο στους κατόχους κοινών όσο και στους κατόχους προνομιούχων μετοχών (σημ. 40).

Αθήνα, 17 Μαρτίου 2016

Νικόλαος Β. Καραμούζης
Α.Δ.Τ. ΑΒ – 336562
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Φωκίων Χ. Καραβίας
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χάρης Β. Κοκολογιάννης
Α.Δ.Τ. ΑΚ-021124
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
GROUP CHIEF FINANCIAL OFFICER

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014

Πληροφόρηση ανά χώρα

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του Νόμου 4261/2014, που ενσωμάτωσε το άρθρο 89 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ στην ελληνική νομοθεσία, ο Όμιλος παρέχει την παρακάτω πληροφόρηση για κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται:

- (i) Επωνυμίες, φύση δραστηριοτήτων και γεωγραφική θέση.
- (ii) Τα λειτουργικά έσοδα (κύκλος εργασιών), τα κέρδη/(ζημιές) προ φόρου, ο φόρος επί των αποτελεσμάτων και ο τρέχων φόρος σε ενοποιημένη βάση για κάθε χώρα: οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών απαλείφονται στη γραμμή 'Ενδοομιλικά ποσά'. Η οικονομική πληροφόρηση που γνωστοποιείται, έχει προετοιμαστεί με βάση το ίδιο πλαίσιο με τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015.
- (iii) Τον αριθμό εργαζομένων σε ισοδύναμο καθεστώς πλήρους απασχόλησης.
- (iv) Τις εισπραττόμενες δημόσιες επιδοτήσεις.

Οι θυγατρικές επιχειρήσεις της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2015, η χώρα εγκατάστασης και ο τομέας δραστηριότητας τους παρουσιάζονται στη σημ. 27.

Η πληροφόρηση ανά χώρα παρατίθεται παρακάτω:

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015				
	Λειτουργικά έσοδα € million	Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου € million	Φόρος επί των αποτελεσμάτων € million	Τρέχων Φόρος € million	Αριθμός εργαζομένων την 31 Δεκεμβρίου
Ελλάδα	1.240,5	(2.205,7)	1.065,2	(17,6)	10.485
Βουλγαρία	172,4	29,4	(5,3)	(5,1)	2.020
Ρουμανία	142,0	17,6	(6,4)	(2,0)	2.221
Κύπρος	81,8	44,9	(11,2)	(11,3)	258
Σερβία	81,7	(0,3)	(0,0)	(0,2)	1.243
Λουξεμβούργο ⁽¹⁾	36,1	18,2	(3,1)	(2,6)	92
Τουρκία	12,7	12,7	(2,5)	(2,5)	-
Ολλανδία	0,9	(4,8)	(0,5)	(0,5)	-
Άλλες χώρες ⁽²⁾	2,1	1,9	(0,1)	(0,1)	-
Ενδοομιλικά ποσά	(8,6)	-	-	-	-
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.761,6	(2.086,1)	1.036,1	(41,9)	16.319
Ασφαλιστικές δραστηριότητες ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση ⁽³⁾ (σημ. 17)		66,6	(86,3)	(19,3)	322
Δραστηριότητες στην Ουκρανία ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 17)		(117,5)	31,8	0,7	668
Σύνολο από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(50,9)	(54,5)	(18,6)	990
Σύνολο	1.761,6	(2.137,0)	981,6	(60,5)	17.309

(1) Οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος του Λονδίνου της Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. περιλαμβάνονται στο Λουξεμβούργο.

(2) Τα ποσά που παρουσιάζονται στην κατηγορία 'Άλλες χώρες' αναφέρονται: (α) στις εταιρείες ειδικού σκοπού που εκδίδουν μεσοπρόθεσμους τίτλους (EMTNs) και προνομιούχους τίτλους δηλαδή την ERB Hellas Plc στο Ηνωμένο Βασίλειο, την ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd στα νησιά Cayman και την ERB Hellas funding Ltd στα νησιά Channel και (β) στην εταιρεία χαρτοφυλακίου Berberis investments Ltd στα νησιά Channel.

(3) Οι ασφαλιστικές δραστηριότητες ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στη Ρουμανία. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 για τις εταιρείες αυτές τα κέρδη προ φόρου, ο φόρος επί των αποτελεσμάτων και ο τρέχων φόρος ανήλθαν σε € 1,3 εκατ., € 0,2 εκατ. και € 0,2 εκατ. αντίστοιχα.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, καμία από τις θυγατρικές της Τράπεζας δεν εισέπραξε δημόσια επιδότηση.

Η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008, όπως είναι σε ισχύ. Περισσότερες λεπτομέρειες αναφέρονται στη σημ. 4.

Άρθρο 82 του Νόμου 4261/2014

Λόγω των ζημιών για τη χρήση 2015, η απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού του Ομίλου είναι αρνητική.